Załącznik nr 1 do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wejherowo na lata 2027-2031

GMINA WEJHEROWO

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

GMINY WEJHEROWO

LUDZIE | WSPARCIE | POMOC | RÓWNOŚĆ | BEZPIECZEŃSTWO | WSPÓLNOTA

KASZËBË
NATURA
LUDZIE

Spis treści

1 Metodologia opracowania diagnozy społecznej 4
1.1 Cel i zakres diagnozy społecznej 4
1.2 Źródła danych wykorzystanych w diagnozie 4
1.3 Metody analizy danych 4
1.4 Horyzont czasowy diagnozy 5
2 Charakterystyka społeczno-demograficzna Gminy Wejherowo 6
2.1 Położenie i charakterystyka Gminy Wejherowo 6
2.2 Struktura ludności Gminy Wejherowo 7
2.3 Ruch naturalny ludności Gminy Wejherowo 8
2.4 Migracje mieszkańców Gminy Wejherowo 9
2.5 Proces starzenia się społeczeństwa 10
3 Sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców 12
3.1 Rynek pracy i bezrobocie 12
3.2 Sytuacja materialna mieszkańców 16
3.3 Ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym 20
4 System pomocy społecznej w Gminie 24
4.1 Struktura instytucjonalna pomocy społecznej 24
4.2 Zadania realizowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej 29
4.3 Beneficjenci pomocy społecznej 34
4.4 Najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej 37
5 Diagnoza wybranych problemów społecznych 41
5.1 Problemy rodzin i opieki nad dziećmi, problemy dzieci i młodzieży 41
5.2 Przemoc domowa 46
5.3 Uzależnienia 54
5.4 Sytuacja osób z niepełnosprawnościami 59
5.5 Problemy osób starszych 66
5.6 Problemy opiekunów osób zależnych 71
5.7 Bezdomność 75
5.8 Inne istotne problemy społeczne 79
6 Zasoby lokalne w obszarze polityki społecznej 87
6.1 Instytucje publiczne 87

6.2 Organizacje pozarządowe 89
6.3 Inicjatywy lokalne i partnerstwa 93
6.4 Potencjał podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych .. 96
7 Analiza interesariuszy 100
8 Prognoza sytuacji społecznej 104
8.1 Prognoza liczby i struktury ludności 104
8.2 Prognoza struktury wykształcenia i aktywności zawodowej mieszkańców 104
8.3 Prognoza liczby osób z niepełnosprawnościami 105
8.4 Prognoza potrzeb społecznych 105
8.5 Prognoza kluczowych problemów społecznych 107
8.6 Prognoza wydatków gminy na pomoc społeczną 108
9 Kluczowe wnioski z diagnozy sytuacji społecznej 111
9.1 Najważniejsze problemy społeczne Gminy Wejherowo 111
9.2 Grupy mieszkańców szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym 113
9.3 Kluczowe zasoby i potencjały rozwojowe Gminy Wejherowo 116
9.4 Trendy społeczne wymagające interwencji w perspektywie 2031 roku 118
10 Bibliografia 120
11 Spis tabel 123
12 Spis rysunków 124
13 Spis wykresów 125

1 Metodologia opracowania diagnozy społecznej

Metodologia opracowania diagnozy społecznej w niniejszym dokumencie opisuje podejście badawcze stosowane przy analizie sytuacji społecznej Gminy Wejherowo. W rozdziale przedstawiono cel i zakres badania, wskazano wykorzystane źródła danych, opisano stosowane metody analizy oraz przyjęty horyzont czasowy diagnozy. Tak zaplanowana diagnoza służy identyfikacji najważniejszych problemów i potrzeb mieszkańców oraz zasobów, które mogą posłużyć do ich rozwiązania. Zebrane informacje stanowią punkt wyjścia do dalszych etapów opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1 Cel i zakres diagnozy społecznej

Celem diagnozy społecznej Gminy Wejherowo jest poznanie skali najważniejszych problemów społecznych oraz ocena potrzeb i zasobów lokalnych niezbędnych do ich rozwiązania. Zakres diagnozy obejmuje analizę bieżącej sytuacji, we wszystkich kluczowych obszarach życia społecznego gminy – przede wszystkim demografię, sytuację rodzin, edukację, ochronę zdrowia oraz sytuację na lokalnym rynku pracy i warunki mieszkaniowe. Uwzględniono również funkcjonowanie instytucji publicznych i społecznych (np. szkół, służb zdrowia, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie, organizacji pozarządowych) oraz głos mieszkańców. Istotnym elementem diagnozy jest wskazanie głównych barier społecznych, takich jak ubóstwo czy bezrobocie, które wymagają działań strategicznych w perspektywie kolejnych lat.

1.2 Źródła danych wykorzystanych w diagnozie

W diagnozie wykorzystano zarówno wtórne, jak i pierwotne źródła danych. Do danych wtórnych zaliczono statystyki publiczne (m.in. GUS) oraz lokalne raporty i opracowania (np. sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie), opisujące takie obszary jak demografia, bezrobocie, dochody czy korzystanie z pomocy społecznej. Dodatkowo pozyskano informacje bezpośrednio od mieszkańców i przedstawicieli instytucji: przeprowadzono ankiety wśród grup docelowych (np. osób starszych, niepełnosprawnych i opiekunów) oraz konsultacje społeczne. Takie połączenie źródeł umożliwia pełniejszą ocenę potrzeb mieszkańców oraz lokalnych zasobów.

1.3 Metody analizy danych

Analiza zebranych danych była prowadzona głównie metodami opisowymi i porównawczymi. Przygotowano zestawienia tabelaryczne i wykresy obrazujące trendy (np. zmiany demograficzne, bezrobocie, świadczenia społeczne) oraz obliczono kluczowe wskaźniki (takie jak wskaźnik starości czy wskaźniki dotyczące korzystania z pomocy społecznej) do oceny sytuacji mieszkańców. Wnioski z badań jakościowych (ankiet i konsultacji) poddano analizie treści, identyfikując dominujące potrzeby, problemy i bariery społeczne. Opisane metody pozwalają na wiarygodne zobrazowanie diagnozowanego stanu oraz zrozumienie zjawisk społecznych w Gminie Wejherowo.

1.4 Horyzont czasowy diagnozy

Diagnoza społeczna została opracowana na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wejherowo na lata 2027-2031. Przyjęcie pięcioletniego horyzontu planistycznego wynika z ustaleń Zespołu ds. opracowania Strategii oraz rekomendacji metodycznych dotyczących prowadzenia lokalnej polityki społecznej. Zespół uwzględnił również planowane zmiany legislacyjne w obszarze pomocy społecznej, które mogą wpłynąć na zakres i sposób opracowywania dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym. Krótsza perspektywa planowania pozwala zachować większą elastyczność w reagowaniu na zmieniające się uwarunkowania prawne i społeczne. Jednocześnie zapewnia możliwość wyznaczenia realistycznych celów i kierunków działań odpowiadających aktualnym potrzebom mieszkańców gminy.

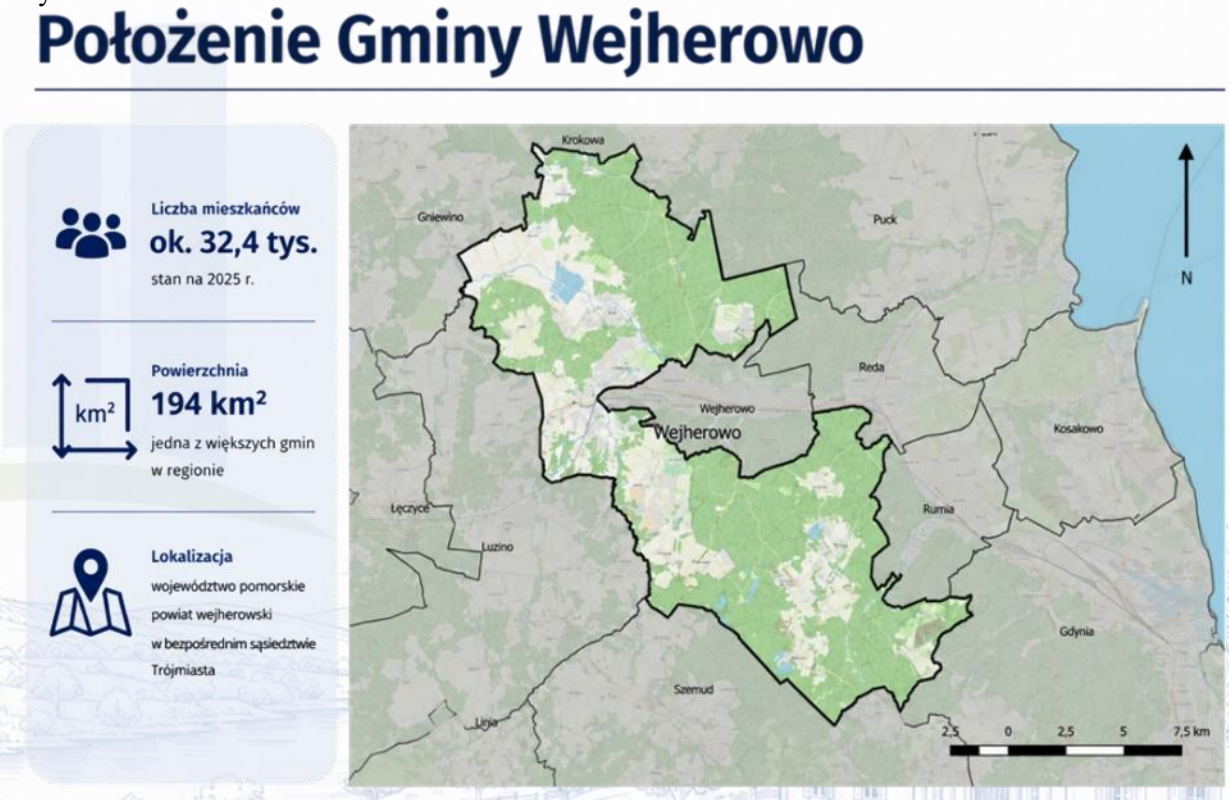
2 Charakterystyka społeczno-demograficzna Gminy Wejherowo

Charakterystyka społeczno-demograficzna stanowi jeden z podstawowych elementów diagnozy sytuacji społecznej Gminy Wejherowo. Analiza danych dotyczących liczby mieszkańców, struktury wieku, ruchu naturalnego oraz procesów migracyjnych pozwala określić kierunki zmian zachodzących w lokalnej społeczności. Informacje te są istotne dla planowania usług społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych i opiekuńczych oraz identyfikacji przyszłych potrzeb mieszkańców. Przedstawione dane umożliwiają również ocenę potencjału rozwojowego gminy oraz najważniejszych wyzwań demograficznych, które mogą wpływać na realizację lokalnej polityki społecznej.

2.1 Położenie i charakterystyka Gminy Wejherowo

Gmina Wejherowo jest gminą wiejską położoną w północnej Polsce, w województwie pomorskim, w powiecie wejherowskim. Otacza miasto Wejherowo i znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Trójmiasta, co ma istotny wpływ na jej rozwój społeczny i gospodarczy. Gmina ma charakter podmiejski, co oznacza intensywny napływ ludności oraz rozwój funkcji mieszkaniowej. Jednocześnie zachowuje cechy obszaru wiejskiego, w tym rozproszoną zabudowę oraz obecność terenów rolnych i leśnych.

Rysunek 1.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Wejherowo na lata 2022-2030 i danych GUS.

Położenie w strefie oddziaływania dużej aglomeracji sprzyja rozwojowi infrastruktury oraz wzrostowi liczby mieszkańców. Jednocześnie generuje to wyzwania związane z dostępem do usług społecznych i planowaniem przestrzennym.

2.2 Struktura ludności Gminy Wejherowo

Analiza struktury ludności stanowi podstawę oceny potencjału społeczno-demograficznego gminy oraz identyfikacji kierunków zmian zachodzących w lokalnej społeczności. W szczególności pozwala określić skalę potrzeb w zakresie usług publicznych, edukacyjnych, zdrowotnych i społecznych.

Tabela 1.

Liczba mieszkańców w latach 2019-2025

Rok	Liczba mieszkańców
2019	26 578
2020	28 877
2021	29 602
2022	30 277
2023	30 959
2024	31 681
2025	32 366

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ostatnich latach liczba mieszkańców Gminy Wejherowo systematycznie wzrasta. Z danych statystyki publicznej wynika, że w latach 2019-2025 obserwowany jest stały przyrost liczby ludności. W tym okresie liczba ludności wzrosła o ponad 5,7 tys. osób. Tendencja ta wynika przede wszystkim z napływu mieszkańców z obszarów miejskich.

Tabela 2.

Struktura płaci mieszkańców w latach 2019-2025

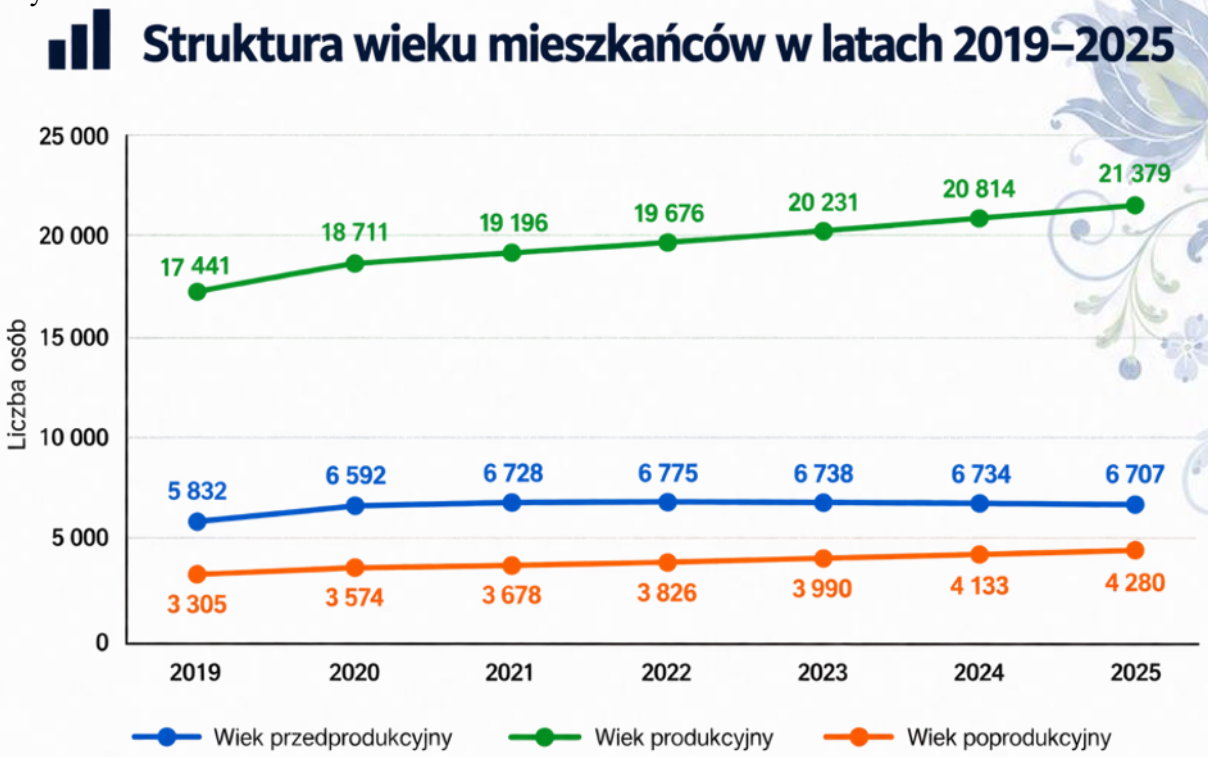
Rok	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn
2019	13 200	13 378
2020	14 367	14 510
2021	14 768	14 834
2022	15 136	15 141
2023	15 484	15 475
2024	15 846	15 835
2025	16 152	16 214

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zrównoważona struktura płci nie wskazuje na występowanie istotnych dysproporcji demograficznych mogących wpływać na kierunki polityki społecznej. Kobiety stanowią nieco

ponad połowę mieszkańców, co jest typowe dla większości jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. Różnice między liczbą kobiet i mężczyzn są niewielkie i nie wpływają istotnie na strukturę społeczną gminy.

Wykres 1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza struktury wieku wskazuje na relatywnie młodą populację w porównaniu do średniej krajowej. Znaczący udział stanowią osoby w wieku produkcyjnym oraz dzieci i młodzież. Jednocześnie widoczny jest stopniowy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko to będzie miało istotne znaczenie dla planowania usług społecznych w kolejnych latach.

2.3 Ruch naturalny ludności Gminy Wejherowo

Ruch naturalny ludności obrazuje podstawowe procesy demograficzne związane z liczbą urodzeń i zgonów, wpływające na zmiany liczby mieszkańców. Analiza tych danych pozwala ocenić potencjał reprodukcyjny społeczności lokalnej oraz kierunki przemian demograficznych zachodzących w gminie.

Tabela 3.

Ruch naturalny ludności w latach 2019-2025

Rok	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
2019	415	163	252
2020	383	236	147
2021	352	251	101

2022	333	199	134
2023	305	185	120
2024	309	249	60
2025	311	269	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ruch naturalny ludności w Gminie Wejherowo w ostatnich latach charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym. Liczba urodzeń utrzymuje się na relatywnie stabilnym poziomie, co wynika m.in. z napływu młodych rodzin do gminy.

Jednocześnie obserwuje się stopniowy wzrost liczby zgonów, co jest zjawiskiem typowym dla całego kraju. Wzrost ten związany jest przede wszystkim ze zmianami struktury wieku mieszkańców. Mimo tego bilans urodzeń i zgonów nie odbiega znacząco od trendów regionalnych.

Analiza danych w ujęciu kilkuletnim wskazuje, że ruch naturalny nie jest głównym czynnikiem wzrostu liczby ludności w gminie. Większe znaczenie mają procesy migracyjne.

2.4 Migracje mieszkańców Gminy Wejherowo

Procesy migracyjne stanowią jeden z kluczowych czynników wpływających na zmiany liczby ludności oraz strukturę społeczną gminy. Ich analiza pozwala określić atrakcyjność osiedleńczą jednostki oraz skalę napływu i odpływu mieszkańców.

Tabela 4. Migracje ludności w latach 2019–2025

Migracje ludności w latach 2019-2025

Rok	Napływ ludności	Odpływ ludności	Saldo migracji
2019	879	350	529
2020	720	265	455
2021	842	291	551
2022	874	280	594
2023	875	221	654
2024	1002	358	644
2025	983	347	636

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Migracje stanowią kluczowy czynnik wpływający na zmiany liczby ludności w Gminie Wejherowo. W ostatnich latach obserwowany jest dodatni bilans migracji, co oznacza, że do gminy wprowadza się więcej osób, niż ją opusza.

Struktura napływu ludności sugeruje, że znaczną część migrantów stanowią osoby w wieku produkcyjnym oraz rodziny z dziećmi. Zjawisko to związane jest z atrakcyjnym położeniem

gminy w pobliżu Trójmiasta oraz relatywnie niższymi kosztami życia oraz dostępnością terenów mieszkaniowych.

Jednocześnie część mieszkańców gminy dojeżdża do pracy poza jej obszar, głównie do większych ośrodków miejskich. Wskazuje to na silne powiązania funkcjonalne gminy z otoczeniem regionalnym.

2.5 Proces starzenia się społeczeństwa

Zmiany w strukturze wieku mieszkańców stanowią istotny element diagnozy społeczno-demograficznej, wpływający bezpośrednio na zakres i kierunki polityki społecznej gminy. Analiza procesu starzenia się społeczeństwa pozwala ocenić tempo wzrostu udziału osób starszych oraz prognozować przyszłe potrzeby w zakresie usług społecznych.

Tabela 5.

Proces starzenia się społeczeństwa (2019-2025)

Rok	Wskaźnik starości	Udział osób w wieku poprodukcyjnym (%)
2019	56,7	12,4
2020	54,2	12,4
2021	54,7	12,4
2022	56,5	12,6
2023	59,2	12,9
2024	61,4	13,0
2025	63,8	13,2

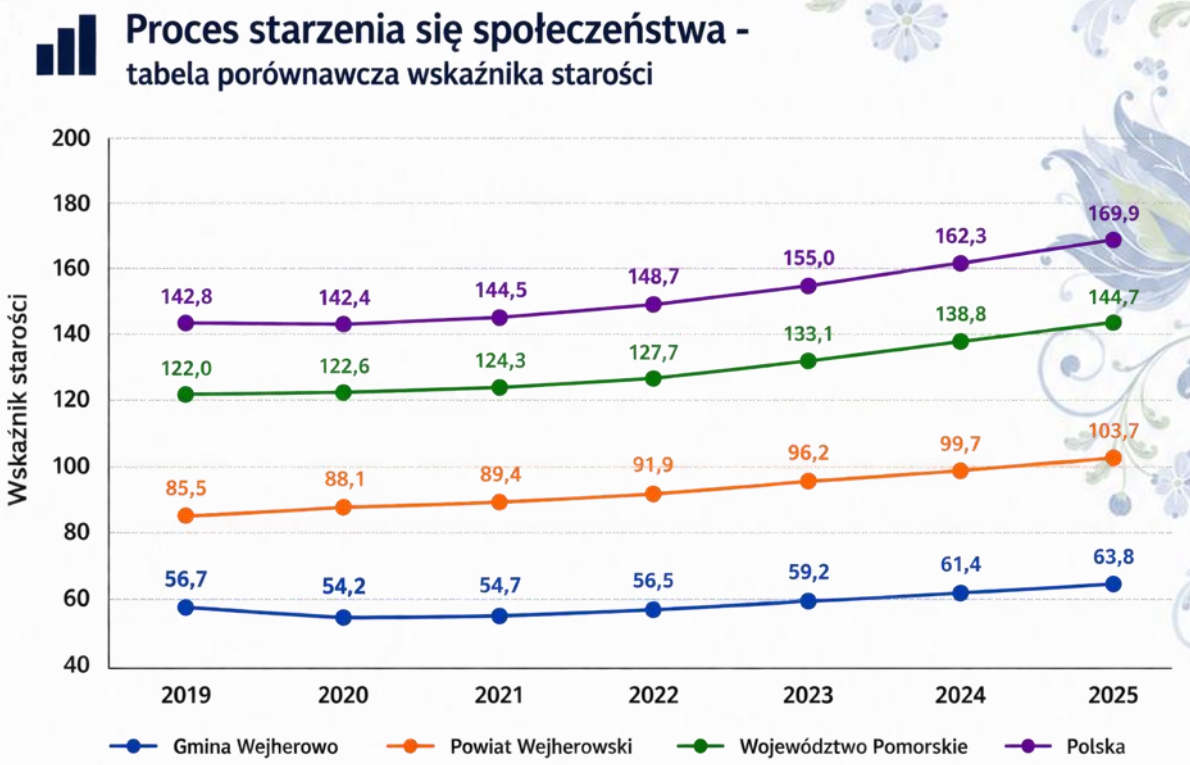
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podobnie jak w innych gminach w Polsce, w Gminie Wejherowo obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa. Proces ten polega na stopniowym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. W latach 2019-2025 wskaźnik starości (liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym) wzrósł z 56,7 do 63,8, co oznacza rosnącą relację liczby osób starszych do liczby dzieci. Jednocześnie udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców zwiększył się z 12,4% do 13,2%.

Mimo stosunkowo młodej struktury ludności, widoczny jest systematyczny wzrost liczby seniorów. Zjawisko to będzie miało istotne konsekwencje dla systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia.

Wskaźnik starości w Gminie Wejherowo jest istotnie niższy niż w powiecie wejherowskim, województwie pomorskim i w Polsce, co potwierdza relatywnie młodą strukturę ludności.

Wykres 2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednocześnie wzrost liczby osób starszych nie jest tak dynamiczny jak w gminach o charakterze peryferyjnym. Wynika to z napływu młodszych mieszkańców, który częściowo równoważy proces starzenia się ludności.

W perspektywie kolejnych lat należy jednak zakładać dalszy wzrost zapotrzebowania na usługi skierowane do osób starszych, w tym usługi opiekuńcze oraz działania aktywizujące.

Kluczowe wnioski z analizy społeczno-demograficznej:

- Gmina charakteryzuje się dodatnią dynamiką liczby ludności;
- Głównym czynnikiem wzrostu są migracje osiedleńcze;
- Struktura wieku pozostaje relatywnie korzystna;
- Postępuje proces starzenia się społeczeństwa;
- Prognozuje się wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne dla seniorów.

Wniosek diagnostyczny

3 Sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców

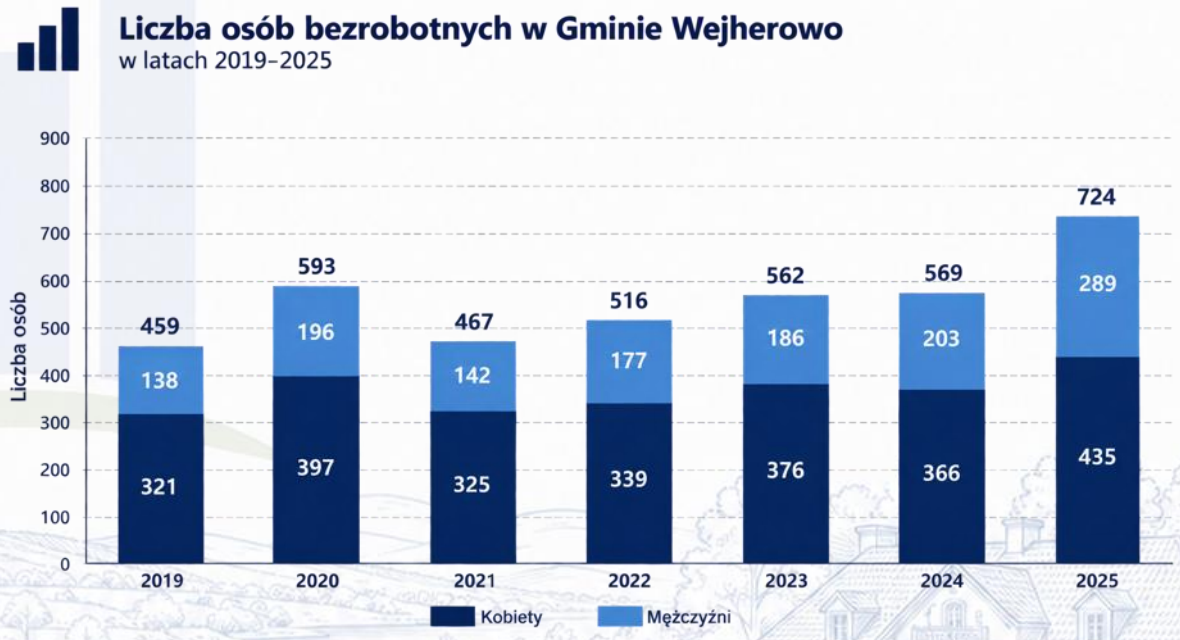
Sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców stanowi jeden z kluczowych elementów diagnozy społecznej Gminy Wejherowo. Analiza rynku pracy, dochodów, sytuacji materialnej oraz skali ubóstwa pozwala ocenić poziom bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców i identyfikować grupy wymagające wsparcia. Czynniki ekonomiczne mają istotny wpływ na jakość życia rodzin, możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb oraz ryzyko występowania problemów społecznych. Przedstawione w dalszej części rozdziału dane umożliwiają ocenę zmian zachodzących w sytuacji mieszkańców w latach 2019-2025 oraz wskazanie najważniejszych wyzwań dla lokalnej polityki społecznej.

Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców została opracowana na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS oraz Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2025. Dane te pozwalają ocenić sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców.

3.1 Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy stanowi jeden z podstawowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców oraz poziom bezpieczeństwa socjalnego rodzin. Dostęp do zatrudnienia ogranicza ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także sprzyja aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców. Analiza sytuacji na rynku pracy pozwala identyfikować grupy wymagające wsparcia oraz monitorować zmiany zachodzące w lokalnej społeczności.

Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Wejherowo w latach 2019-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

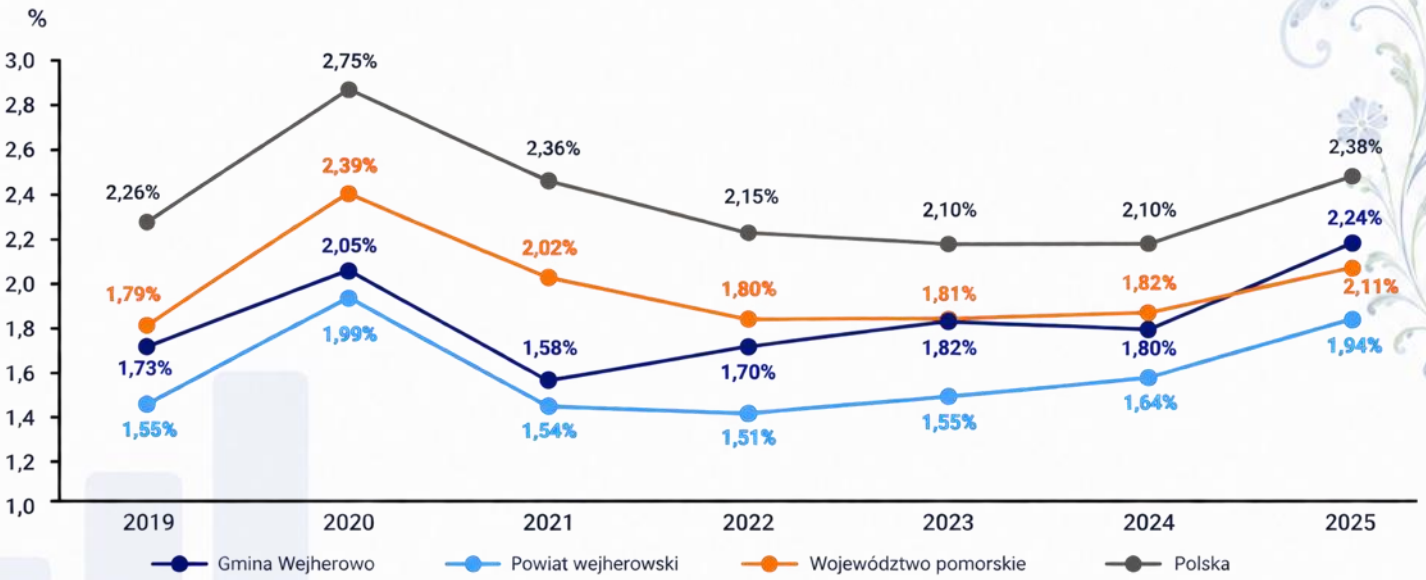
Dane wskazują, że poziom bezrobocia w Gminie Wejherowo w analizowanym okresie podlegał zmianom związanym zarówno z sytuacją gospodarczą kraju, jak i lokalnymi uwarunkowaniami

rynku pracy. Po przejściowym wzroście liczby osób bezrobotnych w okresie pandemii COVID-19 nastąpiła poprawa sytuacji, jednak w ostatnich latach ponownie obserwowany jest wzrost liczby osób pozostających bez zatrudnienia.

Na sytuację tę mogły wpływać również lokalne czynniki gospodarcze, w tym problemy i zakończenie działalności Grupy KLOSE, obejmującej m.in. Gościcińską Fabrykę Mebli w Gościcinie. Produkcja w zakładach grupy została wstrzymana w połowie 2023 roku, a następnie rozpoczęto proces likwidacji i upadłości przedsiębiorstwa, które przez wiele lat należało do ważniejszych pracodawców w regionie. W strukturze osób bezrobotnych przez cały analizowany okres przeważały kobiety.

Wykres 4.

Udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców Gminy Wejherowo na tle powiatu wejherowskiego, województwa pomorskiego i Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza udziału osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców wskazuje, że sytuacja Gminy Wejherowo w analizowanym okresie była zbliżona do sytuacji powiatu wejherowskiego. Jednocześnie wskaźnik ten pozostawał niższy niż średnio w województwie pomorskim i w Polsce. Może to wynikać m.in. z korzystnego położenia gminy w strefie oddziaływania Trójmiasta oraz dostępu mieszkańców do regionalnego rynku pracy. Nie zmienia to jednak faktu, że część mieszkańców nadal doświadcza trudności w znalezieniu lub utrzymaniu zatrudnienia. W ostatnim roku analizowanego okresu widoczny jest wzrost wartości wskaźnika we wszystkich porównywanych jednostkach, co może świadczyć o pogorszeniu sytuacji na rynku pracy.

Wykres 5.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ocen Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2025.

Bezrobocie pozostaje jedną z przyczyn korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej. Analiza danych wskazuje, że liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tego powodu utrzymuje się na stosunkowo stabilnym poziomie, jednak w ostatnim roku analizowanego okresu widoczny jest wzrost liczby rodzin wymagających pomocy. Może to świadczyć o pogarszającej się sytuacji części gospodarstw domowych oraz współwystępowaniu bezrobocia z innymi problemami społecznymi, takimi jak ubóstwo, długotrwała choroba czy niepełnosprawność.

W skali kraju rynek pracy pozostaje względnie stabilny, jednak nadal występują grupy mieszkańców szczególnie narażone na pozostawanie poza zatrudnieniem. Badania Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że ryzyko bezrobocia jest silnie związane z poziomem wykształcenia, wiekiem, stanem zdrowia oraz sytuacją rodzinną[1]. Jednocześnie obserwowane zmiany demograficzne, starzenie się społeczeństwa oraz niedobory pracowników w części branż powodują konieczność podejmowania działań służących zwiększaniu aktywności zawodowej mieszkańców[2] [3].

Na sytuację rynku pracy w Gminie Wejherowo w kolejnych latach może wpływać również rozwój dużych inwestycji w regionie, w tym budowa elektrowni jądrowej w powiecie wejherowskim. Inwestycja ta może zwiększyć zapotrzebowanie na pracowników w sektorze budowlanym, usługowym, technicznym i transportowym. Jednocześnie może wymagać dostosowania kwalifikacji mieszkańców do potrzeb zmieniającego się rynku pracy. Z punktu

[1] Główny Urząd Statystyczny, *Aktywność ekonomiczna ludności Polski – IV kwartał 2024 r.*, Warszawa 2025.
[2] Główny Urząd Statystyczny, *Prognoza ludności na lata 2023–2060*, Warszawa 2023.
[3] Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku, *Barometr zawodów 2025. Województwo pomorskie*, Gdańsk 2024.

widzenia diagnozy społecznej istotne będzie monitorowanie, czy lokalni mieszkańcy będą mogli korzystać z nowych możliwości zatrudnienia.

Przedstawione dane wskazują, że bezrobocie w Gminie Wejherowo nie ma charakteru masowego, ale pozostaje ważnym problemem społecznym dla części mieszkańców i rodzin. Szczególnego znaczenia nabiera wzrost liczby osób bezrobotnych w 2025 roku oraz wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W kolejnych latach istotne będzie monitorowanie sytuacji osób długotrwale bezrobotnych, kobiet, osób o niskich kwalifikacjach, osób z ograniczeniami zdrowotnymi oraz mieszkańców mających trudności w dojazdach do miejsc pracy.

Kluczowe wnioski z analizy rynku pracy i bezrobocia:

- Poziom bezrobocia w Gminie Wejherowo w analizowanym okresie podlegał zmianom związanym zarówno z sytuacją gospodarczą kraju, jak i lokalnymi uwarunkowaniami rynku pracy;
- Po przejściowej poprawie sytuacji obserwowanej po okresie pandemii COVID-19, w ostatnich latach ponownie widoczny jest wzrost liczby osób pozostających bez zatrudnienia;
- W strukturze osób bezrobotnych przez cały analizowany okres przeważały kobiety, co może wskazywać na potrzebę dalszego wsparcia ich aktywności zawodowej;
- Sytuacja Gminy Wejherowo na tle powiatu wejherowskiego pozostawała zbliżona, natomiast udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców był niższy niż średnio w województwie pomorskim i w Polsce;
- Korzystne położenie gminy oraz dostęp do rynku pracy Trójmiasta stanowią istotny czynnik ograniczający skalę bezrobocia, jednak nie eliminują trudności części mieszkańców w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- Bezrobocie pozostaje jedną z przyczyn korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a wzrost liczby rodzin objętych wsparciem w ostatnim roku analizowanego okresu może świadczyć o pogorszającej się sytuacji części gospodarstw domowych;
- Na sytuację na lokalnym rynku pracy mogły wpływać również zmiany zachodzące w otoczeniu gospodarczym gminy, w tym zakończenie działalności Grupy KLOSE,

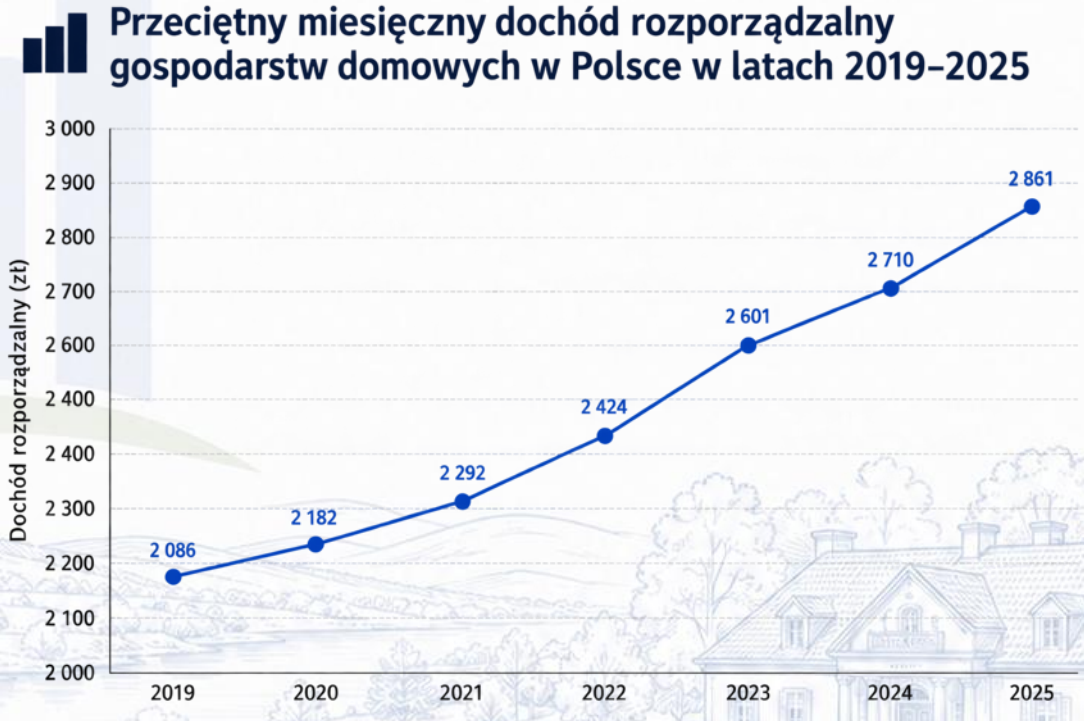
która przez wiele lat należała do ważniejszych pracodawców w regionie;
- Planowane inwestycje regionalne, w tym budowa elektrowni jądrowej, mogą wpłynąć na lokalny rynek pracy oraz zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje zawodowe;
- W kolejnych latach istotnym wyzwaniem będzie wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców, w szczególności osób długotrwale pozostających bez pracy oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3.2 Sytuacja materialna mieszkańców

Sytuacja materialna mieszkańców jest jednym z podstawowych czynników wpływających na jakość życia rodzin. Dochody gospodarstw domowych decydują o możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb, takich jak żywność, mieszkanie, leczenie, edukacja czy transport.

Dochód rozporządzalny oznacza przeciętną kwotę środków pozostającą do dyspozycji członka gospodarstwa domowego po odliczeniu podatków i składek oraz po uwzględnieniu otrzymywanych świadczeń społecznych. Dochód ten może być przeznaczony na bieżące wydatki, oszczędności lub inne potrzeby gospodarstwa domowego.

Wykres 6. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny gospodarstw domowych w Polsce w latach 2019–2025

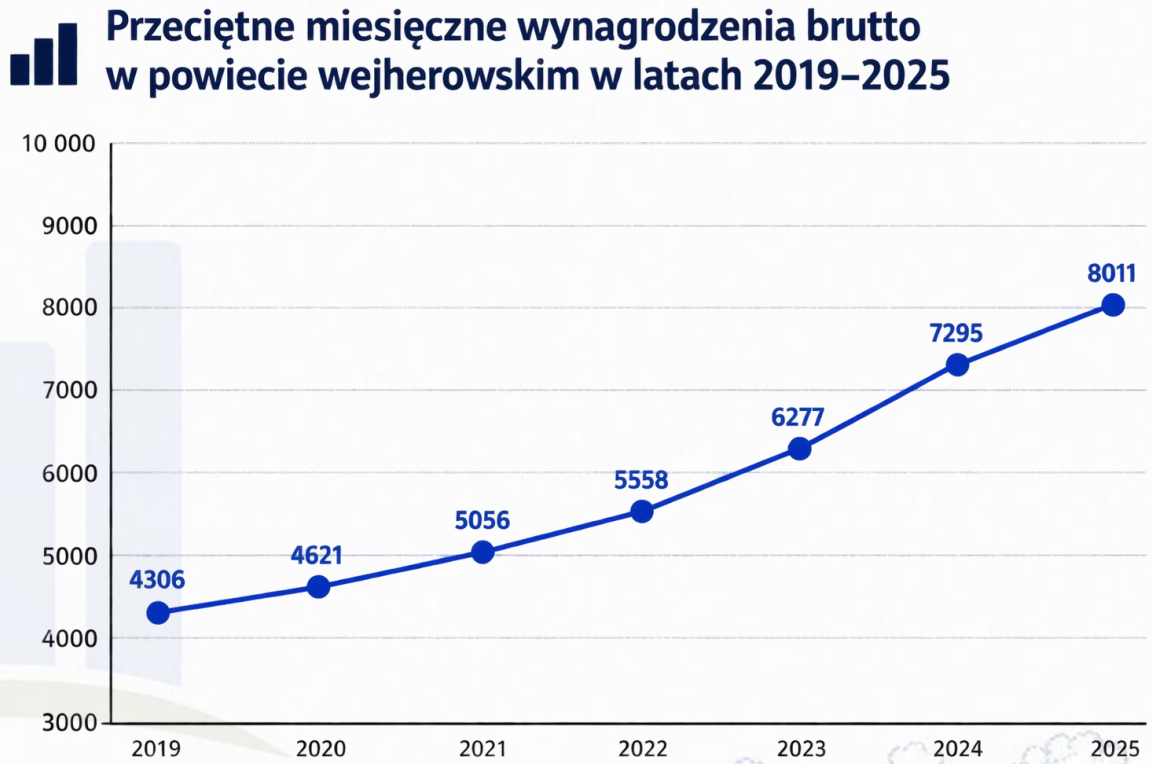

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza danych wskazuje na systematyczny wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych w Polsce w latach 2019-2025. Oznacza to stopniową poprawę sytuacji dochodowej gospodarstw domowych w skali kraju. Jednocześnie poprawa sytuacji dochodowej nie oznacza jednakowej poprawy sytuacji wszystkich mieszkańców, ponieważ część gospodarstw domowych nadal doświadcza trudności wynikających z rosnących kosztów utrzymania, choroby, niepełnosprawności lub innych problemów społecznych. Wzrost dochodów obserwowany na poziomie krajowym nie wyklucza więc występowania lokalnych problemów materialnych wymagających wsparcia ze strony systemu pomocy społecznej.

Na sytuację materialną mieszkańców wpływa również poziom wynagrodzeń osiąganych na lokalnym rynku pracy. Dane statystyczne wskazują na systematyczny wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie wejherowskim, co świadczy o poprawie sytuacji dochodowej osób aktywnych zawodowo. Jednocześnie wzrost kosztów utrzymania oraz inflacja powodowały, że poprawa sytuacji ekonomicznej nie była odczuwalna w jednakowym stopniu przez wszystkie gospodarstwa domowe.

Wykres 7.

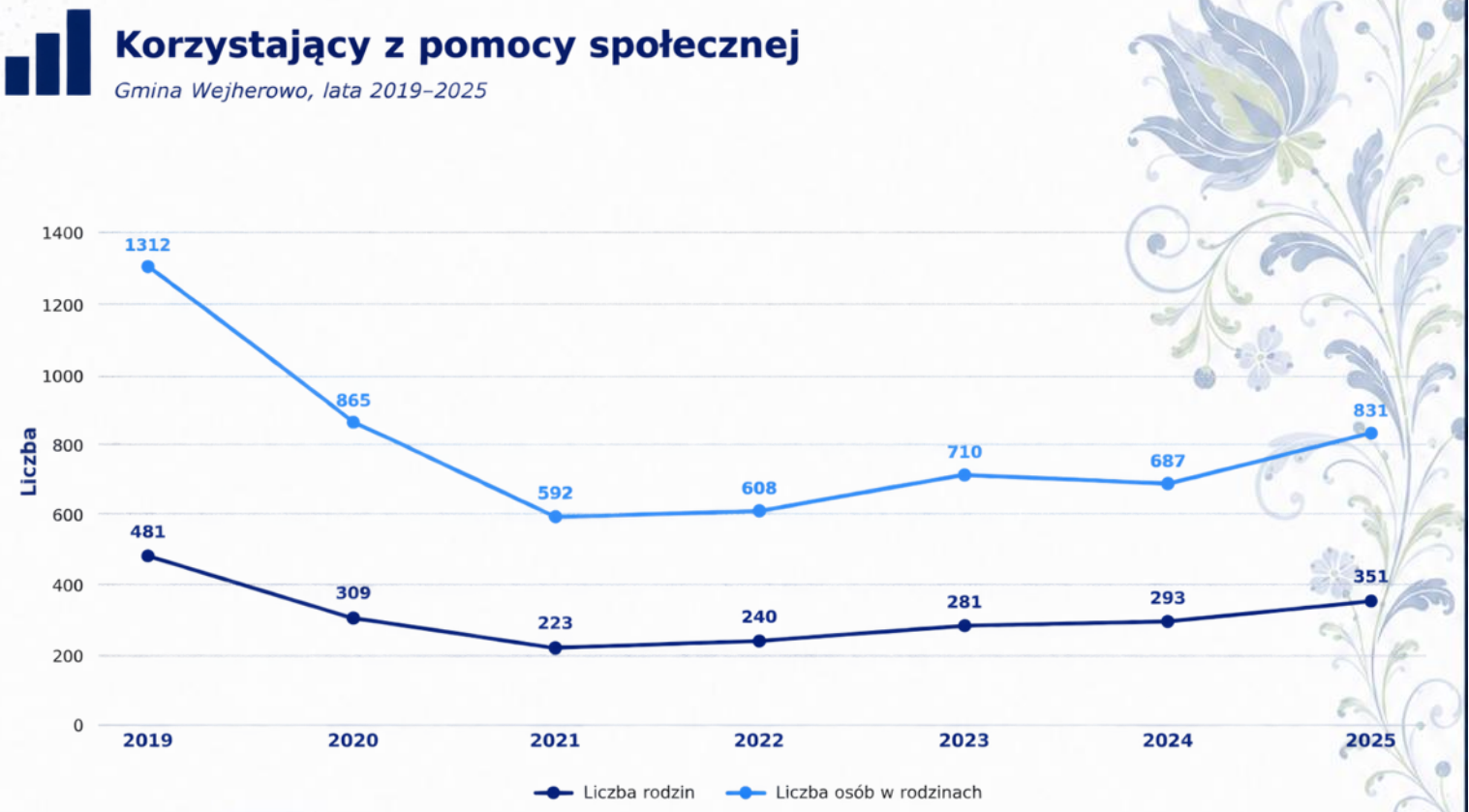

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Łączna analiza poziomu wynagrodzeń oraz dochodu rozporządzalnego wskazuje na poprawę sytuacji dochodowej mieszkańców w ujęciu lokalnym i krajowym. Jednocześnie część gospodarstw domowych nadal wymaga wsparcia z uwagi na rosnące koszty utrzymania oraz występowanie problemów zdrowotnych, opiekuńczych i społecznym. Jednym z pośrednich

wskaźników sytuacji materialnej mieszkańców jest również skala korzystania z pomocy społecznej.

Wykres 8.

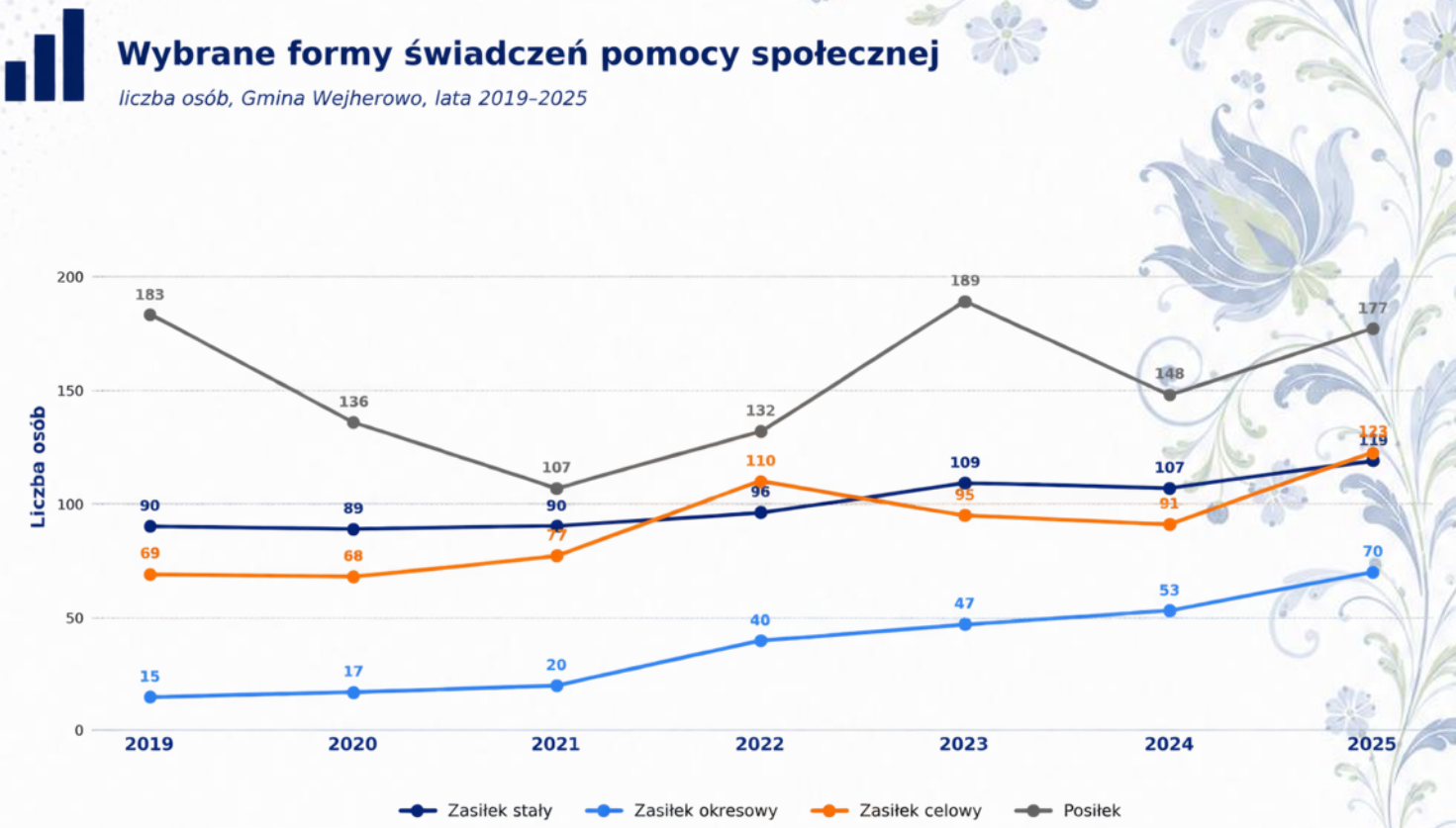

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ocen Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2025.

Dane wskazują, że liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Wejherowo zmniejszyła się wyraźnie po 2019 roku, a następnie zaczęła ponownie wzrastać. Najniższy poziom korzystania ze wsparcia odnotowano w 2021 roku. W kolejnych latach widoczny jest stopniowy wzrost liczby rodzin objętych pomocą. Zjawisko to może być związane zarówno ze wzrostem potrzeb części mieszkańców wynikających z problemów zdrowotnych, opiekuńczych i materialnych, jak również ze zmianami kryteriów dochodowych uprawniających do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej.

W analizowanym okresie wzrosła liczba osób korzystających z zasiłku stałego, zasiłku okresowego i zasiłku celowego. Szczególnie widoczny jest wzrost liczby osób korzystających z zasiłków w ostatnich latach. Może to świadczyć o zwiększeniu potrzeb finansowych części mieszkańców, osób długotrwale chorych oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Zjawisko to może też być związane z poszerzeniem dostępu do świadczeń wskutek podwyższania kryterium dochodowego. Jednocześnie liczba osób korzystających z posiłków podlega wahaniom, co może wynikać ze zmieniającej się sytuacji rodzin oraz zasad korzystania z pomocy w ramach programów dożywiania.

Wykres 9.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ocen Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2025.

W skali kraju sytuacja materialna gospodarstw domowych w ostatnich latach była kształtowana przez wzrost dochodów, zmianę wysokości świadczeń społecznych oraz koszty utrzymania. Według Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 roku sytuacja materialna gospodarstw domowych poprawiła się w stosunku do 2023 roku, m.in. w związku ze wzrostem wynagrodzeń i świadczeń społecznych[4]. Jednocześnie gospodarstwa domowe nadal ponosiły wyższe wydatki, co mogło mieć szczególne znaczenie dla rodzin o niższych dochodach. W 2025 roku przeciętne dochody gospodarstw domowych były wyższe niż rok wcześniej. Jednocześnie wydatki rosły wolniej niż dochody, dzięki czemu mieszkańcom pozostawała większa część środków na oszczędności lub inne potrzeby[5].

Przedstawione dane wskazują, że sytuacja materialna mieszkańców Gminy Wejherowo jest zróżnicowana. Dla większości mieszkańców korzystne znaczenie ma rozwój gminy, dostęp do regionalnego rynku pracy oraz wzrost dochodów. Jednocześnie część rodzin nadal wymaga wsparcia z powodu niskich dochodów, choroby, niepełnosprawności, bezrobocia lub trudności opiekuńczych. W kolejnych latach istotne będzie monitorowanie liczby osób korzystających z

[4] Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja gospodarstw domowych w 2024 r. w świetle badania budżetów gospodarstw domowych*, Warszawa 2025.
[5] Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja gospodarstw domowych w 2025 r. w świetle badania budżetów gospodarstw domowych*, Warszawa 2026.

pomocy pieniężnej i niepieniężnej, ponieważ wskaźniki te dobrze pokazują zmiany sytuacji materialnej mieszkańców.

Kluczowe wnioski z analizy dochodów i sytuacji materialnej mieszkańców:

- W analizowanym okresie obserwowano systematyczny wzrost przeciętnego dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych w Polsce oraz wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto w powiecie wejherowskim, co wskazuje na poprawę sytuacji dochodowej mieszkańców w ujęciu krajowym i lokalnym;
- Po wyraźnym spadku liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej po 2019 roku, w ostatnich latach widoczny jest ponowny wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia;
- Wzrost liczby osób korzystających z zasiłków może wskazywać na zwiększenie potrzeb finansowych części mieszkańców. Zjawisko to może też być związane z poszerzeniem dostępu do świadczeń wskutek podwyższania kryterium dochodowego;
- Szczególne znaczenie mają potrzeby osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale chorych oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej;
- Pomoc niepieniężna, w tym posiłki, pozostaje ważną formą wsparcia dla części mieszkańców;
- Poprawa sytuacji dochodowej gospodarstw domowych w skali kraju nie eliminuje lokalnych problemów materialnych części rodzin;
- Sytuacja materialna mieszkańców powinna być nadal monitorowana z wykorzystaniem danych o świadczeniach pieniężnych i niepieniężnych.

3.3 Ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym

Ubóstwo oznacza sytuację, w której dochody rodziny nie pozwalają na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Problem ten może dotyczyć zarówno osób samotnych, jak i rodzin z dziećmi. Ubóstwo często współwystępuje z innymi trudnościami, takimi jak bezrobocie, choroba, niepełnosprawność, zadłużenie, samotne rodzicielstwo lub problemy

opiekuńczo-wychowawcze. Długotrwałe utrzymywanie się ubóstwa zwiększa ryzyko wykluczenia społecznego.

Wykres 10.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ocen Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2025.

Dane wskazują, że ubóstwo pozostaje jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej w Gminie Wejherowo. Po spadku liczby rodzin korzystających ze wsparcia z tego powodu w pierwszych latach analizowanego okresu, od 2023 roku widoczny jest ponowny wzrost skali problemu. Oznacza to, że mimo rozwoju gminy i wzrostu liczby mieszkańców, część gospodarstw domowych nadal znajduje się w trudnej sytuacji materialnej. Problem ubóstwa ma szczególne znaczenie w rodzinach, w których występują jednocześnie inne trudności społeczne lub zdrowotne.

Wskaźnik deprywacji lokalnej obrazuje udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w relacji do liczby ludności. W Gminie Wejherowo wskaźnik ten obniżył się po 2019 roku, jednak w kolejnych latach ponownie zaczął wzrastać. Oznacza to, że skala korzystania z pomocy społecznej pozostaje relatywnie niewielka, ale w ostatnich latach widoczny jest wzrost potrzeb części mieszkańców. Wskaźnik ten powinien być analizowany łącznie z danymi dotyczącymi ubóstwa, bezrobocia, chorób i niepełnosprawności.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne mają charakter wielowymiarowy. Nie ograniczają się wyłącznie do braku dochodów, ale obejmują również ograniczony dostęp do usług, edukacji, ochrony zdrowia, transportu, kultury i aktywności społecznej. W gminie o rozproszonej strukturze osadniczej znaczenie mogą mieć także bariery komunikacyjne oraz odległość od miejsc, w których dostępne są usługi publiczne. Z tego względu ubóstwo należy analizować nie tylko jako problem finansowy, ale również jako czynnik ograniczający uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym.

Wykres 11.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ocen Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2025.

W skali kraju ubóstwo pozostaje jednym z najważniejszych problemów społecznych, mimo okresowej poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Według Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 roku zmniejszył się zasięg ubóstwa skrajnego w porównaniu z 2023 rokiem[6]. Jednocześnie problem ubóstwa nadal dotyczy szczególnie gospodarstw domowych o niskich dochodach, osób utrzymujących się głównie ze świadczeń społecznych, rodzin wielodzietnych oraz osób z ograniczoną aktywnością zawodową[7]. Dane ogólnopolskie potwierdzają, że ubóstwo powinno być analizowane łącznie z sytuacją na rynku pracy, strukturą rodzin, zdrowiem mieszkańców oraz dostępem do usług społecznych.

Przedstawione dane wskazują, że ubóstwo w Gminie Wejherowo nie ma charakteru masowego, ale pozostaje istotnym problemem dla części mieszkańców. Szczególnie ważne jest monitorowanie sytuacji rodzin, w których ubóstwo współwystępuje z bezrobociem, chorobą, niepełnosprawnością lub problemami opiekuńczo-wychowawczymi. W kolejnych latach należy zwracać uwagę nie tylko na liczbę rodzin korzystających z pomocy, ale również na złożoność problemów, które prowadzą do trudnej sytuacji materialnej.

[6] Główny Urząd Statystyczny, *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2024 r.*, Warszawa 2025.
[7] Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja gospodarstw domowych w 2024 r. w świetle badania budżetów gospodarstw domowych*, Warszawa 2025.

Kluczowe wnioski z analizy ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym:

- Ubóstwo pozostaje jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej w Gminie Wejherowo;
- Po spadku liczby rodzin korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa w pierwszych latach analizowanego okresu, od 2023 roku widoczny jest ponowny wzrost skali problemu;
- Wskaźnik deprywacji lokalnej pozostaje relatywnie niski, ale w ostatnich latach wykazuje tendencję wzrostową;
- Ubóstwo często współwystępuje z innymi problemami, takimi jak bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność, zadłużenie i trudności rodzinne;
- Szczególnie narażone na wykluczenie społeczne są osoby samotne, rodziny z dziećmi, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz mieszkańcy o ograniczonym dostępie do usług;
- W kolejnych latach istotne będzie monitorowanie zarówno liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, jak i przyczyn prowadzących do ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

4 System pomocy społecznej w Gminie

Pomoc społeczna jest elementem polityki społecznej państwa, którego celem jest wspieranie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, których nie są w stanie przezwyciężyć samodzielnie, pomimo wykorzystania własnych uprawnień, zasobów i możliwości. Działania podejmowane w ramach systemu pomocy społecznej mają na celu nie tylko udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, ale również wzmacnianie samodzielności, aktywności oraz zdolności do funkcjonowania w środowisku lokalnym. Podstawowe zasady, zadania i formy pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej[8].

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej należy do administracji rządowej i samorządowej. Na poziomie lokalnym kluczową rolę odgrywa gmina, która odpowiada za organizację i realizację większości działań skierowanych do mieszkańców wymagających wsparcia. Zadania te wykonywane są we współpracy z organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców. Dzięki współpracy wielu instytucji możliwe jest tworzenie lokalnego systemu wsparcia odpowiadającego na zróżnicowane potrzeby społeczności Gminy Wejherowo.

4.1 Struktura instytucjonalna pomocy społecznej

Struktura instytucjonalna pomocy społecznej obejmuje podmioty i instytucje działające na rzecz mieszkańców samorządu terytorialnego oraz określa sposób ich współpracy. W Gminie Wejherowo instytucją wykonującą zadania należące do właściwości gminy z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Działalność Ośrodka obejmuje między innymi pomoc społeczną, wspieranie rodziny, przeciwdziałanie przemocy domowej, przeciwdziałanie uzależnieniom, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, pomoc materialną dla uczniów, karty dużej rodziny oraz zadania wynikające z programu „Za życiem”. Ośrodek realizuje również działania profilaktyczne, aktywizacyjne i integracyjne skierowane do mieszkańców gminy.

Realizacja tych zadań odbywa się w oparciu o strukturę organizacyjną Ośrodka. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie działalność Ośrodka realizowana jest przez Dział Pomocy w Środowisku, Dział Świadczeń, Dział Organizacyjny oraz Dział Finansowy. W ramach Działu Pomocy w Środowisku funkcjonują zespoły odpowiedzialne za pracę socjalną, usługi społeczne, obsługę

[8] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 639).

administracyjno-merytoryczną Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W strukturach Ośrodka funkcjonują także Placówki Wsparcia Dziennego prowadzone w Gościcinie, Gowinie, Łężycach oraz Warszkowie. Kompetencje poszczególnych zespołów są na bieżąco dostosowywane do potrzeb mieszkańców i realizowanych zadań.

Rysunek 2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie zapewnia również obsługę administracyjną, organizacyjną i finansową Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Istotnym elementem organizacji pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie jest rozdzielenie zadań związanych z pracą socjalną, prowadzeniem postępowań administracyjnych oraz realizacją usług społecznych. Przyjęty model organizacyjny pozwala pracownikom socjalnym koncentrować się przede wszystkim na pracy z osobami i rodzinami oraz rozpoznawaniu ich potrzeb, natomiast zadania administracyjne i obsługa świadczeń realizowane są przez wyodrębnione komórki organizacyjne. Rozwiązanie to sprzyja

skuteczniejszemu udzielaniu wsparcia, wzmacnia rolę pracy środowiskowej oraz umożliwia lepsze dostosowanie pomocy do indywidualnej sytuacji mieszkańców.

Skuteczność lokalnego systemu pomocy społecznej w dużej mierze zależy od potencjału kadrowego instytucji realizujących zadania społeczne. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie dysponuje wykwalifikowaną kadrą posiadającą doświadczenie w pracy z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej. Większość pracowników posiada wykształcenie wyższe, a realizacja zadań odbywa się w oparciu o specjalistyczne kompetencje zawodowe.

Rysunek 3.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie za 2025 r.

W strukturze Ośrodka zatrudnieni są pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny, którzy realizują działania pomocowe bezpośrednio w środowisku lokalnym. Pracownicy socjalni prowadzą pracę socjalną, przeprowadzają rodzinne wywiady środowiskowe oraz koordynują proces wsparcia osób i rodzin. Asystenci rodziny wspierają rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze, wzmacniają kompetencje rodzicielskie oraz pomagają w organizacji życia rodzinnego.

Praca socjalna prowadzona przez Ośrodek ma charakter indywidualny i długofalowy. Szczególną formą wsparcia jest pogłębiona praca socjalna skierowana do rodzin i osób wymagających intensywnych działań pomocowych. Rozwiązanie to pozwala skuteczniej odpowiadać na złożone problemy społeczne oraz wspierać proces usamodzielniania mieszkańców.

Z perspektywy jakości usług ważny jest także rozwój zawodowy kadry. Pracownicy korzystają ze szkoleń oraz spotkań superwizyjnych. Zgłaszane potrzeby szkoleniowe są zabezpieczane. Utrzymywany jest proces podnoszenia kwalifikacji zawodowych a pracownicy są najważniejszym zasobem lokalnego systemu pomocy społecznej.

Poza realizacją świadczeń Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie prowadzi działania o charakterze profilaktycznym, aktywizacyjnym i integracyjnym. Ich celem jest wzmacnianie samodzielności mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz budowanie aktywności społecznej różnych grup mieszkańców.

Rysunek 4.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia są Placówki Wsparcia Dziennego funkcjonujące w Gościcinie, Gowinie, Łężycach oraz Warszkowie. Placówki zapewniają dzieciom opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz możliwość rozwijania zainteresowań i kompetencji społecznych. W analizowanym okresie nastąpiło zwiększenie

dostępności tej formy wsparcia, co przyczynia się do wzmocnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz prowadzenia działań profilaktycznych na poziomie lokalnym.

Uzupełnieniem oferty skierowanej do dzieci i młodzieży jest Klub Gier działający w Kniewie. Klub wspiera rozwój umiejętności społecznych, współpracy oraz integracji rówieśniczej poprzez organizację zajęć opartych na grach planszowych, logicznych i strategicznych.

Ważnym elementem lokalnego systemu wsparcia są również działania skierowane do osób starszych. Na terenie gminy funkcjonują dwa Kluby Seniora oraz realizowany jest Program Senioralny dla Gminy Wejherowo, którego celem jest zwiększenie aktywności społecznej, edukacyjnej i integracyjnej seniorów oraz rozwój usług wspierających samodzielne funkcjonowanie osób starszych w środowisku zamieszkania. Rozwój tej oferty jest odpowiedzią na rosnące potrzeby osób starszych oraz na problem samotności i izolacji seniorów.

W strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie funkcjonuje również Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Jego działalność koncentruje się na udzielaniu wsparcia osobom i rodzinom doświadczającym problemów uzależnień, współuzależnienia oraz przemocy domowej. Punkt stanowi ważny element lokalnego systemu profilaktyki i pomocy specjalistycznej.

Działania środowiskowe realizowane są także we współpracy z organizacjami pozarządowymi, Bankiem Żywności, wolontariuszami oraz podmiotami ekonomii społecznej. Współpraca ta pozwala na skuteczniejsze rozpoznawanie potrzeb mieszkańców oraz rozwijanie lokalnego systemu wsparcia społecznego.

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej wymaga współpracy wielu instytucji i podmiotów działających na rzecz mieszkańców. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie współpracuje między innymi ze szkołami i placówkami oświatowymi, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, podmiotami leczniczymi, Policją, sądem i kuratorami, Powiatowym Urzędem Pracy, Biblioteką i Centrum Kultury Gminy Wejherowo, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz jednostkami samorządu terytorialnego.

Współpraca obejmuje wymianę informacji, koordynację działań pomocowych, realizację wspólnych przedsięwzięć, kierowanie mieszkańców do specjalistycznych form wsparcia oraz prowadzenie działań interdyscyplinarnych. Dzięki temu możliwe jest kompleksowe odpowiadanie na potrzeby osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Kluczowe wnioski z analizy struktury instytucjonalnej pomocy społecznej:

- Gmina Wejherowo dysponuje rozwiniętym systemem pomocy społecznej opartym na działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie;
- Ośrodek realizuje szeroki zakres zadań obejmujących świadczenia finansowe, usług społeczne, pracę socjalną oraz działania profilaktyczne;
- Ważnym elementem systemu wsparcia są pracownicy socjalni, asystenci rodziny oraz rozwijana oferta środowiskowa skierowana do dzieci, młodzieży i seniorów;
- Na terenie gminy funkcjonują placówki wsparcia dziennego, kluby seniora, klub gier oraz punkt konsultacyjny, zwiększające dostępność usług społecznych dla mieszkańców;
- Istotnym elementem skutecznego wsparcia jest współpraca Ośrodka z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną;
- Rosnące potrzeby mieszkańców wskazują na konieczność dalszego rozwoju usług społecznych oraz działań środowiskowych realizowanych w miejscu zamieszkania.

4.2 Zadania realizowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Jednostki organizacyjne pomocy społecznej stanowią podstawowy element lokalnego systemu wsparcia społecznego. Realizują one zadania własne i zlecone wynikające z ustaw oraz dokumentów strategicznych, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców i ograniczenia skutków problemów społecznych. Zakres ich działalności obejmuje m.in. udzielanie świadczeń, pracę socjalną, wsparcie rodzin, przeciwdziałanie uzależnieniom, pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami oraz współpracę z innymi instytucjami działającymi na rzecz mieszkańców.

Do głównych zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie należy wykonywanie zadań pomocy społecznej na poziomie gminy. Ośrodek realizuje zadania własne oraz zlecone z zakresu administracji rządowej. Dodatkowo wykonuje obowiązki wynikające z wielu innych ustaw regulujących obszar polityki społecznej. Najważniejsze obszary działalności Ośrodka przedstawiono w poniższej tabeli.

Rysunek 5.

Priorytetowe zadania realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie

Realizacja zadań własnych i zleconych na rzecz mieszkańców Gminy Wejherowo

OBSZAR DZIAŁANIA	PODSTAWA PRAWNA	GŁÓWNE ZADANIA GOPS
Pomoc społeczna	ustawa o pomocy społecznej	• praca socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne, usługi opiekuńcze, kierowanie do DPS
Wspieranie rodziny	ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	• asystentura rodziny, wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze
Przeciwdziałanie przemocy domowej	ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej	• procedura „Niebieskie Karty", działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych
Przeciwdziałanie uzależnieniom	ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	• profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, działania edukacyjne
Świadczenia rodzinne	ustawa o świadczeniach rodzinnych	• przyznawanie i wypłata świadczeń rodzinnych
Fundusz alimentacyjny	ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	• przyznawanie świadczeń oraz działania wobec dłużników alimentacyjnych
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami	ustawa „Za życiem" i inne akty prawne	• koordynacja wsparcia i realizacja świadczeń
Dodatki mieszkaniowe i energetyczne	ustawa o dodatkach mieszkaniowych i Prawo energetyczne	• realizacja świadczeń
Pomoc materialna dla uczniów	ustawa o systemie oświaty	• stypendia i zasiłki szkolne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Zadania realizowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej są bezpośrednio związane z wydatkami ponoszonymi na poszczególne obszary wsparcia. Analiza danych finansowych wskazuje, że największe nakłady przeznaczane są na realizację świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego. Należy jednak uwzględnić, że do 2022 roku w tej grupie wydatków ujmowane było również świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+", którego obsługa od czerwca 2022 roku została przejęta przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Istotną pozycję w budżecie stanowią również wydatki związane z pobytem mieszkańców w domach pomocy społecznej, wsparciem rodzin i pieczą zastępczą oraz zasiłkami stałymi.

Tabela 6.

Wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie na realizowane zadania w latach 2019-2025

Kwoty w złotych. Zaokrąglono do pełnych złotych.

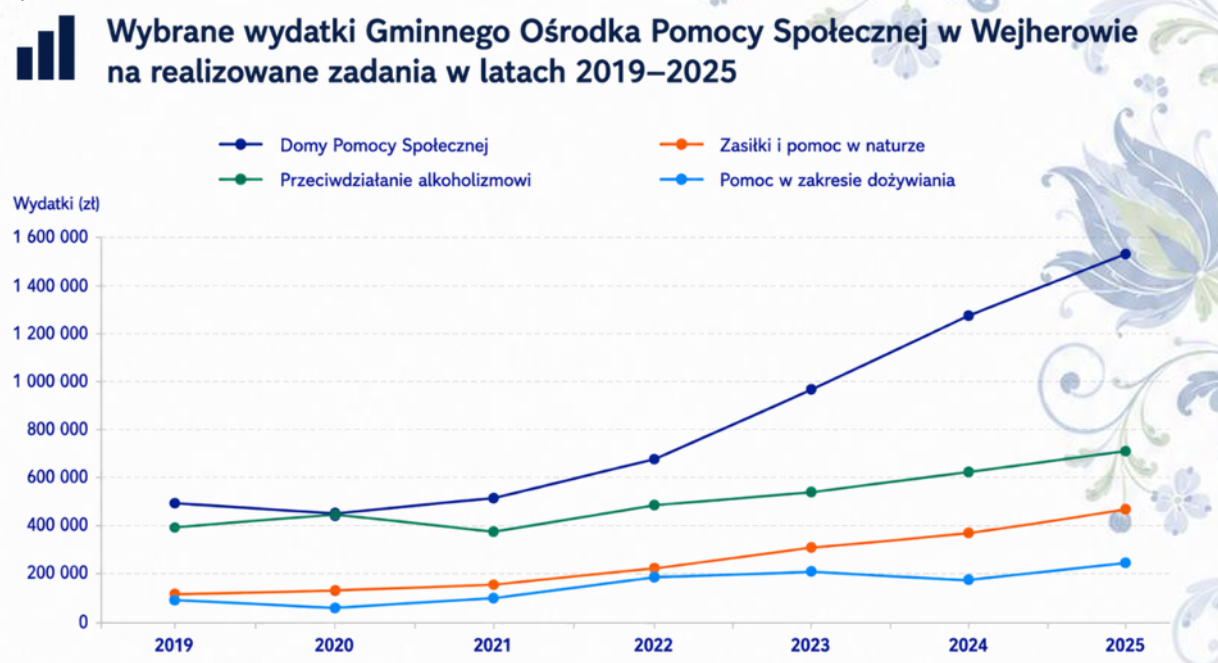
WYSZCZEGÓLNIENIE	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii	420 302	473 335	400 555	508 778	566 567	653 679	726 201
Domy Pomocy Społecznej	472 249	443 117	513 160	679 584	973 248	1 297 673	1 537 374
Przeciwdziałanie przemocy domowej	99 399	100 092	72 854	74 873	127 353	105 425	109 261
Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	2 099 204	2 070 201	644 645	692 860	842 155	1 171 135	1 414 683
Świadczenia rodzinne, wychowawcze i fundusz alimentacyjny	47 691 064	58 815 839	60 229 660	35 617 436	19 344 407	26 538 017	32 622 777
Zasiłki i pomoc w naturze	103 828	128 134	146 483	223 126	310 446	362 847	461 095
Dodatki mieszkaniowe i energetyczne	130 388	137 031	178 368	249 769	336 662	945 196	512 267
Zasiłki stałe	401 295	415 422	408 990	539 952	612 870	850 965	1 222 717
Usługi opiekuńcze	235 059	159 622	186 819	279 812	419 219	384 537	335 897
Stypendia szkolne	64 858	57 740	56 400	68 500	59 456	44 178	42 557
Pomoc w zakresie dożywiania	89 446	65 470	97 977	204 242	224 292	182 761	244 360
Pozostałe	2 668 300	2 840 010	2 314 364	15 984 161	5 233 041	5 436 734	5 627 317
RAZEM	**54 475 392**	**65 706 013**	**65 250 274**	**55 123 094**	**29 049 717**	**37 973 147**	**44 856 507**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Przy interpretacji danych należy uwzględnić, że część zmian wysokości wydatków wynikała z realizacji czasowych programów i świadczeń finansowanych na podstawie odrębnych przepisów. W latach 2019-2020 w grupie wydatków dotyczących wsparcia rodziny i pieczy zastępczej ujmowane było świadczenie „Dobry Start", którego realizacja została następnie przekazana do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W 2022 roku w kategorii „pozostałe" wykazana zostały jednorazowe dodatki osłonowe i grzewcze, w tym dodatek węglowy oraz dodatki dla gospodarstw domowych. Z kolei w 2024 roku wzrost wydatków na dodatki mieszkaniowe i energetyczne był związany między innymi z realizacją jednorazowego bonu energetycznego. Oznacza to, że część obserwowanych zmian ma charakter incydentalny i nie odzwierciedla trwałych trendów w zakresie potrzeb społecznych mieszkańców.

Analiza wydatków wskazuje na rosnące znaczenie działań związanych z opieką nad osobami starszymi oraz osobami wymagającymi całodobowego wsparcia. Wzrost kosztów pobytu w domach pomocy społecznej jest związany zarówno ze zmianami demograficznymi, jak i wzrostem kosztów utrzymania placówek. Jednocześnie zwiększają się wydatki na świadczenia rodzinne, co wynika ze zmian ustawowych a co za tym idzie rosnącej liczby osób korzystających ze wsparcia w postaci świadczenia pielęgnacyjnego.

Wykres 12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Tendencję wzrostową odnotowano w przypadku kosztów pieczy zastępczej oraz zasiłków stałych. Rosnące wydatki obserwowane są również w obszarze pomocy środowiskowej, w szczególności w zakresie zasiłków i pomocy w naturze, dożywiania oraz dodatków mieszkaniowych i energetycznych. Wskazuje to na utrzymujące się potrzeby wsparcia mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. Jednocześnie wydatki związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi pozostają na wysokim poziomie i wykazują tendencję wzrostową, co świadczy o konieczności kontynuacji działań profilaktycznych i pomocowych w tym obszarze.

Przedstawione dane potwierdzają rosnące znaczenie usług społecznych, wsparcia rodzin oraz opieki nad osobami niesamodzielnymi, które w perspektywie kolejnych lat będą stanowiły jedne z kluczowych obszarów lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy Wejherowo.

Realizacja zadań przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie nie ogranicza się wyłącznie do wypłaty świadczeń. Istotną rolę odgrywa praca socjalna, wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, działania na rzecz osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób doświadczających przemocy domowej. Ośrodek realizuje również programy i projekty finansowane ze środków zewnętrznych, wspiera rozwój wolontariatu oraz współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz mieszkańców gminy.

Przedstawione działania potwierdzają, że system pomocy społecznej w Gminie Wejherowo ma charakter wieloaspektowy i obejmuje zarówno wsparcie finansowe, jak i działania

aktywizujące, profilaktyczne oraz integracyjne. Pozwala to ma kompleksowe reagowanie na potrzeby mieszkańców znajdujących się w różnych sytuacjach życiowych i stanowi ważny element lokalnej polityki społecznej.

Kluczowe wnioski z analizy zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie realizuje szeroki zakres zadań wynikających z ustaw oraz dokumentów strategicznych, zapewniając mieszkańcom kompleksowy system wsparcia społecznego;
- Działania Ośrodka obejmują zarówno pomoc finansową, jak i działania o charakterze społecznym, opiekuńczym, profilaktycznym, aktywizującym oraz interwencyjnym, co pozwala na wieloaspektowe wspieranie mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;
- Największe nakłady finansowe związane są z realizacją świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, co potwierdza istotne znaczenie tego obszaru w lokalnym systemie wsparcia rodzin;
- Systematyczny wzrost wydatków na pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa oraz rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i wsparcie osób niesamodzielnych;
- Rosnące wydatki na pieczę zastępczą wskazują na zwiększającą się liczbę i koszty wsparcia dzieci wymagających opieki poza rodziną biologiczną. Tendencja ta może świadczyć o utrzymujących się problemach opiekuńczo-wychowawczych części rodzin oraz wzrastającym obciążeniu finansowym gminy w tym obszarze;
- Wzrastające nakłady na działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych świadczą o utrzymującej się potrzebie prowadzenia działań profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych w tym obszarze;
- Istotnym elementem funkcjonowania systemu pomocy społecznej jest współpraca międzyinstytucjonalna, umożliwiająca kompleksowe rozwiązywanie problemów

społecznych oraz skuteczniejsze docieranie do mieszkańców wymagających wsparcia;

- Analizowane dane wskazują na potrzebę dalszego rozwoju usług społecznych realizowanych w środowisku lokalnym, w szczególności usług skierowanych do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- W kolejnych latach jednym z kluczowych wyzwań dla systemu pomocy społecznej będzie zapewnienie odpowiednich zasobów organizacyjnych i finansowych umożliwiających utrzymanie wysokiej jakości świadczonych usług przy rosnących potrzebach mieszkańców.

4.3 Beneficjenci pomocy społecznej

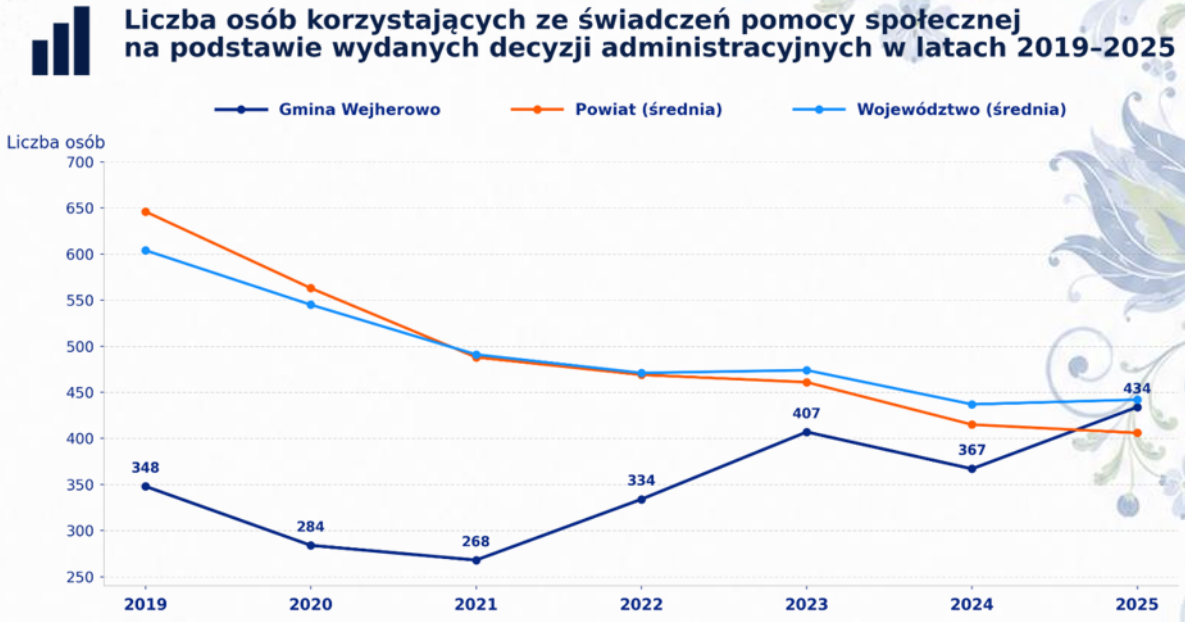
Beneficjentami pomocy społecznej są osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, które spełniają warunki określone w obowiązujących przepisach prawa i są uprawnione do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Z danych zawartych w Ocenie zasobów pomocy społecznej za 2025 rok wynika, że liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji administracyjnych kształtowała się w analizowanym okresie odmiennie niż średnie wartości obserwowane w powiecie wejherowskim oraz województwie pomorskim.

Analiza danych wskazuje, że po okresie spadku liczby świadczeniobiorców do roku 2021 w Gminie Wejherowo obserwowany jest wyraźny trend wzrostowy. Jednocześnie w powiecie wejherowskim oraz województwie pomorskim utrzymuje się tendencja malejąca. Oznacza to, że skala korzystania z pomocy społecznej na terenie gminy rośnie szybciej niż w otoczeniu samorządowym.

Wzrost liczby beneficjentów może świadczyć zarówno o utrzymujących się problemach społecznych i materialnych części mieszkańców, jak również o większej dostępności wsparcia oraz skuteczniejszym docieraniu z ofertą pomocową do osób potrzebujących. Zjawisko to wskazuje na konieczność dalszego monitorowania sytuacji społecznej mieszkańców oraz dostosowywania form wsparcia do zmieniających się potrzeb.

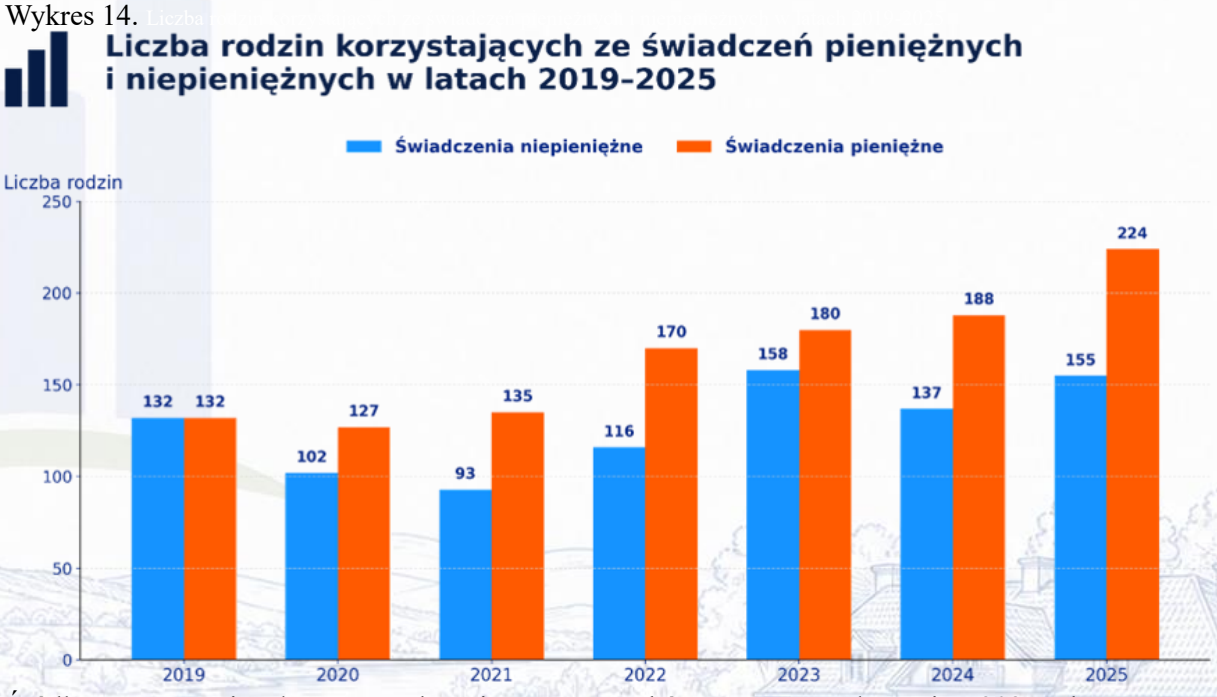
Wykres 13.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2025 rok.

Wzrost liczby świadczeniobiorców znajduje odzwierciedlenie również w liczbie rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W analizowanym okresie większa liczba rodzin korzystała ze świadczeń pieniężnych niż niepieniężnych, przy czym obie formy wsparcia wykazywały tendencję wzrostową.

Wykres 14.

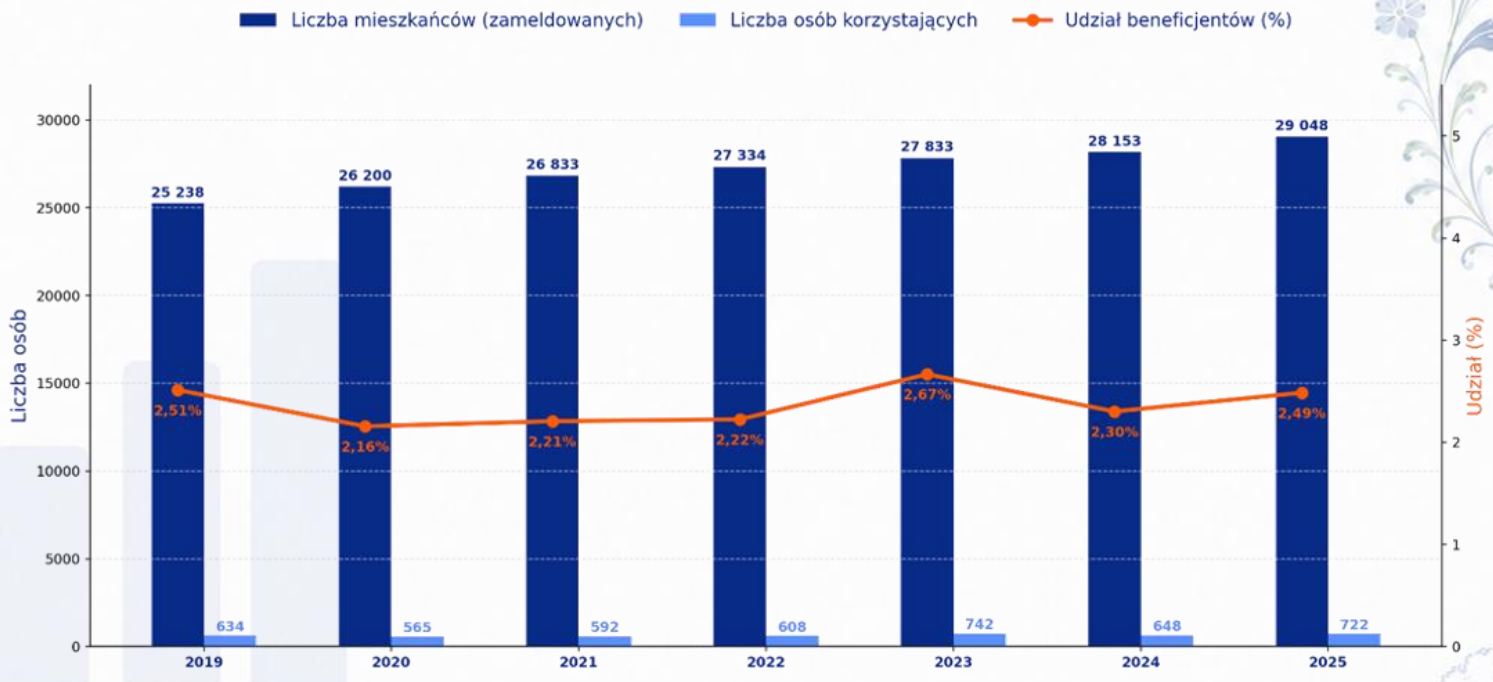
Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2025 rok.

Przedstawione dane wskazują na zwiększające się zapotrzebowanie na świadczenia pieniężne, co może być związane z utrzymującymi się trudnościami finansowymi części gospodarstw domowych. Widoczny wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych świadczy natomiast o rosnącym znaczeniu usług społecznych, pomocy rzeczowej oraz działań wspierających funkcjonowanie rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

W celu zobrazowania skali korzystania z pomocy społecznej przedstawiono udział osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w populacji mieszkańców Gminy Wejherowo. Analiza została przeprowadzona w odniesieniu do liczby osób zameldowanych na terenie gminy w poszczególnych latach. Należy podkreślić, że wartości te mogą różnić się od danych prezentowanych w innych częściach diagnozy, w których wykorzystano dane demograficzne publikowane przez Główny Urząd Statystyczny, oparte na szacowanej liczbie ludności faktycznie zamieszkującej gminę.

Wykres 15.

Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w populacji mieszkańców Gminy Wejherowo w latach 2019–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie za 2025 rok.

Pomimo funkcjonowania powszechnych systemów wsparcia rodzin, takich jak świadczenie wychowawcze 800+ oraz program „Dobry Start", część mieszkańców nadal wymaga wsparcia udzielanego w ramach systemu pomocy społecznej. Wskazuje to na potrzebę dalszego rozwoju działań profilaktycznych, aktywizacyjnych oraz usług społecznych realizowanych na poziomie lokalnym. Szczegółowa analiza przyczyn korzystania z pomocy społecznej przedstawiona będzie w kolejnym podrozdziale.

Kluczowe wnioski z analizy beneficjentów pomocy społecznej:

- Po okresie spadku liczby beneficjentów pomocy społecznej do 2021 roku w Gminie Wejherowo obserwowany jest ponowny wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń;
- W przeciwieństwie do Gminy Wejherowo, w powiecie wejherowskim oraz województwie pomorskim utrzymuje się tendencja spadkowa liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej;
- W analizowanym okresie wzrosła liczba rodzin korzystających zarówno ze świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych, co wskazuje na utrzymujące się potrzeby wsparcia mieszkańców w różnych obszarach życia społecznego;
- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych pozostaje wyższa niż liczba rodzin objętych świadczeniami niepieniężnymi, co może świadczyć o utrzymujących się trudnościach materialnych części gospodarstw domowych;
- Rosnąca liczba beneficjentów pomocy społecznej wskazuje na potrzebę dalszego monitorowania sytuacji społecznej mieszkańców oraz dostosowywania form wsparcia do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności;
- Dane wskazują na potrzebę dalszego rozwoju działań profilaktycznych, aktywizacyjnych oraz usług społecznych wspierających osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej.

4.4 Najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej

Beneficjenci pomocy społecznej korzystają ze wsparcia z różnych przyczyn wynikających z ich sytuacji życiowej, zdrowotnej, rodzinnej lub materialnej. Analiza powodów przyznawania pomocy pozwala określić najważniejsze problemy społeczne na terenie Gminy Wejherowo oraz wskazać obszary wymagające szczególnego wsparcia w kolejnych latach.

Tabela 7.

Główne powody korzystania z pomocy społecznej według typu rodziny w 2025 r.

Powód przyznania pomocy	Ogółem	Rodzina 1-osobowa	Rodzina 2-osobowa	Rodzina 3-osobowa	Rodzina 4-osobowa
Długotrwała lub ciężka choroba	211	131	22	16	42
Niepełnosprawność	165	105	17	15	28
Ubóstwo	161	104	12	17	28
Bezrobocie	77	31	7	16	23
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	52	-	4	22	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2025 rok.

Analiza struktury rodzin objętych pomocą społeczną wskazuje, że najczęściej wsparcie przyznawane jest z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności oraz ubóstwa. W przypadku tych przesłanek znaczący udział stanowią gospodarstwa jednoosobowe. Świadczy to o szczególnej potrzebie wspierania osób samotnych, zwłaszcza osób starszych oraz osób z ograniczoną samodzielnością. Jednocześnie w rodzinach wieloosobowych częściej występują problemy związane z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 8.

Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2019-2025

Przyczyna zgłoszenia	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ubóstwo	145	126	130	132	155	154	157
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	14	18	23	19	27	32	35
Potrzeba ochrony macierzyństwa	63	52	47	40	49	44	55
w tym wielodzietność	11	40	33	32	38	36	40
Bezrobocie	46	37	35	51	48	47	71
Niepełnosprawność	124	115	104	133	158	156	162
Długotrwała lub ciężka choroba	134	133	127	157	184	179	203
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym:	49	40	33	47	53	50	62
- rodziny niepełne	35	24	21	30	32	29	49
- rodziny wielodzietne	11	13	10	15	18	13	14
Przemoc domowa	9	3	10	7	8	13	17
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	26	20	17	19	20	26	34
Narkomania	0	1	2	2	5	8	8
Trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z Zakładu Karnego	7	2	7	5	5	9	2
Trudności w integracji uchodźców	0	0	0	0	0	0	1
Zdarzenie losowe	2	1	4	0	2	1	1
Sytuacja kryzysowa	2	1	5	5	7	5	4

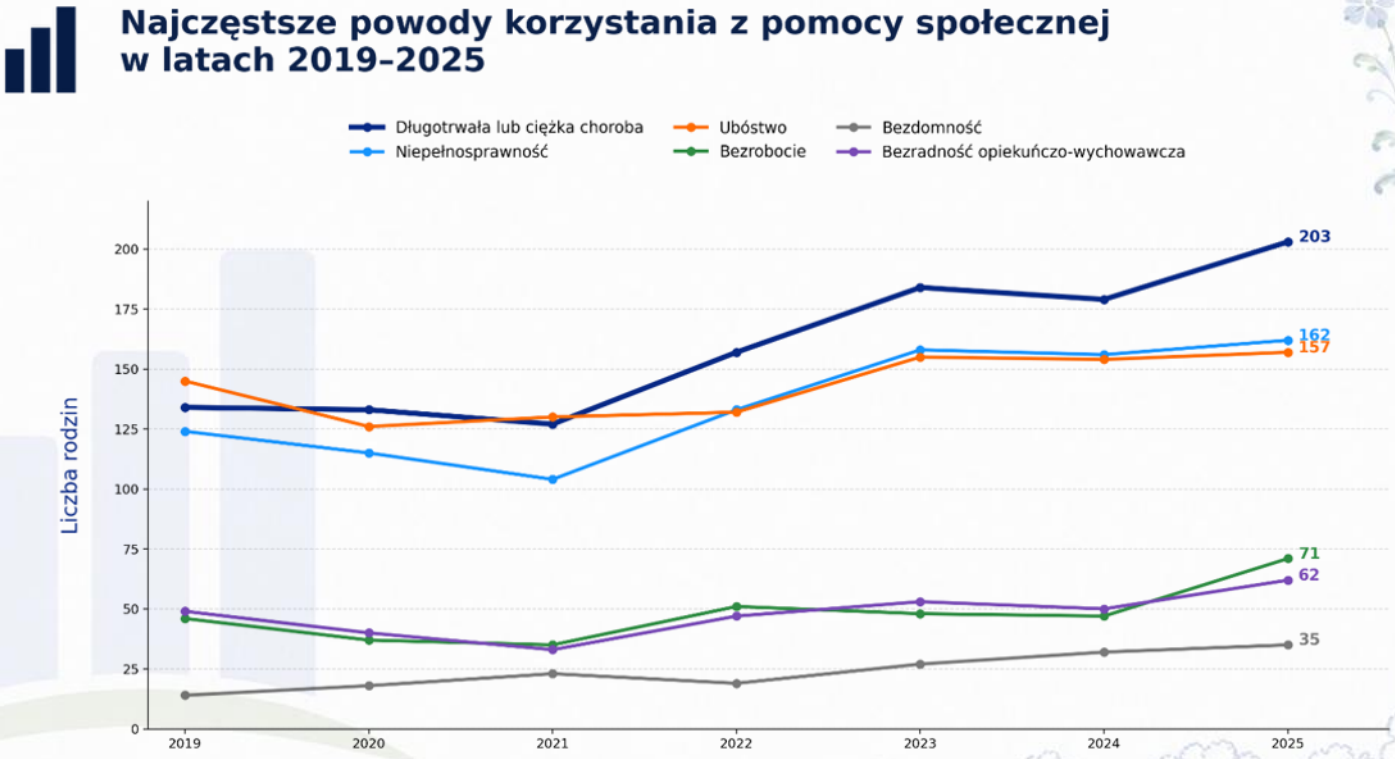
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	2	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie za 2025 rok oraz Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2025 rok.

Analiza danych wskazuje, że do najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy społecznej przez cały analizowany okres należały długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo. W przypadku wszystkich tych przesłanek obserwowany jest wzrost liczby rodzin objętych wsparciem. Szczególnie widoczny jest wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu problemów zdrowotnych, które pozostają najważniejszą przyczyną udzielania wsparcia społecznego.

Jednocześnie obserwowany jest wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu bezdomności, bezrobocia oraz trudności opiekuńczo-wychowawczych. Zjawiska te wskazują na utrzymujące się problemy związane z sytuacją materialną części mieszkańców oraz funkcjonowaniem rodzin. Na uwagę zasługuje wzrost liczby rodzin niepełnych wymagających wsparcia.

Wykres 16.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie za 2025 rok oraz Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2025 rok.

Na przestrzeni analizowanych lat wzrosła również liczba rodzin objętych pomocą z powodu przemocy domowej, alkoholizmu oraz narkomanii. Tendencja ta może świadczyć zarówno o nasileniu się części problemów społecznych, jak i o większej skuteczności działań

identyfikujących osoby wymagające wsparcia. Zjawiska te wymagają dalszego rozwijania działań profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych.

Kluczowe wnioski z analizy najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej:

- Najczęstszymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej w Gminie Wejherowo pozostają długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo;
- Wśród osób korzystających z pomocy społecznej znaczący udział stanowią gospodarstwa domowe jednoosobowe, szczególnie w przypadku problemów zdrowotnych i niepełnosprawności;
- W analizowanym okresie wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezdomności, bezrobocia oraz trudności opiekuńczo-wychowawczych;
- Obserwowany wzrost liczby rodzin objętych wsparciem z powodu przemocy domowej, alkoholizmu i narkomanii wskazuje na potrzebę dalszego rozwijania działań profilaktycznych i specjalistycznych form pomocy;
- Rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia z przyczyn zdrowotnych potwierdza konieczność dalszego rozwoju usług społecznych, opiekuńczych i środowiskowych;
- Struktura przyczyn korzystania z pomocy społecznej wskazuje na występowanie problemów o charakterze wielowymiarowym, wymagających współpracy służb społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych i profilaktycznych.

5 Diagnoza wybranych problemów społecznych

Analiza problemów społecznych stanowi jeden z kluczowych elementów diagnozy sytuacji społecznej Gminy Wejherowo. Jej celem jest identyfikacja najważniejszych problemów i wyzwań wpływających na jakość życia mieszkańców oraz określenie grup osób szczególnie narażonych na występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych. Przedstawione w dalszej części rozdziału zagadnienia pozwalają na ocenę skali poszczególnych problemów oraz stanowią podstawę do wyznaczenia kierunków działań w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wejherowo.

5.1 Problemy rodzin i opieki nad dziećmi, problemy dzieci i młodzieży

Problemy rodzin i opieki nad dziećmi stanowią jeden z najważniejszych obszarów lokalnej polityki społecznej. Rodzina odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu dzieciom bezpieczeństwa, opieki oraz warunków prawidłowego rozwoju. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny wpływa na bezpieczeństwo dzieci, ich rozwój społeczny oraz jakość życia mieszkańców gminy. W przypadku wystąpienia trudności rodzina wymaga wsparcia ze strony instytucji pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia oraz innych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny. Problemy rodzinne coraz częściej mają charakter wielowymiarowy i wymagają długofalowych działań profilaktycznych oraz interwencyjnych.

Analiza problemów rodzin i opieki nad dziećmi, problemów dzieci i młodzieży została opracowana na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie, „Programu wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2025-2027", „Sprawozdania i ewaluacji realizacji Programu wspierania rodziny w Gminie Wejherowo za 2025 r." oraz „Oceny zasobów pomocy społecznej za 2025 rok".

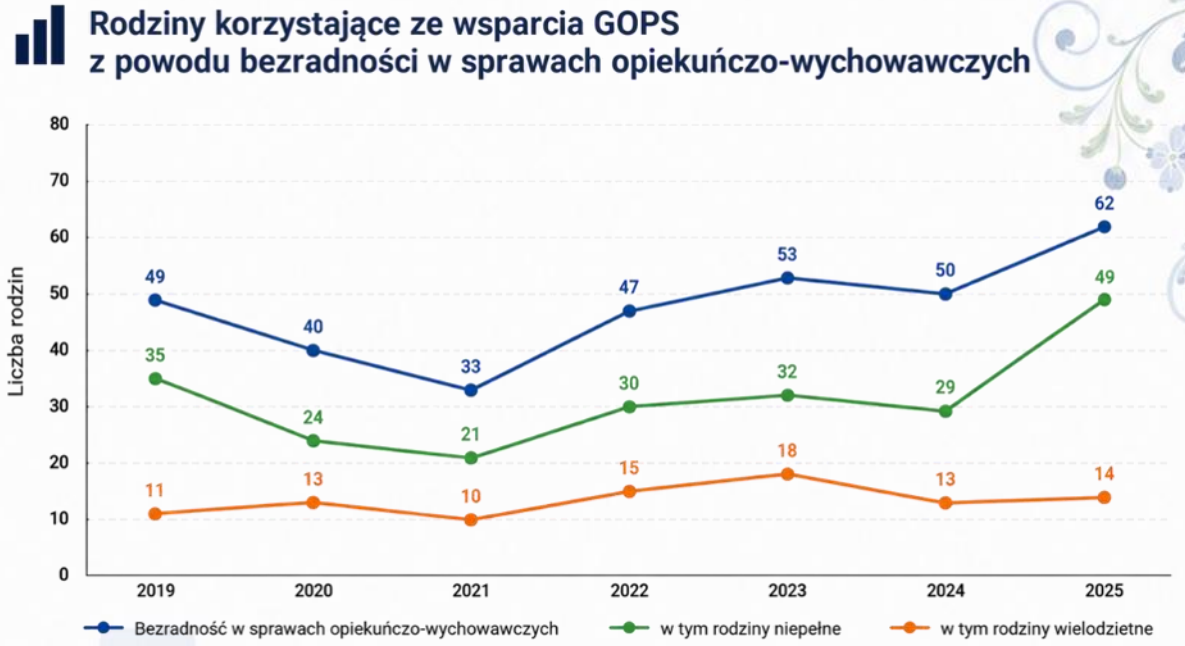
Zgodnie z „Programem wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2025-2027" rodzina jest naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka i podstawowym miejscem zaspokajania jego potrzeb emocjonalnych, społecznych oraz wychowawczych. W dokumencie podkreślono, że rodzina przeżywająca trudności wymaga odpowiedniego wsparcia, które powinno być realizowane możliwie wcześnie, zanim dojdzie do pogłębienia kryzysu rodzinnego. Szczególne znaczenie przypisano działaniom profilaktycznym, pracy socjalnej, asystenturze rodziny oraz poradnictwu specjalistycznemu. Podstawę prawną działań gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej stanowi ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej[9].

Sytuacja rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ma najczęściej charakter wieloproblemowy. W rodzinach współwystępują trudności związane z ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, przemocą domową, problemami zdrowotnymi oraz bezradnością

[9] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 ze zm.).

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W dokumentach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie wskazuje się również na problemy związane z brakiem prawidłowych relacji rodziców z dziećmi, samotnym wychowywaniem dzieci, konfliktami rodzinnymi, trudnościami komunikacyjnymi oraz problemami w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Długotrwałe utrzymywanie się tych problemów może prowadzić do pogłębiania kryzysu rodzinnego oraz zwiększyć ryzyko wykluczenia społecznego dzieci oraz umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Wykres 17.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie za 2025 rok.

Analiza danych wskazuje, że jednym z najczęściej występujących problemów pozostaje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Widoczna jest również obecność problemów związanych z przemocą domową, uzależnieniami oraz długotrwałymi trudnościami społecznymi i ekonomicznymi rodzin. Problemy te wpływają na bezpieczeństwo dzieci, ich rozwój emocjonalny oraz funkcjonowanie społeczne. W wielu przypadkach konieczne jest prowadzenie długotrwałej pracy z rodziną oraz angażowanie wielu instytucji pomocowych jednocześnie.

Coraz wyraźniej widoczny jest również kryzys części rodzin przejawiający się wzrostem liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Gmina współfinansuje pobyt dzieci w pieczy zastępczej, a wysokość wydatków wzrasta wraz z długością pobytu dziecka poza rodziną biologiczną.

Tabela 9.

Dzieci z Gminy Wejherowo w pieczy zastępczej w latach 2019-2025

Rok	Liczba dzieci w pieczy	Rodzinna piecza	Instytucjonalna piecza	Nowe umieszczenia
2019	**42**	28	14	5
2020	**39**	29	10	3
2021	**47**	37	10	13
2022	**46**	37	9	5
2023	**62**	54	8	24
2024	**78**	69	9	16
2025	**84**	72	12	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań i ewaluacji realizacji Programu wspierania rodziny w Gminie Wejherowo.

Dane wskazują na wyraźny wzrost liczby dzieci z Gminy Wejherowo przebywających w pieczy zastępczej. W 2019 r. gmina współfinansowała pobyt 42 dzieci, natomiast w 2025 r. już 84 dzieci. Oznacza to podwojenie liczby dzieci objętych pieczą zastępczą w analizowanym okresie. Widoczny jest również wzrost liczby nowych umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej, szczególnie od 2023 r.

Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej należy interpretować jako istotny sygnał pogłębiającego się kryzysu części rodzin. Rodziny objęte wsparciem pomocy społecznej często mierzą się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą domową, uzależnieniami, konfliktami rodzinnymi, bezrobociem oraz trudnościami komunikacyjnymi. W wielu przypadkach problemy te mają charakter wieloletni i wymagają długotrwałej pracy socjalnej oraz specjalistycznego wsparcia.

Na wzrost liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej wpływa również większa wrażliwość instytucji na bezpieczeństwo dzieci oraz obowiązek szybszego reagowania na podejrzenie krzywdzenia małoletnich. Istotne znaczenie miała sprawa śmierci Kamilka z Częstochowy oraz wprowadzenie tzw. „ustawy Kamilka", dotyczącej standardów ochrony małoletnich. Obowiązek wdrożenia standardów ochrony małoletnich obowiązuje od 15 lutego 2024 r. Zmiany te zwiększyły zakres działań profilaktycznych i interwencyjnych podejmowanych przez instytucje pracujące z dziećmi i rodzinami.

Podobna tendencja widoczna jest również w skali kraju. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2024 r. w pieczy zastępczej przebywało 77,3 tys. dzieci, natomiast na koniec 2025 r. liczba ta wzrosła do 78,3 tys. dzieci[10]. Wzrost liczby dzieci przebywających w

[10] Główny Urząd Statystyczny, *Piecza zastępcza w 2024 r.*, https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/dzieci-i-rodzina/dzieci/piecza-zastepcza-w-2024-r-,1,9.html, dostęp: 14.05.2026 r.

pieczy zastępczej wskazuje, że problemy rodzinne i opiekuńczo-wychowawcze mają charakter ogólnopolski i wymagają dalszego rozwijania systemu wsparcia rodzin biologicznych.

Istotne znaczenie dla funkcjonowania lokalnego systemu wsparcia rodzin mogą mieć również planowane zmiany w przepisach dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Projektowane rozwiązania zakładają m.in. wzmocnienie działań profilaktycznych, rozwój usług wspierających rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz zwiększenie zakresu działań podejmowanych przez gminy na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem. Zmiany te mogą przyczynić się do skuteczniejszego wspierania rodzin biologicznych i ograniczania liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej. Jednocześnie należy liczyć się z możliwością wzrostu kosztów realizacji zadań własnych gminy związanych z organizacją wsparcia rodzin oraz współfinansowaniem systemu pieczy zastępczej.

Analiza sytuacji rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny pozwala lepiej zidentyfikować najczęściej występujące problemy rodzinne na terenie Gminy Wejherowo. W 2025 r. rodziny objęte asystenturą zmagały się przede wszystkim z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, konfliktami rodzinnymi, problemami szkolnymi dzieci, uzależnieniami oraz przemocą domową. W wielu przypadkach problemy te współwystępowały ze sobą, tworząc sytuacje wymagające długotrwałej i wieloaspektowej pomocy. Dane te potwierdzają, że rodziny korzystające z najbardziej intensywnego wsparcia często doświadczają jednocześnie trudności wychowawczych, społecznych, ekonomicznych i emocjonalnych. Wskazuje to na potrzebę dalszego rozwijania działań profilaktycznych oraz wczesnego wsparcia rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Problemy dzieci i młodzieży coraz częściej związane są z pogarszającym się stanem zdrowia psychicznego, trudnościami emocjonalnymi oraz problemami wychowawczymi. Współczesne dzieci i nastolatki funkcjonują w warunkach dużej presji społecznej i informacyjnej. Problemy młodych osób koncentrują się wokół kryzysu zdrowia psychicznego, przebodźcowania technologią, presji rówieśniczej oraz trudności w budowaniu relacji społecznych. Coraz częściej występują również zaburzenia odżywiania, problemy motywacyjne, używanie substancji psychoaktywnych oraz uzależnienia behawioralne.

Przyczyny problemów wychowawczych i emocjonalnych dzieci mają charakter wieloczynnikowy. Istotne znaczenie mają czynniki związane ze środowiskiem rodzinnym, w tym trudna sytuacja materialna, konflikty rodzinne, przemoc domowa, uzależnienia oraz brak stabilizacji życiowej. Negatywny wpływ mogą mieć również nieprawidłowe postawy rodzicielskie, brak spójnych metod wychowawczych oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziny. Dzieci wychowujące się w rodzinach dysfunkcyjnych często doświadczają poczucia zagrożenia, braku bezpieczeństwa emocjonalnego oraz trudności w budowaniu prawidłowych relacji społecznych.

Znaczenie mają również czynniki związane ze środowiskiem szkolnym. Do najczęściej występujących problemów należą konflikty rówieśnicze, wykluczenie społeczne oraz brak

współpracy pomiędzy szkołą a rodziną dziecka. Problemy wychowawcze mogą wynikać także z indywidualnych cech i trudności dziecka, takich jak zaburzenia zdrowotne, przewlekłe choroby, obniżona sprawność intelektualna lub zaburzenia neurologiczne. Wiele problemów dzieci i młodzieży wynika z jednoczesnego oddziaływania czynników biologicznych, społecznych i środowiskowych.

Rosnące potrzeby mieszkańców w zakresie pomocy psychologicznej wskazują na zwiększające się znaczenie wsparcia emocjonalnego i specjalistycznego dla dzieci, młodzieży oraz ich rodzin. Tendencja ta jest widoczna zarówno na poziomie lokalnym, jak i ogólnopolskim. W kolejnych latach należy zakładać dalszy wzrost zapotrzebowania na działania profilaktyczne, wsparcie psychologiczne oraz inicjatywy wzmacniające kompetencje wychowawcze rodziców.

Kluczowe wnioski z analizy problemu rodzin i opieki nad dziećmi, problemów dzieci i młodzieży:

- Problemy rodzin coraz częściej mają charakter wieloproblemowy i obejmują jednocześnie trudności wychowawcze, ekonomiczne, zdrowotne oraz społeczne;
- Problemy takie jak bezrobocie, uzależnienia i przemoc domowa często współwystępują z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadząc do pogłębienia kryzysu rodziny oraz zwiększania ryzyka konieczności ingerencji instytucjonalnej;
- Widoczny jest pogłębiający się kryzys części rodzin, czego wyraźnym przejawem jest wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
- W latach 2019-2025 liczba dzieci z Gminy Wejherowo objętych piecza zastępczą podwoiła się;
- Rosnąca liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej będzie powodowała dalszy wzrost kosztów ponoszonych przez gminę;
- Planowana reforma systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej może znacząco zwiększyć zakres obowiązków gmin w obszarze profilaktyki, pracy z rodziną oraz organizacji lokalnego systemu wsparcia, a jednocześnie spowodować istotny wzrost kosztów funkcjonowania systemu, w szczególności w zakresie współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz realizacji nowych zadań ustawowych;

- W perspektywie kolejnych lat skuteczność działań profilaktycznych oraz wspierających rodzinę będzie miała bezpośredni wpływ zarówno na bezpieczeństwo dzieci, jak i na stabilność finansową lokalnego systemu pomocy społecznej;
- Coraz większym problemem stają się trudności emocjonalne i psychiczne dzieci oraz młodzieży;
- Wzrasta zapotrzebowanie na poradnictwo psychologiczne, pracę socjalną oraz wsparcie asystentów rodziny;
- Konieczne jest dalsze rozwijanie lokalnego systemu profilaktyki, pracy z rodziną biologiczną oraz wsparcia psychologicznego i środowiskowego dla dzieci i rodzin.

5.2 Przemoc domowa

Przemoc domowa stanowi jeden z najpoważniejszych problemów społecznych wpływających na bezpieczeństwo rodzin oraz prawidłowe funkcjonowanie dzieci i dorosłych. Problem ten wymaga prowadzenia działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz interwencyjnych.

Skala przemocy domowej jako problemu występującego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania. Jednym z czynników zwiększających ryzyko stosowania przemocy jest powielanie wzorców wyniesionych ze środowiska rodzinnego. Dzieci wychowujące się w środowisku domowym z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami, przez co uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc.

Istotnym elementem lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej pozostaje diagnozowanie skali problemu oraz systematyczne monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych przemocą. Pozwala to na właściwe określenie celów, zadań oraz kierunków działań, określonych szczegółowo w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Diagnoza problemu przemocy domowej została opracowana na podstawie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, sprawozdań resortowych oraz dokumentów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej[11].

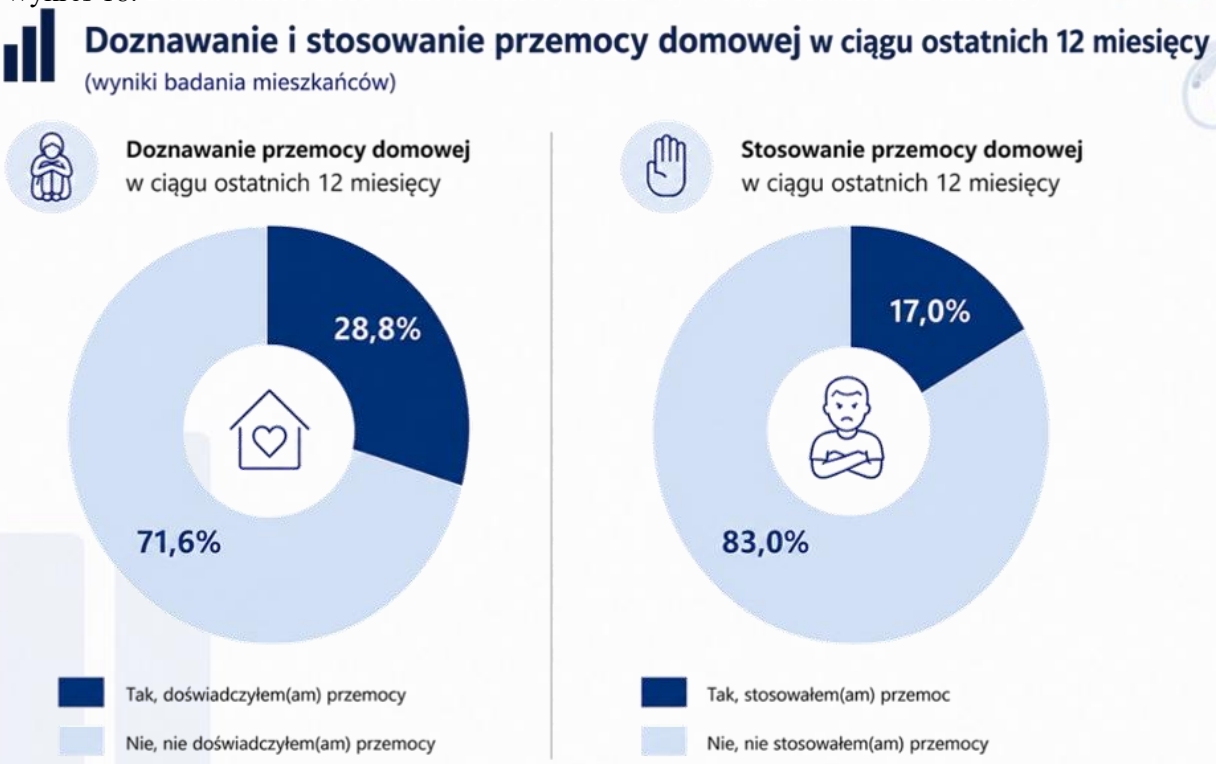
W Gminie Wejherowo dwukrotnie przeprowadzono diagnozę zjawiska przemocy domowej.

[11] Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673 z ze zm.).

Pierwsza została opracowana w 2015 r. na podstawie badań przeprowadzonych wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjum. Uzyskane wyniki pozwoliły na wyznaczenie celów i kierunków lokalnej polityki zgodnych z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Skoncentrowano się wówczas na profilaktyce i edukacji społecznej, ochronie oraz wsparciu osób doznających przemocy, oddziaływaniach wobec osób stosujących przemoc, a także podnoszeniu kompetencji służb i instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.

Druga diagnoza została opracowana w 2023 r., w oparciu o odpowiedzi uczestników badania na pytania zawarte w ustrukturyzowanym kwestionariuszu ankiety, którego charakter pytań był zależny od specyfiki danej grupy. Respondentami badania ilościowego było 212 dorosłych mieszkańców oraz 514 uczniów szkół podstawowych.

Wykres 18.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy problemu przemocy na terenie Gminy Wejherowo. Raport z badania przeprowadzonego w 2023 roku.

Wyniki badania wskazują, że więcej mieszkańców deklaruje doznawanie przemocy niż przyznaje się do jej stosowania. Może to świadczyć o tym, że część osób stosujących przemoc nie identyfikuje swoich zachowań jako przemocy lub nie chce ujawniać takich informacji w badaniu ankietowym. Zjawisko to potwierdza, że przemoc domowa nadal pozostaje problemem częściowo ukrytym, obciążonym poczuciem wstydu, lękiem oraz niską świadomością społeczną dotyczącą różnych form przemocy.

Wykres 19.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy problemu przemocy na terenie Gminy Wejherowo. Raport z badania przeprowadzonego w 2023 roku.

Respondenci najczęściej wskazywali na występowanie przemocy psychicznej oraz fizycznej. Rzadziej zgłaszano zaniedbanie, przemoc seksualną i ekonomiczną.

Wykres 20.

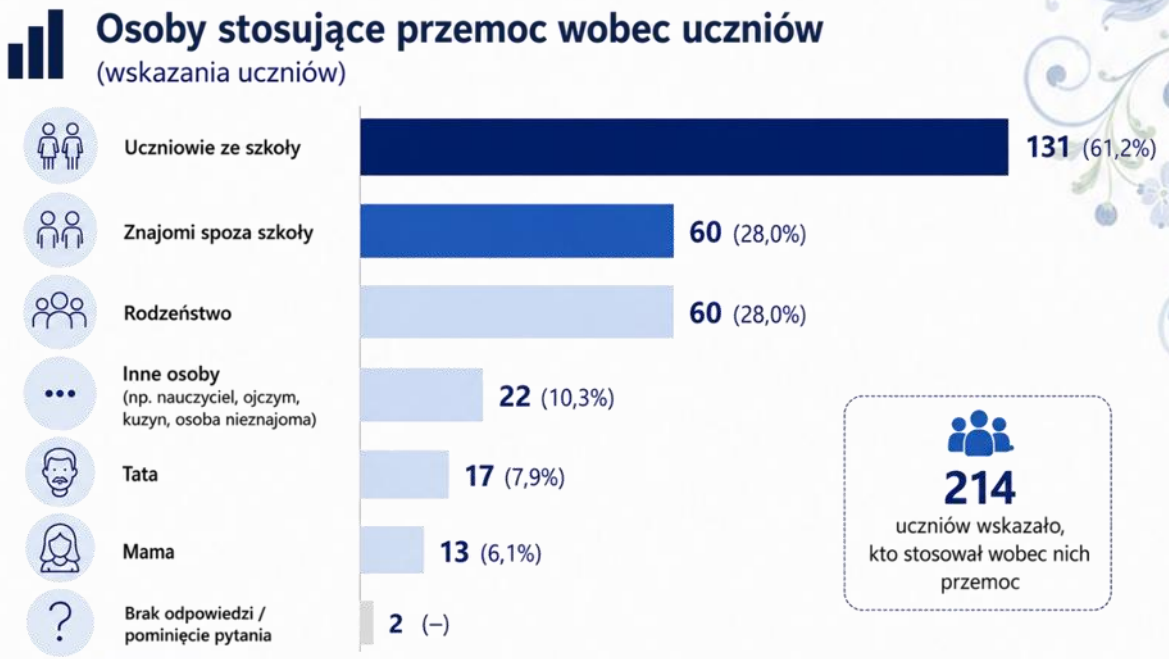

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy problemu przemocy na terenie Gminy Wejherowo. Raport z badania przeprowadzonego w 2023 roku.

Badani wskazywali, że sprawcami przemocy byli najczęściej partnerzy oraz rodzice. Pojawiały się również przypadki przemocy ze strony innych członków rodziny.

W diagnozie oszacowano również skalę problemu przemocy wśród uczniów. Zbadane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie pokazują, że kiedykolwiek w życiu przemocy doświadczyło 42% uczniów.

Wykres 21.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy problemu przemocy na terenie Gminy Wejherowo. Raport z badania przeprowadzonego w 2023 roku.

Przemoc wobec uczniów najczęściej występowała ze strony rówieśników. Przemoc doznawana była również w środowisku domowym.

Uczniowie najczęściej wskazywali na występowanie przemocy psychicznej oraz fizycznej. Rzadziej zgłaszano przemoc seksualną i zaniedbanie.

Na podstawie uzyskanych w diagnozie wyników badań na temat zjawiska przemocy domowej w Gminie Wejherowo sformułowano rekomendacje, które dotyczyły, zarówno szeroko rozumianej profilaktyki, edukacji społecznej oraz poszerzenia oferty pomocowej dla osób doznających przemocy domowej i podnoszenia kompetencji zawodowych przedstawicieli służb.

Wykres 22.

Liczba odpowiedzi nie sumuje się do liczby respondentów ze względu na możliwość wyboru wielu odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy problemu przemocy na terenie Gminy Wejherowo. Raport z badania przeprowadzonego w 2023 roku.

Dokumenty strategiczne Gminy Wejherowo podkreślają, że przemoc domowa występuje w różnych środowiskach społecznych i rodzinnych, w tym w rodzinach wysoko funkcjonujących, niekorzystających dotąd z pomocy ośrodka pomocy społecznej.

Ogólnopolskie badania oraz doświadczenia instytucji przeciwdziałających przemocy domowej wskazują, że problem ten występuje we wszystkich grupach społecznych i zawodowych, niezależnie od poziomu wykształcenia, sytuacji materialnej czy statusu społecznego rodziny. Przemoc dotyczy zarówno rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, jak i rodzin wysoko funkcjonujących, które wcześniej nie korzystały z pomocy społecznej. Eksperci podkreślają, że przemoc domowa często pozostaje ukryta, a osoby doznające przemocy nie zgłaszają problemu z obawy przed oceną społeczną lub rozpadem relacji rodzinnych. Badania wskazują również, że występowanie przemocy nie jest uzależnione wyłącznie od sytuacji ekonomicznej rodziny, lecz wynika z wielu nakładających się czynników społecznych, emocjonalnych oraz relacyjnych[12] [13].

[12] Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie*, https://static.im-g.pl/im/5/26198/m26198755%2CWYNIKI-BADANIA.pdf, dostęp: 20.05.2026 r.
[13] Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, *Charakterystyka zjawiska przemocy domowej*, https://kcpu.gov.pl/przemoc/charakterystyka-zjawiska-przemocy-w-rodzinie/?utm_source=chatgpt.com, dostęp: 20.05.2026 r.

Wnioski z badań ogólnopolskich są zbieżne z obserwacjami instytucji działających na terenie Gminy Wejherowo. Z analiz wynika również, że przemoc najczęściej występuje w relacjach małżeńskich lub partnerskich. Osobami doznającymi przemocy są głównie kobiety i dzieci, choć odnotowano także przemoc dorosłych dzieci wobec rodziców. Powyższy wniosek potwierdzają dane zamieszczone w tabeli poniżej.

Tabela 10.

Skala zjawiska przemocy domowej z podziałem na osoby doznające przemocy domowej oraz osoby stosujące przemoc domową

Rok	Osoby doznające premocy domowej			Osoby stosujące przemoc domową	
	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni
2019	33	5	46	5	41
2020	51	6	28	6	53
2021	48	2	21	10	50
2022	45	6	37	15	46
2023	47	3	32	15	67
2024	53	5	73	18	74
2025	59	9	84	22	78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Ważnym elementem diagnozy problemu przemocy domowej jest analiza danych zawartych w formularzach „Niebieska Karta". Wypełnienie formularza „Niebieska Karta" następuje w przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia o występowaniu przemocy domowej przez przedstawiciela instytucji obligatoryjnie zobowiązanej do podejmowania działań w tym obszarze. Procedura „Niebieskie Karty" realizowana jest przez zespół interdyscyplinarny poprzez powołanie grupy diagnostyczno-pomocowej. Grupa prowadzi działania do czasu ustania przemocy domowej albo ustalenia, że brak jest podstaw do dalszego prowadzenia procedury. W skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi pracownik socjalny, funkcjonariusz policji, psycholog, przedstawiciel oświaty lub gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Podstawowym narzędziem reagowania na przemoc domową pozostaje procedura „Niebieskie Karty", realizowana przez uprawnione instytucje działające na terenie gminy. Analiza porównawcza wskazuje, że liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty" w każdym kolejnym roku sprawozdawczym rośnie. Najczęściej formularz „Niebieska Karta – A" wypełniany jest przez policję i pomoc społeczną. Wzrosła też liczba formularzy wypełnianych przez oświatę i ochronę zdrowia, co może być efektem profesjonalizacji kadry i działań informacyjnych prowadzonych wśród mieszkańców Gminy Wejherowo przez zespół interdyscyplinarny oraz wprowadzeniem do placówek oświatowych Standardów Ochrony Małoletnich.

Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty obrazuje poniższa tabela.

Tabela 11.

Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty

Rok	Policja	Pomoc społeczna	Oświata	Ochrona zdrowia	GKRPA	Organizacje pozarządowe	Razem
2019	39	6	4	1	2	X	**52**
2020	48	4	2	1	0	X	**55**
2021	38	8	6	4	0	X	**56**
2022	31	13	9	2	0	X	**55**
2023	43	22	15	2	0	X	**82**
2024	30	28	24	4	1	0	**87**
2025	44	18	18	8	1	0	**89**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podstawowe dane związane z realizacją procedury „Niebieskie Karty” w kontekście działań podejmowanych przez grupy diagnostyczno-pomocowe w Gminie Wejherowo przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12.

Szczegółowe dane dotyczące funkcjonowania grup diagnostyczno-pomocowych

Rok	Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych	Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych	Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych
2019	61	182	61	196
2020	69	229	69	225
2021	69	267	69	250
2022	77	323	77	301
2023	115	424	115	399
2024	142	554	142	536
2025	89	386	131	490

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Przedstawione dane wskazują, że realizacja procedury „Niebieskie Karty” stanowi ważny element diagnozy środowiska pod kątem występowania zjawiska przemocy domowej. Działania grup diagnostyczno-pomocowych mają istotne znaczenie dla bezpieczeństwa osób doznających przemocy oraz oceny skuteczności udzielanego wsparcia. Jednym z komponentów skuteczności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej jest

zaprzestanie stosowania przemocy przez sprawców. Procedura „Niebieskie Karty" może zostać zakończona po ustaniu przemocy domowej lub w przypadku braku potwierdzenia występowania przemocy domowej.

Tabela 13.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty"

Rok	Powód zakończenia procedury „Niebieskie Karty"	
	z powodu ustania przemocy	z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań
2019	28	6
2020	43	6
2021	18	23
2022	20	21
2023	32	19
2024	68	31
2025	68	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka pracownik socjalny może podjąć działania mające na celu zapewnienie małoletniemu natychmiastowej ochrony. Pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wskazują, że w analizowanym okresie podejmowano cztery interwencyjne działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom znajdującym się w sytuacji bezpośredniego zagrożenia. Każdy taki przypadek świadczy o występowaniu poważnego kryzysu rodzinnego wymagającego natychmiastowej reakcji służb oraz współpracy wielu instytucji odpowiedzialnych za ochronę dziecka i wsparcie rodziny.

Wniosek diagnostyczny

Kluczowe wnioski z analizy problemu przemocy domowej:

- Przemoc domowa często pozostaje ukryta, dlatego rzeczywista skala problemu może być większa niż wynika z danych instytucjonalnych;
- W analizowanym okresie widoczny jest wzrost liczby rodzin i osób objętych działaniami grup diagnostyczno-pomocowych, co wskazuje zarówno na skalę problemu, jak i większą aktywność instytucji w zakresie ujawnienia przemocy i reagowania na nią;

- Dominującymi formami przemocy jest przemoc psychiczna i fizyczna;
- Przemoc domowa najczęściej dotyczy kobiet i dzieci jako osób doznających przemocy oraz mężczyzn jako osób stosujących przemoc domową;
- Przemoc występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, sytuacji materialnej czy statusu zawodowego rodziny. Problem dotyczy również rodzin wysoko funkcjonujących, które wcześniej nie korzystały ze wsparcia pomocy społecznej. Oznacza to, że skala zjawiska może być większa niż wynika to wyłącznie z danych instytucjonalnych;
- Prognozuje się wzrost zapotrzebowania na ofertę pomocową dla osób doznających przemocy domowej;
- Analiza danych wskazuje na potrzebę dalszego rozwijania działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych;
- Szczególnie istotne pozostaje dalsze wzmacnianie współpracy pomiędzy szkołami, policją, ochroną zdrowia, sądem, kuratorami, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych oraz pomocą społeczną.

5.3 Uzależnienia

Problemy związane z uzależnieniami stanowią jeden z istotnych obszarów lokalnej polityki społecznej. Najczęściej występującym problemem pozostaje uzależnienie od alkoholu, na co wpływa przede wszystkim jego powszechna dostępność. Coraz większe znaczenie mają również uzależnienia behawioralne, w szczególności związane z korzystaniem z internetu, smartfonów oraz hazardem. Jednocześnie obserwuje się wzrost zagrożeń związanych z używaniem narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych oraz leków psychotropowych i uspokajających stosowanych niezgodnie z przeznaczeniem. Zjawiska te oddziałują nie tylko na osoby uzależnione, ale również na ich rodziny i otoczenie społeczne.

Analiza problemu uzależnień została opracowana na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie, „Diagnozy problemu uzależnień Gminy Wejherowo" sporządzonej przez Małopolskie Centrum Profilaktyki (dalej: „Diagnoza problemu uzależnień") oraz „Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wejherowo na lata 2026-2028".

Działania w zakresie przeciwdziałania narkomanii realizowane są na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii[14].

Zgodnie z „Diagnozą problemu uzależnień" problematyka uzależnień obejmuje zarówno nadużywanie alkoholu i substancji psychoaktywnych, jak również uzależnienia behawioralne. Badania przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz sprzedawców napojów alkoholowych. W diagnozie wskazano także na występowanie problemów związanych z przemocą domową oraz konieczność prowadzenia działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.

W Gminie Wejherowo działania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom realizowane są przede wszystkim w ramach Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Program wskazuje, że jego celem jest minimalizacja szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu, używania środków psychoaktywnych oraz przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym. Zadania te wykonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie. Komisja prowadzi działania motywujące do podjęcia leczenia, kieruje osoby na badania biegłych oraz współpracuje z sądem w zakresie zobowiązania do leczenia odwykowego[15]. Istotnym elementem systemu wsparcia jest także współpraca z Ośrodkiem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wejherowie.

Tabela 14.

Działania Gminy Wejherowo skierowane do osób uzależnionych i ich rodzin

Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób skierowanych do Komisji	71	49	47	44	65	84	91
Liczba wniosków skierowanych do Sądu	18	14	11	5	7	10	16
Liczba skierowanych osób na badanie biegłych z zakresu uzależnień	14	15	10	6	8	18	22
Liczba wniosków na sprzedaż napojów alkoholowych	24	16	34	18	25	31	27
Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	10	11	7	12	13	10	8
Liczba posiedzeń Komisji	50	34	31	30	44	48	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Analiza danych wskazuje na wzrost liczby osób kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W 2025 r. liczba takich osób wyniosła 91 i była

[14] Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.).
[15] Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.).

wyższa niż w latach wcześniejszych. Wzrasta również liczba osób kierowanych na badania oraz liczba wniosków kierowanych do sądu o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego. Może to świadczyć o utrzymującym się problemie nadużywania alkoholu oraz zwiększonej skali interwencji podejmowanych przez instytucje pomocowe.

W przypadku osób nadużywających alkoholu, które nie podejmują dobrowolnego leczenia, a jednocześnie swoim zachowaniem powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny lub zakłócają porządek publiczny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych może wystąpić do sądu z wnioskiem o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Wzrost liczby spraw kierowanych do sądu może świadczyć zarówno o utrzymywaniu się problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, jak również o większej skuteczności działań podejmowanych przez służby społeczne i instytucje odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Program gminny wskazuje, że alkoholizm oraz problemy alkoholowe stanowią istotne zagrożenie dla zdrowia publicznego. Do najważniejszych konsekwencji nadużywania alkoholu zaliczono szkody zdrowotne i rozwojowe u dzieci i dorosłych, dysfunkcje rodzin, zjawisko przemocy domowej, problemy prawne oraz szkody ekonomiczne. W dokumencie podkreślono również, że uzależnienie jednego członka rodziny wpływa negatywnie na pozostałych członków rodziny, powodując problemy zdrowotne, psychologiczne, społeczne i materialne.

Szczególnie istotnym problemem pozostaje wczesna inicjacja alkoholowa dzieci i młodzieży. W programie wskazano, że zgodnie z „Diagnozą problemu uzależnień" inicjacja alkoholowa występuje już poniżej 12 roku życia. Program podkreśla konieczność prowadzenia edukacji profilaktycznej w szkołach oraz realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.

Istotnym elementem systemu przeciwdziałania uzależnieniom pozostaje działalność profilaktyczna prowadzona w szkołach i placówkach wsparcia dziennego. Działania te obejmują warsztaty, zajęcia edukacyjne oraz działania wzmacniające kompetencje społeczne dzieci i młodzieży. Ich celem jest ograniczenie ryzyka sięgania po alkohol, papierosy i inne substancje psychoaktywne, a także przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym. W „Diagnozie problemu uzależnień" wskazano również na potrzebę dalszej realizacji działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy.

Tabela 15.

Liczba osób uzależnionych oraz członków rodziny korzystających z pomocy Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wejherowie

Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Osoby uzależnione	60	66	78	85	91	91	86

Rodziny osób uzależnionych	46	57	80	52	61	53	49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dane dotyczące korzystania z pomocy terapeutycznej wskazują, że problem uzależnień oddziałuje również na członków rodzin osób uzależnionych. Wsparciem obejmowane są osoby współuzależnione oraz dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym. Uzależnienia wpływają na funkcjonowanie rodzin, mogą prowadzić do przemocy domowej, zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych oraz pogorszenia sytuacji społecznej i materialnej gospodarstw domowych.

Coraz większego znaczenia nabierają również uzależnienia behawioralne. W programie wskazano, że dzieci z terenu Gminy Wejherowo spędzają od 4 do 6 godzin dziennie przed komputerem, korzystają ze smartfonów oraz deklarują trudność funkcjonowania bez dostępu do internetu.

W diagnozie lokalnej należy również uwzględnić zagrożenia związane z używaniem narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych oraz leków psychotropowych i uspokajających stosowanych niezgodnie z przeznaczeniem. Obecnie brak jest danych pozwalających określić skalę tego zjawiska na terenie Gminy Wejherowo. Problem ten jest jednak wskazywany w opracowaniach krajowych i europejskich jako jedno z istotnych zagrożeń zdrowia publicznego.

W ostatnich latach obserwowany jest wzrost dostępności leków psychotropowych i opioidowych. Zjawisko to częściowo wiązane jest z rozwojem usług telemedycznych umożliwiających zdalne uzyskanie recept. Ministerstwo Zdrowia wskazało na konieczność zwiększenia kontroli nad przepisywaniem opioidów i substancji psychoaktywnych w celu ograniczenia ryzyka nadużywania tych środków[16]. Według danych Centrum e-Zdrowia w 2024 r. wystawiono około 7,4 mln preskrypcji benzodiazepinu oraz 7,77 mln preskrypcji tramadolu[17]. Dane te wskazują na wysoką dostępność leków mogących prowadzić do uzależnienia przy niewłaściwym i długotrwałym stosowaniu.

Program gminny wskazuje również, że wzorzec używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież zmienia się bardzo dynamicznie. W związku z tym w działaniach profilaktycznych należy uwzględnić również ryzyko stosowania środków, które obecnie są mniej powszechne. W dokumencie podkreślono, że stosowanie substancji psychoaktywnych przez członka rodziny zwiększa ryzyko sięgania po używki przez młodego człowieka.

[16] Ministerstwo Zdrowia, *Minister zdrowia wprowadza większą kontrolę nad opioidami*, https://www.gov.pl/web/zdrowie/minister-zdrowia-wprowadza-wieksza-kontrole-nad-opioidami, dostęp: 12.05.2026 r.

[17] NETTLE S.A., *Recepty na leki psychotropowe i środki odurzające*, https://e-dtp.pl/recepty-na-leki-psychotropowe-i-srodki-odurzajace/, dostęp: 12.05.2026 r.

Europejskie raporty dotyczące narkotyków wskazują również na utrzymującą się wysoką dostępność nowych substancji psychoaktywnych oraz pojawianie się kolejnych silnie działających opioidów syntetycznych[18]. Problem ten może mieć charakter ukryty, ponieważ osoby nadużywające leków lub substancji psychoaktywnych często nie są identyfikowane przez system pomocy społecznej i leczenia uzależnień na wczesnym etapie problemu. W związku z tym istotne znaczenie mają działania profilaktyczne, edukacja mieszkańców oraz zwiększenie świadomości dotyczącej ryzyka wynikającego z niewłaściwego stosowania leków uspokajających, nasennych i przeciwbólowych.

Kluczowe wnioski z analizy problemu uzależnień:

- Najczęściej występującym problemem uzależnień w Gminie Wejherowo pozostaje uzależnienie od alkoholu;
- Wzrasta liczba osób kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz liczba spraw kierowanych do sądu;
- Problem uzależnień wpływa nie tylko na osoby uzależnione, ale również na funkcjonowanie całych rodzin;
- Coraz większe znaczenie mają uzależnienia behawioralne, zwłaszcza związane z internetem, smartfonami i grami komputerowymi;
- Istnieje ryzyko wzrostu problemów związanych z używaniem narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych oraz leków psychotropowych i uspokajających stosowanych niezgodnie z przeznaczeniem;
- Brakuje danych pozwalających określić skalę używania narkotyków i leków psychoaktywnych na terenie gminy, co wskazuje na potrzebę dalszego monitorowania zjawiska;
- Istotnym elementem przeciwdziałania uzależnieniom pozostają działania profilaktyczne prowadzone w szkołach i placówkach wsparcia dziennego;

[18] European Union Drugs Agency (EUDA), *Nowe substancje psychoaktywne – bieżąca sytuacja w Europie (Europejski raport narkotykowy 2024)*, https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024/new-psychoactive-substances_pl, dostęp: 12.05.2026 r.

- Konieczne jest dalsze rozwijanie lokalnego systemu wsparcia terapeutycznego, edukacyjnego i profilaktycznego dla mieszkańców gminy.

5.4 Sytuacja osób z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią jedną z grup mieszkańców szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne, ograniczony dostęp do usług publicznych oraz trudności w samodzielnym funkcjonowaniu. Niepełnosprawność wpływa nie tylko na stan zdrowia, ale również na sytuację rodzinną, zawodową, mieszkaniową i materialną. Skuteczne wsparcie tej grupy wymaga działań obejmujących zarówno rehabilitację, opiekę i wsparcie środowiskowe, jak również likwidowanie barier utrudniających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Analiza sytuacji osób z niepełnosprawnościami została opracowana na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wejherowie, danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie oraz wyników badan przeprowadzonych na potrzeby „Diagnozy potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo". W analizie wykorzystano zarówno dane statystyczne dotyczące skali niepełnosprawności i korzystania z pomocy społecznej, jak również opinie mieszkańców dotyczące najważniejszych problemów i potrzeb występujących na terenie gminy.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 roku, na terenie Gminy Wejherowo zamieszkiwały 3 774 osoby z niepełnosprawnościami, z czego 2 992 osoby posiadały prawne potwierdzenie niepełnosprawności. Oznacza to, że osoby z niepełnosprawnościami stanowią istotną grupę mieszkańców gminy, której potrzeby powinny zostać uwzględnione w planowaniu lokalnej polityki społecznej.

Analiza danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wskazuje na systematyczny wzrost liczby wydawanych orzeczeń dotyczących mieszkańców Gminy Wejherowo. Szczególnie widoczny jest wzrost liczby dzieci posiadających orzeczenia o niepełnosprawności. W 2019 roku wydano 80 orzeczeń dla mieszkańców gminy przed ukończeniem 16 roku życia, natomiast w 2025 roku liczba ta wzrosła do 203. Oznacza to wzrost o ponad 150% w ciągu siedmiu lat. Dane te mogą świadczyć zarówno o zwiększającej się liczbie dzieci wymagających wsparcia, jak również o rosnącej wykrywalności zaburzeń rozwojowych oraz większej świadomości rodziców w zakresie korzystania z systemu orzecznictwa.

Tabela 16.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom Gminy Wejherowo

Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dzieci do 16 roku życia	80	100	104	95	143	178	203
Osoby powyżej 16 roku życia, w tym:	296	254	258	308	323	263	370
- stopień znaczny	107	104	92	113	139	120	117
- stopień umiarkowany	172	130	150	185	168	124	231
- stopień lekki	17	20	16	10	16	19	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Rosnąca liczba dzieci posiadających orzeczenia o niepełnosprawności stanowi istotne wyzwanie dla lokalnego systemu wsparcia. Oznacza konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności specjalistycznych usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych, psychologicznych i edukacyjnych. W perspektywie kolejnych lat można spodziewać się dalszego wzrostu zapotrzebowania na usługi wspierające dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny.

Dane dotyczące osób dorosłych również wskazują na utrzymującą się skale problemu. W 2025 roku mieszkańcom Gminy Wejherowo wydano 370 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności po ukończeniu 16 roku życia, wobec 296 orzeczeń w 2019 roku. Największą grupę stanowiły osoby posiadające umiarkowany oraz znaczny stopień niepełnosprawności, co oznacza, że znaczna część mieszkańców wymaga regularnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, leczeniu, rehabilitacji lub aktywności zawodowej. Zasady orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności oraz podstawowe formy rehabilitacji zawodowej i społecznej określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych[19].

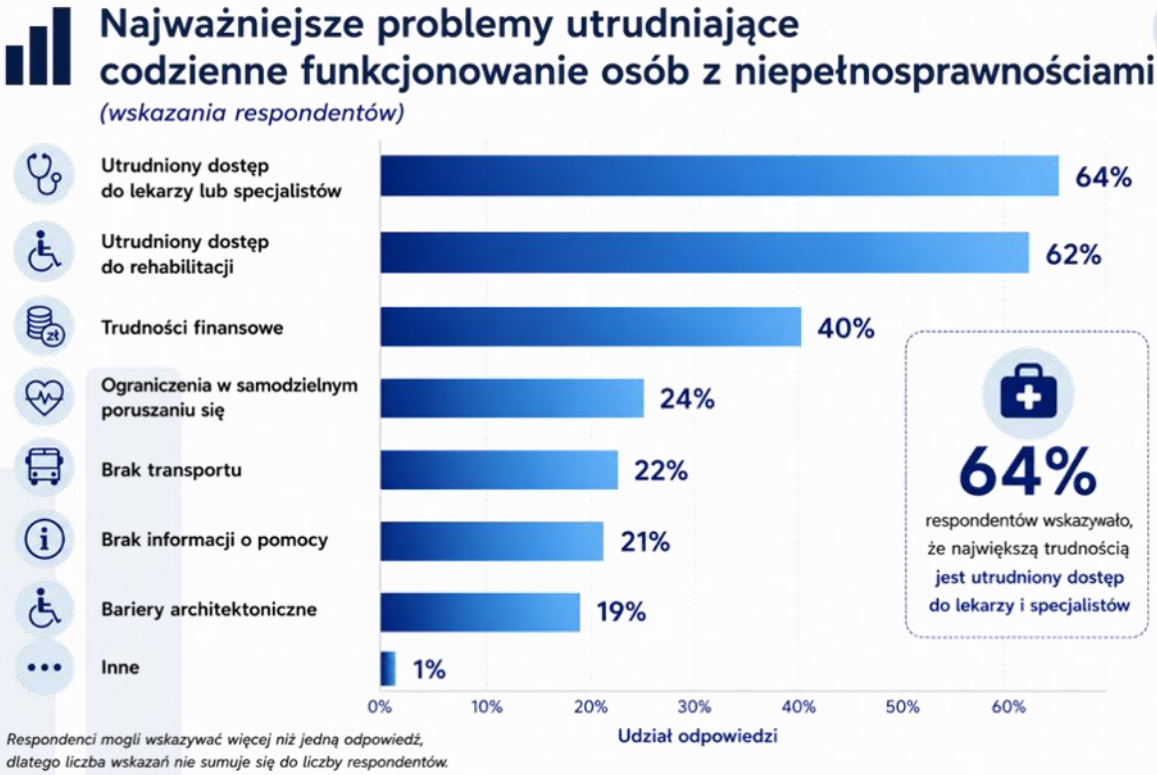
Sytuacja osób z niepełnosprawnościami stanowi jedno z kluczowych wyzwań polityki społecznej zarówno na poziomie lokalnym, jak i krajowym. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz wyników Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SLIC) wynika, że osoby z niepełnosprawnościami częściej niż pozostała część społeczeństwa doświadczają ograniczeń w dostępie do ochrony zdrowia, rehabilitacji, transportu oraz aktywności społecznej i zawodowej[20] [21]. Szczególnym problemem pozostają bariery w dostępie do lekarzy specjalistów oraz długi czas oczekiwania na świadczenia zdrowotne i rehabilitacyjne. W raportach dotyczących wdrożenia Konwencji ONZ o prawach osób

[19] Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 884).
[20] Główny Urząd Statystyczny, *Osoby niepełnosprawne w Polsce w 2021 r.*, Warszawa 2023.
[21] Eurostat, *Disability and social inclusion statistics*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Disability_and_social_inclusion_statistics, dostęp: 01.06.2026 r.

niepełnosprawnych wskazuje się również na znaczenie rozwoju usług środowiskowych, asystenckich i wspierających niezależne życie osób z niepełnosprawnościami[22].

Wnioski płynące z badań przeprowadzonych na potrzeby niniejszej diagnozy są zbieżne z obserwowanymi w kraju tendencjami. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych na potrzeby „Diagnozy potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo" wskazują, że mieszkańcy za najistotniejsze problemy utrudniające codzienne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami uznają utrudniony dostęp do lekarzy i specjalistów oraz utrudniony dostęp do rehabilitacji. Znaczna część respondentów zwracała również uwagę na trudności finansowe związane z kosztami leczenia, rehabilitacji i codziennego funkcjonowania. W dalszej kolejności wskazywano ograniczenia w samodzielnym poruszaniu się, problemy transportowe, brak informacji o dostępnych formach pomocy oraz bariery architektoniczne.

Wykres 23.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy potrzeb osób starszych i osób niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo.

Uzyskane wyniki pokazują, że najważniejsze trudności osób z niepełnosprawnościami koncentrują się wokół dostępu do usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych. Ograniczona dostępność lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji może prowadzić do pogorszenia stanu zdrowia, zmniejszenia samodzielności oraz ograniczenia aktywności społecznej i zawodowej.

[22] Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030*, Warszawa 2021.

Problem ten ma szczególne znaczenie w przypadku osób wymagających regularnego leczenia, rehabilitacji lub specjalistycznej opieki.

Istotnym wyzwaniem pozostają również trudności finansowe. Koszty leczenia, rehabilitacji, zakupu leków, sprzętu ortopedycznego oraz dostosowania warunków życia do potrzeb wynikających z niepełnosprawności stanowią dla wielu osób i rodzin znaczące obciążenie budżetu domowego. Wysoki odsetek wskazań w tym obszarze pokazuje, że niepełnosprawność nadal wiąże się z podwyższonym ryzykiem ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Respondenci zwracali także uwagę na ograniczenia związane z mobilnością. Problemy transportowe, bariery architektoniczne oraz trudności w samodzielnym poruszaniu się utrudniają korzystanie z usług publicznych, ochrony zdrowia, rehabilitacji oraz udział w życiu społecznym. Wyniki badań wskazują również na potrzebę poprawy dostępu do informacji o dostępnych formach wsparcia, co może ułatwić osobom z niepełnoprawnościami korzystanie z istniejącej oferty pomocowej.

Wyniki badań pozwoliły również określić najważniejsze potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Respondenci najczęściej wskazywali potrzebę zwiększenia dostępności rehabilitacji. Istotne znaczenie miały także transport, informacja i doradztwo oraz działania wspierające aktywność społeczną. Odpowiedzi te pokazują, że osoby z niepełnosprawnościami oczekują przede wszystkim usług wspierających samodzielność, mobilność i możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Wykres 24.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy potrzeb osób starszych i osób niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo.

Potwierdzeniem skali problemów związanych z niepełnosprawnością są dane pomocy społecznej. Niepełnosprawność od wielu lat pozostaje jedną z najczęstszych przyczyn korzystania ze wsparcia udzielanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie. Dane wskazują na ścisły związek pomiędzy niepełnosprawnością, ograniczoną zdolnością do samodzielnego funkcjonowania oraz trudną sytuacją materialną części mieszkańców.

Tabela 17.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
POBYT W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ							
Łączna liczba osób	16	16	15	17	21	23	26
Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności	11	11	10	13	16	18	21
Udział osób z niepełnosprawnością	68,75%	68,75%	66,67%	76,47%	76,19%	78,26%	80,77%
ZASIŁEK STAŁY							
Łączna liczba osób	92	90	91	97	110	110	117
Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności	78	70	72	79	87	92	88
Udział osób z niepełnosprawnością	84,78%	77,78%	79,12%	81,44%	79,09%	83,4%	75,21%
ZASIŁEK CELOWY I W NATURZE							
Łączna liczba osób	25	33	32	45	30	34	34
Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności	9	17	17	24	20	19	18
Udział osób z niepełnosprawnością	36,00%	51,52%	53,13%	53,33%	66,67%	55,88%	52,94%
POMOC RZECZOWA							
Łączna liczba osób	22	20	23	11	25	15	19
Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności	13	15	15	6	19	14	17
Udział osób z niepełnosprawnością	59,09%	75,00%	65,22%	54,55%	76,00%	93,33%	89,47%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Szczególnej uwagi wymaga również sytuacja osób z zaburzeniami psychicznymi. Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie wskazują, że liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi wzrosła. Trend ten może świadczyć o rosnącym zapotrzebowaniu na specjalistyczne usługi środowiskowe oraz zwiększającej się liczbie mieszkańców wymagających wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego.

Tabela 18.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone mieszkańcom gminy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI							
Łączna liczba osób	9	8	5	10	10	14	13
Liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu niepełnosprawności	9	8	5	10	10	14	13
Udział osób z niepełnosprawnością	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Analiza danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie wskazuje również na rosnące znaczenie świadczeń rodzinnych związanych z niepełnosprawnością. W latach 2019-2025 systematycznie wzrastała liczba osób korzystających ze świadczenia pielęgnacyjnego oraz zasiłku pielęgnacyjnego. Świadczenia te stanowią istotne źródło wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, częściowo rekompensując zwiększone koszty opieki i funkcjonowania. Jednocześnie obserwowany wzrost liczby świadczeniobiorców może świadczyć zarówno o rosnącej liczbie osób wymagających wsparcia, jak i o zwiększającej się świadomości mieszkańców dotyczącej dostępnych form pomocy. Na dynamikę zmian mogły również wpłynąć zmiany przepisów dotyczących świadczenia pielęgnacyjnego od 2024 roku, które umożliwiły łączenie pobierania świadczenia pielęgnacyjnego z aktywnością zawodową opiekuna.

Tabela 19.

Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych z powodu niepełnosprawności ora liczba zrealizowanych świadczeń

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY							
Liczba osób	3	30	29	19	8	5	1
Liczba świadczeń	422	399	295	150	77	34	12
ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY							
Liczba osób	370	1 226	1 264	1 364	1 667	1 842	1 956
Liczba świadczeń dla niepełnosprawnego dziecka	2 855	3 061	3 360	3 897	4 438	5 097	5 906
Liczba świadczeń dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującym się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	3 154	3 208	3 288	3 685	4 083	4 432	4 692

Liczba świadczeń dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	8 299	8 256	8 391	8 652	9 538	10 352	11 075
Liczba świadczeń dla osoby, która ukończyła 75 lat	190	188	147	137	136	130	108
Liczba świadczeń ogółem	**14 498**	**14 713**	**15 186**	**16 371**	**18 195**	**20 011**	**21 781**
ŚWIADCZENIE PIELĘGNACYJNE							
Liczba osób korzystających	166	206	239	269	318	416	482
Liczba świadczeń	1 992	2 424	2 659	3 015	3 538	3 604	3 105
NOWE ŚWIADCZENIE PIELĘGNACYJNE							
Liczba świadczeń	-	-	-	-	-	1 263	2 658

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Istotnym problemem zgłaszanym przez osoby z niepełnosprawnościami pozostaje brak ciągłości realizacji usług wspierających. Dotyczy to przede wszystkim usług asystencji osobistej oraz opieki wytchnieniowej realizowanych w ramach programów finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego. Ze względu na projektowy charakter tych programów oraz coroczny tryb naboru wniosków i podpisywania umów, usługi nie zawsze mogą być uruchamiane od początku roku kalendarzowego. W praktyce prowadzi to do okresowych przerw w dostępie do wsparcia pomiędzy kolejnymi edycjami programów.

Problem ten jest dostrzegany nie tylko na poziomie lokalnym, ale również w skali kraju. Samorządy oraz organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami od lat wskazują na potrzebę zapewnienia stabilnego i całorocznego finansowania usług asystenckich i opieki wytchnieniowej. Również Najwyższa Izba Kontroli oraz Rzecznik Praw Obywatelskich zwracali uwagę na trudności wynikające z braku ciągłości finansowania oraz opóźnień w uruchamianiu kolejnych edycji programów. Wskazywano, że przerwy w świadczeniu usług negatywnie wpływają na osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, ograniczając poczucie bezpieczeństwa oraz możliwość planowania codziennego funkcjonowania.

W związku z tym jednym z ważniejszych kierunków działań w obszarze polityki społecznej powinno być dążenie do stabilizacji i rozwoju usług środowiskowych świadczonych na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Szczególne znaczenie ma zapewnienie możliwie ciągłego dostępu do usług asystenckich oraz opieki wytchnieniowej, które wspierają samodzielne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami oraz odciążają ich opiekunów w codziennych obowiązkach.

Kluczowe wnioski z analizy sytuacji osób z niepełnosprawnościami:

- Liczba mieszkańców posiadających orzeczenia o niepełnosprawności systematycznie rośnie;
- Szczególnie dynamiczny wzrost dotyczy dzieci i młodzieży wymagających wsparcia;
- Najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami dotyczą dostępu do lekarzy specjalistów i rehabilitacji, a także trudności finansowych, ograniczeń w samodzielnym poruszaniu się oraz problemów transportowych;
- Niepełnosprawność pozostaje jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej;
- Rośnie zapotrzebowanie na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- W kolejnych latach konieczny będzie dalszy rozwój usług rehabilitacyjnych, asystenckich oraz działań zwiększających dostępność usług publicznych dla osób z niepełnosprawnością;
- Jednym z istotnych wyzwań w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami pozostaje zapewnienie ciągłości usług asystenckich i opieki wytchnieniowej, których realizacja uzależniona jest od programów finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego.

5.5 Problemy osób starszych

Osoby starsze stanowią ważną grupę mieszkańców Gminy Wejherowo oraz istotnych odbiorców lokalnej polityki społecznej. Wraz z wiekiem wzrasta ryzyko występowania problemów zdrowotnych, ograniczeń sprawności, samotności oraz trudności w samodzielnym funkcjonowaniu. Jakość życia seniorów zależy nie tylko od stanu zdrowia, ale również od dostępności usług publicznych, wsparcia rodziny, możliwości uczestnictwa w życiu społecznym oraz poczucia bezpieczeństwa. Dlatego diagnoza sytuacji osób starszych stanowi element planowania działań społecznych na kolejne lata.

Analiza problemów osób starszych została opracowana na podstawie „Diagnozy potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo" oraz danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie. W analizie wykorzystano zarówno dane

statystyczne, jak również wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.

Wyniki badań wskazują, że największy wpływ na jakość życia seniorów mają problemy zdrowotne oraz dostęp do świadczeń zdrowotnych. Respondenci najczęściej wskazywali trudności związane z dostępem do lekarzy specjalistów, problemy zdrowotne oraz ograniczoną dostępność transportu. Badania wskazują również na problem ograniczonego dostępu do informacji o dostępnych formach wsparcia. Istotnym problemem okazały się również trudności finansowe, które mogą ograniczać możliwość korzystania z leczenia, rehabilitacji i innych usług wspierających codzienne funkcjonowanie. Dla wielu osób starszych utrzymanie sprawności fizycznej i dostępu do opieki zdrowotnej ma kluczowe znaczenie dla zachowania samodzielności oraz możliwości pozostawania w miejscu zamieszkania.

Wykres 25.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy potrzeb osób starszych i osób niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo.

Badania pokazują, że seniorzy najczęściej wskazują problemy związane z dostępem do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji. Duże znaczenie usług zdrowotnych wynika z częstszego występowania chorób przewlekłych, schorzeń układu ruchu oraz ograniczeń sprawności związanych z wiekiem. Problemy zdrowotne wpływają na możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i rodzinnym.

Istotnym problemem zgłaszanym przez osoby starsze są trudności związane z transportem i przemieszczaniem się. Problem ten dotyczy przede wszystkim osób mieszkających w

miejscowościach oddalonych od głównych ośrodków usługowych, kulturalnych oraz społecznych. W przypadku osób o ograniczonej sprawności brak możliwości samodzielnego dotarcia do placówek stanowi jedną z najważniejszych barier codziennego funkcjonowania.

Kolejnym wyzwaniem wskazywanym przez seniorów są również trudności finansowe. Wzrost kosztów utrzymania, leków, rehabilitacji, usług opiekuńczych oraz energii powoduje, że część osób starszych doświadcza ograniczeń w zaspokajaniu codziennych potrzeb. Problem ten dotyczy szczególnie osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe oraz seniorów utrzymujących się wyłącznie ze świadczeń emerytalnych i rentowych. Trudności finansowe mogą ograniczać dostęp do leczenia, rehabilitacji, aktywności społecznej oraz usług wspierających samodzielne funkcjonowanie.

Ważnym obszarem problemowym pozostaje również samotność i ograniczenie kontaktów społecznych. Część seniorów wskazuje na potrzebę częstszych kontaktów z innymi osobami, udziału w spotkaniach integracyjnych oraz rozwijania aktywności społecznej. Problem ten częściej dotyczy osób samotnych, wdów i wdowców oraz osób mających ograniczone możliwości przemieszczania się. Długotrwała izolacja społeczna może negatywnie wpływać na zdrowie psychiczne, poczucie bezpieczeństwa oraz ogólną jakość życia.

Badania wskazują również na problem ograniczonego dostępu do informacji o dostępnych formach wsparcia. Część seniorów deklaruje, że nie posiada wystarczającej wiedzy na temat usług, świadczeń i programów pomocowych realizowanych przez instytucje publiczne. Utrudnia to korzystanie z istniejącej oferty wsparcia oraz ogranicza możliwość uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysowych.

Wyniki badań pozwoliły również określić najważniejsze potrzeby zgłaszane przez osoby starsze. Respondenci najczęściej wskazywali potrzebę zwiększenia dostępności rehabilitacji. Duże znaczenie przypisywano również rozwojowi usług transportowych oraz poprawie dostępu do informacji i doradztwa. Co czwarty senior wskazywał na potrzebę organizacji zajęć aktywizujących i integracyjnych. Badani zwracali także uwagę na potrzebę rozwoju wsparcia psychologicznego, usług opiekuńczych oraz pomocy świadczonej w miejscu zamieszkania. Wyniki te pokazują, że seniorzy oczekują przede wszystkim działań wspierających samodzielność, utrzymanie sprawności oraz możliwość jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Zgłaszane potrzeby są bezpośrednio związane z problemami identyfikowanymi przez seniorów w codziennym życiu. Dotyczą one przede wszystkim zdrowia, mobilności oraz dostępu do usług umożliwiających zachowanie aktywności i niezależności pomimo postępujących ograniczeń związanych z wiekiem.

Wykres 26.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy potrzeb osób starszych i osób niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo.

Potwierdzeniem rosnących potrzeb osób starszych są dane dotyczące korzystania z pomocy społecznej. Zwiększa się liczba osób wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych oraz pomocy instytucjonalnej. W kolejnych latach należy zakładać dalszy wzrost zapotrzebowania na usługi wspierające funkcjonowanie seniorów w miejscu zamieszkania.

Tabela 20.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
USŁUGI OPIEKUŃCZE							
Łączna liczba osób korzystających	12	12	12	16	29	22	23
Liczba osób 60+	12	12	12	15	28	21	20
Kwota świadczeń za osoby 60+	111 551	130 442	115 819	132 629	241 129	203 108	132 423
Udział osób w wieku 60+	100%	100%	100%	93,75%	96,55%	95,45%	86,96%
POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ							
Łączna liczba osób korzystających	16	16	15	17	21	23	26
Liczba osób 60+	8	8	7	9	9	14	15
Kwota świadczeń za osoby 60+	257 340	192 108	240 858	373 766	516 109	738 769	897 740
Udział osób w wieku 60+	50,00%	50,00%	46,67%	52,94%	42,86%	60,87%	57,69%

ZASIŁEK STAŁY							
Łączna liczba osób korzystających	92	90	91	97	110	110	117
Liczba osób 60+	35	33	36	39	47	45	44
Kwota świadczeń za osoby 60+	159 663	166 581	187 433	245 351	290 765	357 552	410 422
Udział osób w wieku 60+	38,04%	36,67%	39,56%	40,21%	42,73%	40,91%	37,61%
ZASIŁKI CELOWE							
Łączna liczba osób korzystających	25	33	32	45	30	34	34
Liczba osób 60+	6	4	8	10	9	14	9
Kwota świadczeń za osoby 60+	3 725	1 613	2 150	4 540	3 430	4 730	2 550
Udział osób w wieku 60+	24,00%	12,12%	25,00%	22,22%	30,00%	41,18%	26,47%
POMOC RZECZOWA							
Łączna liczba osób korzystających	22	20	23	11	25	15	19
Liczba osób 60+	7	7	9	4	14	9	7
Kwota świadczeń za osoby 60+	4 335	4 415	9 035	2 578	8 909	10 340	6 795
Udział osób w wieku 60+	31,82%	35,00%	39,13%	36,36%	56,00%	60,00%	36,84%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Problemy wskazywane przez seniorów z Gminy Wejherowo są zbieżne z wynikami badań ogólnokrajowych. Badanie PolSenior2 oraz analizy Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że najważniejszymi problemami osób starszych są choroby przewlekłe, ograniczenia sprawności, samotność oraz utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych. Dane GUS pokazują również, że znaczna część osób w wieku 60+ doświadcza ograniczeń w wykonywaniu codziennych czynności wynikających ze stanu zdrowia. Eksperci podkreślają również znaczenie rozwoju usług środowiskowych, rehabilitacyjnych i aktywizujących, które umożliwiają osobom starszym jak najdłuższe pozostawanie w miejscu zamieszkania oraz zachowanie samodzielności[23] [24].

Wyniki badań przeprowadzonych na terenie Gminy Wejherowo potwierdzają te obserwacje. Najważniejsze problemy zgłaszane przez seniorów dotyczą zdrowia, dostępność usług oraz ograniczeń w samodzielnym funkcjonowaniu. Istotnym problemem pozostają również trudności transportowe oraz ograniczenie kontaktów społecznych części osób starszych. Oznacza to konieczność dalszego rozwijania działań wspierających aktywność, samodzielność i bezpieczeństwo osób starszych.

[23] Gdański Uniwersytet Medyczny, *PolSenior2. Badanie poszczególnych obszarów stanu zdrowia osób starszych, w tym jakości życia związanej ze zdrowiem*, Gdańsk 2021.
[24] Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja osób starszych w Polsce w 2024 r.*, Warszawa 2025.

Kluczowe wnioski z analizy sytuacji osób starszych:

- Najważniejszym problemem osób starszych pozostaje utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów, rehabilitacji i usług zdrowotnych;
- Istotną barierą ograniczającą samodzielność seniorów są problemy transportowe i trudności w przemieszczaniu się;
- Część osób starszych doświadcza samotności i ograniczenia kontaktów społecznych;
- Seniorzy zgłaszają potrzebę rozwoju usług wspierających funkcjonowanie w miejscu zamieszkania;
- Widoczna jest potrzeba zwiększenia dostępności informacji o formach pomocy i wsparcia;
- W kolejnych latach należy zakładać dalszy wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne i środowiskowe;
- Konieczne jest rozwijanie działań sprzyjających aktywności społecznej, integracji oraz poprawie jakości życia osób starszych.

5.6 Problemy opiekunów osób zależnych

Opiekunowie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami pełnią ważną rolę w codziennym funkcjonowaniu osób zależnych. Wspierają swoich bliskich w czynnościach dnia codziennego, organizują leczenie, rehabilitację, transport oraz pomoc w załatwianiu spraw. Opieka ta często wiąże się z dużym obciążeniem psychicznym, fizycznym i organizacyjnym. W wielu przypadkach wpływa również na życie zawodowe, rodzinne i społeczne opiekunów.

Analiza problemów opiekunów została opracowana na podstawie „Diagnozy potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo" oraz danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie. W diagnozie wskazano, że badania wśród opiekunów miały na celu poznanie ich sytuacji życiowej, trudności związanych z pełnieniem funkcji opiekuńczej oraz oczekiwań wobec lokalnego systemu pomocy.

Wyniki badań pokazują, że najpoważniejszą trudnością opiekunów jest utrudniony dostęp do specjalistów lub usług. Znaczna część badanych zwracała również uwagę na zmęczenie fizyczne, obciążenie psychiczne oraz brak czasu dla siebie. Istotnym problemem okazały się również trudności finansowe, brak wsparcia innych osób oraz brak informacji o pomocy. Dane te pokazują, że opiekunowie doświadczają zarówno problemów organizacyjnych, jak i obciążeń zdrowotnych oraz emocjonalnych.

Wykres 27.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy potrzeb osób starszych i osób niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo.

Szczególne znaczenie ma wysokie wskazanie zmęczenia fizycznego i obciążenia psychicznego. Oznacza to, że opieka nad osobą zależną często przekracza zwykłą pomoc rodzinną i staje się stałym, wymagającym obowiązkiem. Brak czasu dla siebie może prowadzić do przemęczenia, ograniczenia kontaktów społecznych oraz pogorszenia kondycji psychicznej opiekuna. W dłuższej perspektywie zwiększa to ryzyko wypalenia opiekuńczego i ogranicza zdolność rodziny do dalszego sprawowania opieki.

Badani opiekunowie wskazali również, jakich form wsparcia najbardziej brakuje na terenie gminy. Najczęściej wymieniano rehabilitację dla podopiecznego. Istotne znaczenie miały także dodatkowe usługi opiekuńcze, wsparcie psychologiczne, szkolenia i poradnictwo oraz opieka wytchnieniowa. W dalszej kolejności respondenci wskazali pomoc finansową oraz informację i doradztwo.

Wyniki badań wskazują, że potrzeby opiekunów koncentrują się wokół usług odciążających oraz wsparcia specjalistycznego. Szczególnie ważna jest rehabilitacja dla podopiecznych, ponieważ jaj brak wpływa nie tylko na sytuację osoby zależnej, ale również na zakres obowiązków opiekuna. Dodatkowe usługi opiekuńcze i opieka wytchnieniowa mogą ograniczać przeciążenie rodzin sprawujących stalą opiekę. Wsparcie psychologiczne, szkolenia i poradnictwo są natomiast ważne dla utrzymania dobrej kondycji opiekunów oraz zwiększenia ich poczucia bezpieczeństwa.

Wykres 28.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy potrzeb osób starszych i osób niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo.

Problemy wskazywane przez opiekunów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie Wejherowo są zbieżne z wynikami badań ogólnopolskich. Raport „Opieka długoterminowa nad osobami starszymi w Polsce" przygotowany przez Najwyższą Izbę Kontroli oraz analizy prowadzone przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych wskazują, że opiekunowie nieformalni najczęściej doświadczają przeciążenia fizycznego i psychicznego, ograniczenia życia zawodowego i społecznego oraz trudności w dostępie do usług wspierających. Badania podkreślają również rosnące znaczenie opieki wytchnieniowej, wsparcia psychologicznego, poradnictwa oaz usług środowiskowych umożliwiających odciążenie rodzin sprawujących długotrwałą opiekę[25] [26].

Dodatkowym wskaźnikiem obrazującym skalę opieki sprawowanej nad osobami zależnymi jest liczba osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne. Świadczenie to przysługuje osobom sprawującym opiekę nad członkami rodziny legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem o niepełnosprawności zawierającym wskazania dotyczące konieczności stałej lub długotrwałej opieki oraz współudziału opiekuna w leczeniu, rehabilitacji i edukacji dziecka[27]. W latach 2019-2025 liczba osób korzystających ze świadczenia pielęgnacyjnego wzrosła ze 166 do 482. Należy jednak podkreślić, że na dynamikę wzrostu istotny wpływ miała zmiana przepisów obowiązująca od 1 stycznia 2024 r. Od tego momentu opiekunowie mogą łączyć pobieranie świadczenia pielęgnacyjnego z aktywnością

[25] Najwyższa Izba Kontroli, *Opieka nad osobami starszymi świadczona przez gminy*, Warszawa 2023.
[26] Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, *Opieka długoterminowa nad osobami niesamodzielnymi w Polsce – stan obecny i kierunki rozwoju*, Warszawa 2022.
[27] Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1208 ze zm.).

zawodową, bez konieczności rezygnacji z zatrudnienia, co znacząco poszerzyło krąg osób uprawnionych do korzystania z tego świadczenia.

Tabela 21.

Liczba osób korzystających ze świadczenia pielęgnacyjnego w latach 2019-2025

Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób korzystających ze świadczenia pielęgnacyjnego	166	206	239	269	318	416	482

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie.

Pomimo wpływu zmian legislacyjnych obserwowany wzrost liczby świadczeniobiorców potwierdza dużą skalę rodzinnej opieki nad osobami wymagającymi stałego wsparcia. Dane te wskazują, że znaczna część mieszkańców Gminy Wejherowo sprawuje długoterminową opiekę nad osobami zależnymi. Jednocześnie potwierdzają one potrzebę dalszego rozwijania usług odciążających opiekunów, w szczególności opieki wytchnieniowej, usług asystenckich, rehabilitacji oraz wsparcia specjalistycznego.

Wniosek diagnostyczny

Kluczowe wnioski z analizy problemów opiekunów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami:

- Opiekunowie osób zależnych doświadczają dużego obciążenia fizycznego, psychicznego i organizacyjnego;
- Najważniejszą trudnością jest utrudniony dostęp do specjalistów lub usług;
- Istotnym problemami są zmęczenie fizyczne, obciążenie psychiczne oraz brak czasu dla siebie;
- Najbardziej potrzebną formą wsparcia jest rehabilitacja dla podopiecznych;
- Opiekunowie zgłaszają potrzebę rozwoju dodatkowych usług opiekuńczych, wsparcia psychologicznego, szkoleń, poradnictwa oraz opieki wytchnieniowej;
- W kolejnych latach należy wzmacniać lokalny system usług odciążających rodziny sprawujące opiekę nad osobami zależnymi.

5.7 Bezdomność

Bezdomność jest jednym z najbardziej złożonych problemów społecznych. Oznacza nie tylko brak stałego miejsca zamieszkania, ale również utratę poczucia bezpieczeństwa, stabilizacji życiowej oraz więzi społecznych. Problem ten często współwystępuje z ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, problemami zdrowotnymi oraz kryzysami rodzinnymi. Osoby pozostające w kryzysie bezdomności wymagają kompleksowego wsparcia obejmującego zarówno zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych, jak również działania aktywizujące i reintegracyjne. Zjawisko bezdomności ma charakter wieloczynnikowy i wymaga stałego monitorowania przez instytucje pomocy społecznej.

Analiza problemu bezdomności została opracowana na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie, „Ocen zasobów pomocy społecznej" oraz materiałów dotyczących lokalnego systemu wsparcia osób w kryzysie bezdomności.

Na terenie Gminy Wejherowo problem bezdomności dotyczy przede wszystkim osób samotnych, przebywających w miejscach niemieszkalnych, takich jak pustostany, altany działkowe lub obiekty gospodarcze. Część osób pozostających w kryzysie bezdomności nie wykazuje gotowości do skorzystania z proponowanej pomocy instytucjonalnej. Problem ten częściej dotyczy mężczyzn niż kobiet. W wielu przypadkach bezdomność ma charakter długotrwały i współwystępuje z uzależnieniami, problemami zdrowotnymi oraz niskimi kompetencjami społecznymi. Sytuacja ta utrudnia skuteczną reintegrację społeczną i zawodową osób pozostających w kryzysie bezdomności.

W gminie nie funkcjonują schroniska ani noclegownie dla osób w kryzysie bezdomności. W związku z tym mieszkańcom wymagającym schronienia zapewnia się możliwość korzystania z placówek znajdujących się poza obszarem gminy. Osoby wymagające całodobowego wsparcia kierowane są w zależności od indywidualnych potrzeb do schronisk lub schronisk z usługami opiekuńczymi. Schroniska te prowadzone są przez organizacje pozarządowe. Rozwiązanie to umożliwia zapewnienie schronienia osobom wymagającym natychmiastowej pomocy oraz dostosowanie form wsparcia do zróżnicowanych potrzeb osób pozostających w kryzysie bezdomności.

Działania podejmowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie koncentrują się nie tylko na zabezpieczeniu podstawowych potrzeb bytowych osób w kryzysie bezdomności, ale również na ich stopniowej aktywizacji społecznej i motywowaniu do odbudowy samodzielności życiowej. Pomoc obejmuje między innymi zapewnienie schronienia, pomoc rzeczową, żywnościową i odzieżową, poradnictwo prawne, wsparcie psychologiczne oraz pracę socjalną. Ważnym elementem działań pozostaje współpraca z policją oraz innymi instytucjami pomocowymi. Cyklicznie realizowane jest również liczenie osób pozostających w kryzysie bezdomności, co umożliwia bieżące monitorowanie skali zjawiska oraz identyfikację osób wymagających natychmiastowej interwencji.

Tabela 22.

Liczba osób w kryzysie bezdomności korzystających z pomocy w formie schronienia w latach 2019-2025

Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób korzystających z pomocy w formie schronienia	11	13	17	18	19	25	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ocen Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2025.

Dane wskazują na stopniowy wzrost liczby osób korzystających z pomocy w formie schronienia. W 2019 r. wsparciem objęto 11 osób, natomiast w 2025 r. już 24 osoby. Najwyższą liczbę osób korzystających ze schronienia odnotowano w 2024 r., kiedy wsparciem objęto 25 osób. Dane te wskazują, że problem bezdomności na terenie gminy ma charakter stały i wymaga utrzymywania systemu pomocy osłonowej. Widoczny wzrost liczby osób korzystających ze schronienia może być związany zarówno z pogarszającą się sytuacją mieszkaniową części mieszkańców, jak również z większą skutecznością działań identyfikujących osoby wymagające wsparcia.

Do grup szczególnie zagrożonych bezdomnością należą osoby długotrwale bezrobotne, osoby uzależnione od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, osoby doświadczające przemocy domowej oraz osoby samotne i pozbawione wsparcia rodziny. Ryzyko bezdomności dotyczy również osób opuszczających zakłady karne, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz inne instytucje całodobowego pobytu. Istotnym czynnikiem ryzyka pozostaje także zadłużenie mieszkaniowe oraz zagrożenie eksmisją. W praktyce problem bezdomności często współwystępuje z ubóstwem, niezaradnością życiową oraz problemami zdrowotnymi. Oznacza to konieczność prowadzenia działań wieloaspektowych i długofalowych.

Ogólnopolskie badania dotyczące problemu bezdomności wskazują, że kryzys bezdomności w Polsce znacznie częściej dotyczy mężczyzn oraz bardzo często współwystępuje z problemem uzależnienia od alkoholu. Według wyników „Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych – edycja 2026" około 82% osób pozostających w kryzysie bezdomności stanowili mężczyźni. Jednocześnie jako jedną z głównych przyczyn bezdomności wskazywano uzależnienie od alkoholu. Badanie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wskazuje, że uzależnienie od alkoholu było najczęściej wskazywaną przyczyną bezdomności i dotyczyło 19% badanych osób. Wśród istotnych przyczyn wskazywano również konflikty rodzinne, eksmisje, rozpad związku, bezrobocie, problemy zdrowotne oraz zadłużenie[28].

Lokalne doświadczenia instytucji pomocowych wskazują, że podobne mechanizmy występują również na terenie Gminy Wejherowo, gdzie problem bezdomności często współwystępuje z uzależnieniem od alkoholu oraz dotyczy głównie samotnych mężczyzn. W praktyce oznacza to

[28] Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Wyniki Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych – edycja 2026*, https://www.gov.pl/web/rodzina/wyniki-ogolnopolskiego-badania-liczby-osob-bezdomnych---edycja-2026, dostęp: 20.05.2026 r

konieczność łączenia działań osłonowych z terapią uzależnień, pracą socjalną oraz działaniami wspierającymi reintegrację społeczną osób pozostających w kryzysie bezdomności.

Istotną barierę w procesie wychodzenia z kryzysu bezdomności stanowi ograniczona dostępność lokali komunalnych i socjalnych. Liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne systematycznie wzrasta. Jednocześnie zasób mieszkaniowy gminy pozostaje ograniczony. Ograniczona liczba mieszkań utrudnia prowadzenie działań reintegracyjnych oraz usamodzielnianie osób wychodzących z kryzysu bezdomności. Zapewnienie osobom usamodzielniającym się możliwość stopniowego przechodzenia od wsparcia instytucjonalnego do samodzielnego zamieszkania znacząco zwiększa szanse trwałego wyjścia z kryzysu bezdomności i reintegracji społecznej.

Tabela 23.

Zasoby mieszkaniowe Gminy Wejherowo

Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	28	28	17	17	17	18	17
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	7	7	5	15	6	2	11
w tym: liczba mieszkań socjalnych	10	10	10	10	10	10	10
Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	3	5	9	16	18	24	30
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	2	1	0	0	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ocen Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2025.

Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych wskazują na wzrost liczby osób oczekujących na mieszkania socjalne. W 2019 r. na mieszkania socjalne oczekiwały 3 osoby, natomiast w 2025 r. już 30 osób. Jednocześnie liczba mieszkań socjalnych pozostaje na stałym poziomie. Może to wskazywać na rosnące potrzeby mieszkaniowe mieszkańców oraz ograniczone możliwości zwiększenia lokalnego zasobu mieszkaniowego. Problem ten może wpływać na wydłużenie procesu wychodzenia z kryzysu bezdomności oraz zwiększać ryzyko wykluczenia społecznego części mieszkańców.

Kluczowe wnioski z analizy problemu bezdomności:

- Problem bezdomności w Gminie Wejherowo ma charakter stały i wymaga systematycznych działań pomocowych;
- Obserwuje się wzrost liczby osób korzystających z pomocy w formie schronienia;
- Problem bezdomności na terenie gminy dotyczy przede wszystkim samotnych mężczyzn oraz często współwystępuje z uzależnieniem od alkoholu;
- Bezdomność często współwystępuje również z ubóstwem, bezrobociem, problemami zdrowotnymi, zadłużeniem oraz kryzysem rodzinnym;
- Lokalne doświadczenia instytucji pomocowych są zbieżne z ogólnopolskimi badaniami dotyczącymi przyczyn i struktury bezdomności;
- Obecna skala problemu bezdomności oraz zróżnicowane potrzeby osób wymagających wsparcia uzasadniają dalsze korzystanie z wyspecjalizowanych placówek funkcjonujących poza terenem gminy;
- Ograniczona liczba lokali komunalnych i socjalnych utrudnia proces wychodzenia z kryzysu bezdomności oraz zwiększa ryzyko wykluczenia społecznego części mieszkańców;
- Systematycznie wzrasta liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne;
- Skuteczne przeciwdziałanie bezdomności wymaga łączenia działań osłonowych z terapią uzależnień, pracą socjalną, wsparciem psychologicznym oraz działaniami reintegracyjnymi;
- Istotne znaczenie ma dalsze rozwijanie działań profilaktycznych i mieszkaniowych ograniczających ryzyko utraty mieszkania oraz występowania nowych epizodów bezdomności;
- Konieczne jest dalsze wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, policją, ochroną zdrowia oraz organizacjami pozarządowymi.

5.8 Inne istotne problemy społeczne

Współczesne społeczeństwo charakteryzuje się występowaniem wielu złożonych zjawisk społecznych, które wpływają na funkcjonowanie jednostek, grup społecznych oraz instytucji publicznych. Obok problemów najczęściej analizowanych, takich jak ubóstwo, bezrobocie czy uzależniania, występują również inne istotne problemy społeczne, których skala oraz konsekwencje stanowią poważne wyzwanie dla polityki społecznej i systemu wsparcia społecznego. Do szczególnie istotnych zjawisk można zaliczyć przemoc rówieśniczą, cyberprzemoc, kryzysy rodzinne, kryzys zdrowia psychicznego oraz izolację terytorialną. Problemy te coraz częściej dotyczą różnych grup społecznych, niezależnie od wieku, miejsca zamieszkania czy statusu materialnego. Prowadzą one do pogorszenia jakości życia, osłabienia więzi społecznych oraz ograniczenia możliwości prawidłowego funkcjonowania jednostek w społeczeństwie.

Analiza istotnych problemów społecznych została opracowana na podstawie „Diagnozy przemocy na terenie Gminy Wejherowo. Raport z badania przeprowadzonego w 2023 roku", danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie, danych Komendy Głównej Policji, Strategii Rozwoju Gminy Wejherowo na lata 2022-2030 oraz ogólnopolskich raportów dotyczących przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy i zdrowia psychicznego. Wykorzystane źródła pozwalają na identyfikację problemów społecznych, które nie zostały szczegółowo omówione w poprzednich częściach diagnozy, a jednocześnie mają istotny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz kierunki lokalnej polityki społecznej.

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc stanowią obecnie istotne zagrożenia szczególnie dla dzieci i młodzieży, wpływając negatywnie na ich rozwój emocjonalny, poczucie bezpieczeństwa oraz relacje społeczne. Nowym problemem, który pojawia się coraz częściej wśród polskich uczniów, jest zjawisko cyberbullyingu, określane również jako cyberprzemoc. Wraz z rozwojem technologii i powszechnym dostępem do internetu zjawiska te stają się coraz bardziej powszechne.

W perspektywie ogólnopolskiej skala doświadczenia przemocy rówieśniczej przez polskich nastolatków jest niepokojąca wysoka. Według najnowszego raportu Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę opublikowanego 10 czerwca 2026 roku pn. „Rówieśnicy. Raport 2026 o przemocy rówieśniczej", doświadczenie przemocy rówieśniczej wśród polskich nastolatków jest zjawiskiem powszechnym. Zdecydowana większość badanych uczniów (87%) doświadczyła w ciągu ostatniego roku przynajmniej jednej z analizowanych form przemocy rówieśniczej. Trzy czwarte badanych (75%) doświadczyło co najmniej jednej formy cyberprzemocy, a niemal dwie

trzecie (63%) jednej z badanych form przemocy fizycznej[29]. Dane te wskazują na powszechność zjawiska i uzasadniają konieczność prowadzenia działań profilaktycznych również na poziomie lokalnym.

Wykres 29.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, „Rówieśnicy. Raport 2026 o przemocy rówieśniczej".

Najczęściej występujące formy przemocy rówieśniczej według ogólnopolskich badań Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę przedstawiono na poniższym wykresie. Wyniki wskazują, że dzieci i młodzież doświadczają zarówno przemocy w bezpośrednich relacjach rówieśniczych, jak i przemocy realizowanej za pośrednictwem internetu.

Mieszkańcy Gminy Wejherowo biorący udział w badaniu ankietowym przeprowadzonym w ramach diagnozy problemu przemocy w 2023 roku zostali zapytani o to, czym według nich jest cyberprzemoc oraz jakich form przemocy doświadczyli. Wynik badania wskazują, że mieszkańcy prawidłowo identyfikują najczęściej występujące formy cyberprzemocy.

Jak wynika z uzyskanych danych, tego rodzaju przemocy doświadczyło w ciągu ostatnich 12 miesięcy 33,3% badanych mieszkańców Gminy Wejherowo. 20,7% respondentów nie potrafiło

[29] Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, *Rówieśnicy. Raport 2026 o przemocy rówieśniczej*, https://fdds.pl/badania-i-raporty/rowiesnicy-2026-raport-o-przemocy-rowiesniczej/, dostęp: 10.06.2026 r.

jednoznacznie określić, czy doświadczyło cyberprzemocy, natomiast 46,0% odpowiedziało, że nie miało takich doświadczeń.

Z uzyskanych danych wynika również, że dzieci i młodzież rozumieją zjawisko cyberprzemocy na podobnym poziomie jaki dorośli mieszkańcy Gminy Wejherowo. Utożsamiają je przede wszystkim z otrzymywaniem nachalnych i niechcianych treści lub wiadomości za pośrednictwem komunikatorów elektronicznych. Jednocześnie 16% ankietowanych uczniów przyznało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie doświadczyło tej formy przemocy.

Uzyskane wyniki wskazują, że problem cyberprzemocy pozostaje istotnym wyzwaniem społecznym, zwłaszcza w perspektywie coraz większego dostępu dzieci i młodzieży do nowoczesnych technologii oraz mediów społecznościowych.

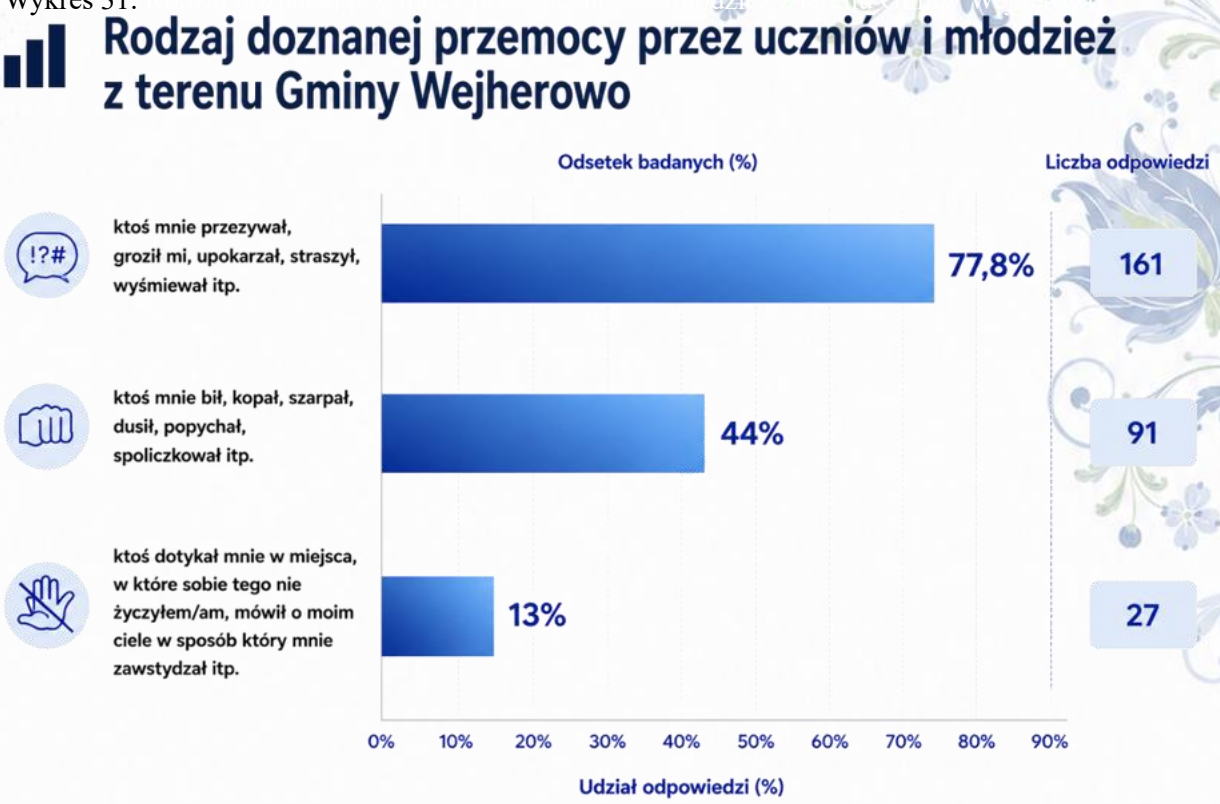
Wykres 30.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy problemu przemocy na terenie Gminy Wejherowo. Raport z badania przeprowadzonego w 2023 roku.

Rodzaj doświadczanej przemocy przez uczniów z terenu Gminy Wejherowo prezentuje poniższa tabela.

Wykres 31.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy problemu przemocy na terenie Gminy Wejherowo. Raport z badania przeprowadzonego w 2023 roku.

Obraz wyłaniający się z badania przemocy rówieśniczej wskazuje na znaczny odsetek uczniów deklarujących występowanie przemocy w swojej szkole. Ponad połowa badanych (51,9%) przyznała, że takie sytuacje mają miejsce. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że według 19,3% respondentów zdarzenia takie występują kilka razy w roku, według 16,1% kilka razy w miesiącu, natomiast zdaniem 16,5% nawet kilka razy w tygodniu. Jednocześnie 40,7% respondentów zaznaczyło odpowiedź „nie wiem". Wyniki te wskazują, że przemoc rówieśnicza nie ma charakteru incydentalnego, lecz stanowi problem obecny w codziennym funkcjonowaniu części placówek oświatowych.

Konflikty rodzinne i kryzysy rodzinne

Wśród innych istotnych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Wejherowo identyfikuje się także narastające trudności w funkcjonowaniu rodzin znajdujących się w sytuacji konfliktu i kryzysu rodzinnego. Zjawisko to dotyczy w szczególności rodzin pozostających w konfliktach okołorozstaniowych i okołorozwodowych, które wpływają negatywnie na realizacje funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny.

W części rodzin obserwuje się zjawisko angażowania dzieci w konflikty pomiędzy rodzicami, wykorzystywania relacji z dzieckiem w sporach pomiędzy dorosłymi, utrudniania kontaktów rodzinnych oraz przenoszenia napięć emocjonalnych na dzieci i uwikłania małoletnich w konflikty lojalnościowe. Często konsekwencją tych sytuacji jest wystąpienie zjawiska

zaniedbania emocjonalnego wobec małoletnich, co może prowadzić do problemów emocjonalnych, wychowawczych oraz trudności w funkcjonowaniu społecznym dzieci.

Nasilenie konfliktów rodzinnych obrazuje utrzymująca się liczba zgłoszeń ze środowiska oraz interwencji podejmowanych przez pracowników socjalnych. W 2025 roku odnotowano 56 zgłoszeń i interwencji związanych z sytuacjami kryzysowymi w rodzinach. Dane te wskazują, że konflikty rodzinne pozostają istotnym problemem społecznym na terenie Gminy Wejherowo.

Problem występowania konfliktów rodzinnych wymaga dalszego monitorowania, ponieważ wpływa na funkcjonowanie dzieci, rodziców oraz całego systemu wsparcia społecznego. Zjawisko to wiąże się również ze wzrostem zapotrzebowania na specjalistyczne wsparcie świadczone przez instytucje pomocy społecznej, system oświaty, ochrony zdrowia oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny.

Zdrowie psychiczne

Istotnym problemem społecznym jest pogłębiający się kryzys zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, przejawiający się wzrostem liczby zaburzeń emocjonalnych, depresji oraz zaburzeń lękowych. Jednocześnie utrzymują się znaczące ograniczenia w dostępie do specjalistycznej pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i psychiatrycznej, co wpływa na skuteczność działań profilaktycznych oraz terapeutycznych.

Szczególnie niepokojącym zjawiskiem ogólnopolskim jest wzrastająca liczba prób samobójczych podejmowanych przez osoby małoletnie, a także osoby dorosłe. Sytuacja ta wskazuje na konieczność stałego monitorowania problemu oraz podejmowania działań ukierunkowanych na wczesną identyfikację problemów psychicznych i wzmacnianie profilaktyki zdrowia psychicznego.

Ze statystyk dotyczących zachowań samobójczych w Polsce wynika, że problem ten utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. W 2022 roku śmiercią samobójczą zginęło 5 108 osób, natomiast liczba odnotowanych prób samobójczych wyniosła 14 520. W kolejnym roku liczba zgonów samobójczych wzrosła do 5 233, a liczba prób samobójczych do 15 133. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest wzrost zachowań samobójczych wśród dzieci i młodzieży do 18. roku życia. Liczba takich zdarzeń zwiększyła się z 1 496 przypadków w 2021 roku do 2 139 przypadków w 2023 roku, co potwierdza pogłębiający się kryzys zdrowia psychicznego wśród młodych ludzi[30].

Na początku 2026 roku Komenda Główna Policji opublikowała dane dotyczące prób samobójczych i samobójstw dzieci i młodzieży odnotowanych w 2025 roku. Nadal na tle kraju wyróżnia się województwo pomorskie, gdzie zanotowano najwięcej, bo aż 302 próby

[30] Sąd Rejonowy w Wejherowie, *Program Prewencji Samobójstw*, https://wejherowo.sr.gov.pl/informacje-dodatkowe,m,mg,189,287, dostęp: 30.04.2026 r.

samobójcze[31]. Wyniki te wskazują na skalę problemu oraz potrzebę dalszego monitorowania sytuacji.

Pogarszający się stan zdrowia psychicznego Polaków znajduje odzwierciedlenie również w liczbie interwencji podejmowanych przez Policję wobec osób znajdujących się w kryzysie emocjonalnym oraz osób podejmujących próby samobójcze. Funkcjonariusze każdego roku odnotowują liczne zdarzenia związane z zagrożeniem życia i zdrowia. Dane te wskazują na potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych, edukacyjnych i pomocowych zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym.

Tabela 24.

Interwencje policji w kontekście prób samobójczych w latach 2019-2025

Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba interwencji	951	849	937	890	2 380	2 917	2 666

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Głównej Policji.

Analiza danych dotyczących zachowań samobójczych wskazuje, że problem ten ma istotne znaczenie również w wymiarze lokalnym. Powiat wejherowski zajmuje 16. miejsce spośród 380 powiatów pod względem liczby odnotowanych samobójstw. W obrębie województwa pomorskiego plasuje się natomiast na 3. miejscu spośród 20 powiatów[32]. Dane te potwierdzają potrzebę dalszego wzmocnienia działań służących ochronie zdrowia psychicznego mieszkańców.

Izolacja terytorialna

Istotnym problemem społecznym w Gminie Wejherowo pozostaje również izolacja terytorialna. Dotyczy ona przede wszystkim mieszkańców obszarów słabiej rozwiniętych, którzy mają ograniczony dostęp do edukacji, ochrony zdrowia, rynku pracy oraz innych podstawowych usług społecznych i publicznych. Zjawisko to przybiera konkretne lokalne formy i niesie za sobą wymierne konsekwencje społeczne.

W odniesieniu do Gminy Wejherowo główną oś komunikacyjną stanowią droga wojewódzka nr 468, będąca dawnym przebiegiem drogi krajowej nr 6 oraz drogi wojewódzkie nr 218 i 214. Uzupełnieniem sieci transportowej są drogi powiatowe i gminne zapewniające połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy. Istotne znaczenie dla dostępności komunikacyjnej regionu ma również droga ekspresowa S6, stanowiąca element Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T). Jej budowa przyczyniła się do przejęcia ruchu tranzytowego oraz poprawy połączeń transportowych z Trójmiastem, Lęborkiem i pozostałymi częściami województwa pomorskiego.

[31] Adam Czabański, Halszka Witkowska, *Raport. Samobójstwa i próby samobójcze w Polsce w latach 2020–2025 na podstawie danych Komendy Głównej Policji na dzień 20.01.2026 r.*, Warszawa 2026

[32] Poland.gg, *Wskaźnik samobójstw w powiecie wejherowskim,* https://poland.gg/pl/samobojstwa/pomorskie/wejherowski?utm_source=chatgpt.com, dostęp: 30.04.2026 r.

Zgodnie z analizą SWOT przedstawioną w Strategii Rozwoju Gminy Wejherowo na lata 2022-2030 do słabych stron w kontekście izolacji terytorialnej zaliczono niewystarczającą sieć infrastruktury drogowej oraz wykluczenie części miejscowości południowej części gminy z transportu zbiorowego.

Do głównych przyczyn izolacji terytorialnej należy ograniczona dostępność transportu publicznego. Istotnym problemem są bariery infrastrukturalne związane ze stanem drób, chodników oraz ścieżek rowerowych. Na zjawisko izolacji terytorialnej wpływa także nierównomierny rozwój sieci komunikacyjnej.

Konsekwencją izolacji terytorialnej mogą być trudności w dostępie do usług publicznych, ograniczenie aktywności społecznej mieszkańców oraz pogłębienie nierówności społecznych. Problem ten może również wpływać na migracje młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich oraz przyspieszać proces starzenia lokalnej społeczności.

Przedstawiona analiza wskazuje, że obok tradycyjnych problemów społecznych, takich jak ubóstwo czy uzależnienia, na terenie Gminy Wejherowo występują również nowe i dynamiczne rozwijające się wyzwania społeczne. Szczególnego znaczenia nabierają zjawiska związane z przemocą rówieśniczą i cyberprzemocą, kryzysem zdrowia psychicznego, konfliktami rodzinnymi oraz izolacją terytorialną. Skala i konsekwencje tych problemów uzasadniają konieczność ich dalszego monitorowania oraz uwzględniania w planowaniu polityki społecznej.

Kluczowe wnioski z analizy innych istotnych problemów społecznych:

- Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc stanowią istotne zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży na terenie Gminy Wejherowo;
- Występuje potrzeba zwiększania skuteczności działań profilaktycznych dotyczących przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy oraz bezpieczeństwa cyfrowego;
- Narastające konflikty rodzinne oraz kryzysy okołorozwodowe mogą negatywnie wpływać na dobrostan dzieci i zwiększać ryzyko występowania problemów wychowawczych oraz emocjonalnych;
- Konieczne jest wzmacnianie lokalnego systemu ochrony zdrowia psychicznego oraz rozwijanie działań z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego;
- Istnieje potrzeba rozwijania działań służących wczesnemu rozpoznawaniu problemów psychicznych dzieci i młodzieży oraz wzmacnianiu kompetencji rodziców i

nauczycieli w zakresie reagowania na symptomy kryzysów emocjonalnych;

- Ograniczony dostęp do transportu publicznego i usług społecznych może prowadzić do pogłębienia nierówności społecznych oraz ograniczenia aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców;
- Kluczowym kierunkiem działań w kolejnych latach powinno być wzmacnianie profilaktyki, rozwój usług środowiskowych, zwiększanie dostępności wsparcia specjalistycznego oraz podejmowanie działań ukierunkowanych na ochronę dzieci, młodzieży i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

6 Zasoby lokalne w obszarze polityki społecznej

Skuteczna realizacja lokalnej polityki społecznej wymaga wykorzystania zasobów instytucjonalnych, społecznych i partnerskich funkcjonujących na terenie gminy. Obejmują one zarówno instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, jak i grupy mieszkańców angażujące się w działania na rzecz społeczności lokalnej. Zasoby te odgrywają istotną rolę w rozwiązywaniu problemów społecznych, prowadzeniu działań profilaktycznych oraz budowaniu aktywności obywatelskiej mieszkańców. Szczególne znaczenie mają współpraca międzyinstytucjonalna, lokalne partnerstwa oraz inicjatywy społeczne umożliwiające skuteczniejsze reagowanie na potrzeby mieszkańców Gminy Wejherowo. Zasoby lokalne obejmują zarówno instytucje publiczne i organizacje pozarządowe, jak również podmioty społeczne, obywatelskie, religijne oraz podmioty ekonomii społecznej uczestniczące w życiu społeczności lokalnej.

6.1 Instytucje publiczne

Instytucje publiczne stanowią ważny element lokalnego systemu wsparcia mieszkańców. Ich działalność wpływa na jakość życia, dostęp do usług publicznych oraz możliwości zaspokajania potrzeb społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, zdrowotnych i administracyjnych. Współpraca pomiędzy instytucjami publicznymi a organizacjami społecznymi pozwala skuteczniej reagować na problemy mieszkańców oraz realizować zadania związane z rozwojem społeczności lokalnej. Dostępność instytucji publicznych na terenie gminy ogranicza konieczność korzystania przez mieszkańców z usług świadczonych poza miejscem zamieszkania.

Rysunek 6. Mapa zasobów instytucjonalnych Gminy Wejherowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wejherowo oraz Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2025 r.

Podstawową rolę w systemie instytucjonalnym pełni Urząd Gminy Wejherowo, który odpowiada za realizację zadań gminy oraz koordynację lokalnych polityk publicznych. Istotnym elementem lokalnej infrastruktury społecznej są również jednostki organizacyjne odpowiedzialne za edukację, kulturę, sport oraz rozwój społeczności lokalnej. Funkcjonowanie tych instytucji wpływa bezpośrednio na dostępność usług publicznych dla mieszkańców wszystkich grup wiekowych.

Ważnym zasobem Gminy Wejherowo pozostaje system oświaty. Na terenie gminy funkcjonują szkoły podstawowe, oddziały przedszkolne, przedszkola publiczne i niepubliczne oraz żłobki. Według Oceny zasobów pomocy społecznej za 2025 rok na terenie gminy działało 6 żłobków dysponujących 178 miejscami, 7 oddziałów wychowania przedszkolnego oraz 15 publicznych i niepublicznych przedszkoli oferujących 1 859 miejsc. Infrastrukturę wspierającą rozwój dzieci uzupełniają również placówki edukacyjne oraz pozaszkolne formy aktywności.

Istotnym elementem lokalnej infrastruktury publicznej jest Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo. Instytucja ta realizuje zadania związane z upowszechnianiem kultury, edukacją kulturalną, integracją mieszkańców oraz organizacją wydarzeń społecznych. Działalność kulturalna odgrywa ważną rolę w budowaniu więzi społecznych, aktywizacji mieszkańców oraz wzmacnianiu lokalnej tożsamości.

Znaczącą funkcję integracyjną pełnią również świetlice wiejskie oraz infrastruktura sołecka funkcjonująca na terenie 18 sołectw Gminy Wejherowo. Obiekty te stanowią miejsca spotkań mieszkańców, organizacji wydarzeń lokalnych, zajęć edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych. W wielu miejscowościach są one podstawowym miejscem aktywności społecznej oraz współpracy mieszkańców z samorządem lokalnym.

Istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia mieszkańców są również podmioty ochrony zdrowia funkcjonujące na terenie Gminy Wejherowo. Placówki podstawowej opieki zdrowotnej zapewniają mieszkańcom dostęp do świadczeń zdrowotnych, profilaktyki oraz podstawowej diagnostyki. Ich działalność ma szczególne znaczenie dla dzieci, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców wymagających stałej opieki medycznej. Dostępność usług zdrowotnych stanowi jeden z kluczowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców i skuteczność lokalnej polityki społecznej.

Lokalny system wsparcia mieszkańców tworzą również instytucje publiczne działające poza strukturą gminy. Szczególne znaczenie mają Powiatowy Urząd Pracy w Wejherowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wejherowie, Sąd Rejonowy w Wejherowie, Szpital Specjalistyczny im. Floriana Ceynowy w Wejherowie oraz podmioty ochrony zdrowia. Współpraca tych instytucji z gminą umożliwia skuteczniejsze rozwiązywanie problemów społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych, rodzinnych i zawodowych mieszkańców.

Kluczowe wnioski z analizy instytucji publicznych:

- Gmina Wejherowo dysponuje rozwiniętą siecią instytucji publicznych zapewniających mieszkańcom dostęp do edukacji, kultury, ochrony zdrowia, administracji oraz usług społecznych;
- Istotnym zasobem gminy pozostają placówki oświatowe, przedszkolne i żłobkowe zapewniające dostęp do edukacji i opieki nad dziećmi;
- Ważną rolę w życiu lokalnej społeczności pełni Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo, realizując działania kulturalne, edukacyjne i integracyjne;
- Świetlice wiejskie i sołectwa stanowią lokalne centra aktywności społecznej, integracji mieszkańców oraz rozwoju inicjatyw obywatelskich;
- Ważnym elementem lokalnej infrastruktury społecznej pozostają placówki podstawowej opieki zdrowotnej zapewniające mieszkańcom dostęp do podstawowych świadczeń zdrowotnych;
- Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych wymaga współpracy gminy z instytucjami powiatowymi, oświatowymi, zdrowotnymi, wymiarem sprawiedliwości oraz służbami publicznymi;
- Dostępność i rozwój instytucji publicznych wpływają na jakość życia mieszkańców, poziom integracji społecznej oraz atrakcyjność osiedleńczą Gminy Wejherowo.

6.2 Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe stanowią istotny element lokalnego systemu polityki społecznej oraz aktywności obywatelskiej mieszkańców. Ich działalność uzupełnia zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i instytucje publiczne. Organizacje pozarządowe prowadzą działania między innymi w obszarze sportu, kultury, edukacji, integracji społecznej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz wspierania dzieci, młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Istotną rolę odgrywają również działania związane z ochroną dziedzictwa lokalnego, promocją aktywności społecznej oraz organizacją wydarzeń integrujących mieszkańców. Aktywność organizacji pozarządowych wpływa na rozwój kapitału społecznego oraz wzmocnienie więzi lokalnych.

Analiza działalności organizacji pozarządowych została opracowana na podstawie danych Urzędu Gminy Wejherowo, „Ocen zasobów pomocy społecznej" oraz dokumentów związanych z realizacją Rocznego programu współpracy Gminy Wejherowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Na terenie Gminy Wejherowo funkcjonują organizacje pozarządowe o zróżnicowanym profilu działalności. Działania organizacji obejmują między innymi wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, działalność kulturalną, edukacyjną, społeczną oraz działania na rzecz integracji mieszkańców. Organizacje realizują również inicjatywy skierowanie do dzieci i młodzieży, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin. Część podmiotów prowadzi działania o charakterze lokalnym i środowiskowym, integrując mieszkańców poszczególnych sołectw oraz wspierając aktywność obywatelską.

Współpraca Gminy Wejherowo z organizacjami pozarządowymi odbywa się przede wszystkim w oparciu o Roczny program współpracy Gminy Wejherowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Dokument określa główne kierunki współpracy, zasady wspierania organizacji oraz priorytetowe obszary realizacji zadań publicznych. Współpraca ma charakter zarówno finansowy, jak i pozafinansowy. Obejmuje między innymi udzielanie dotacji, organizowanie otwartych konkursów ofert, konsultowanie projektów aktów prawa miejscowego oraz działania informacyjne i szkoleniowe.

Istotnym elementem współpracy pozostaje wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych finansowanych ze środków budżetu gminy. Pomoc finansowa realizowana jest przede wszystkim poprzez otwarte konkursy ofert oraz z wykorzystaniem uproszczonego trybu zlecania zadań publicznych określonego w art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, tzw. „mały grant". Wsparcie obejmuje przede wszystkim zadania związane z kulturą fizyczną, kulturą, wypoczynkiem dzieci i młodzieży oraz integracją społeczną mieszkańców.

Tabela 25. Obszary współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2025 r.

Obszary współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2025 r.

Obszar współpracy	Planowana kwota	Wykorzystana kwota
Sport	70 000 zł	68 000 zł
Kultura	40 000 zł	39 200 zł
Wypoczynek letni i zimowy dzieci i młodzieży	60 000 zł	54 000 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wejherowo.

W 2025 r. Gmina Wejherowo podpisała łącznie 70 umów dotacyjnych z organizacjami pozarządowymi. Środki finansowe przeznaczono między innymi na wspieranie sportu, działalności kulturalnej oraz organizację wypoczynku dzieci i młodzieży. Zadania realizowane przez organizacje obejmowały między innymi szkolenia sportowe, warsztaty edukacyjne, wydarzenia integracyjne, zajęcia dla seniorów, inicjatywy lokalne oraz działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Analiza danych wskazuje, że największe wsparcie finansowe kierowane było do organizacji realizujących zadania z zakresu sportu i aktywności fizycznej. Istotną część środków przeznaczono również na działania związane z kulturą oraz organizacją wypoczynku dzieci i młodzieży. Wsparcie obejmowało zarówno większe organizacje prowadzące działalność systematyczną, jak również mniejsze inicjatywy lokalne angażujące mieszkańców poszczególnych sołectw.

W strukturze realizowanych zadań dominowały przedsięwzięcia związane z kultura fizyczną, aktywizacją dzieci i młodzieży oraz organizacją wydarzeń integracyjnych. Organizację realizowały między innymi zajęcia sportowe, warsztaty, turnieje, wydarzenia plenerowe, półkolonie oraz działania promujące aktywny styl życia. Wsparciem objęto także inicjatywy skierowane do seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin.

Wykres 32.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wejherowo.

Z danych przedstawionych w „Ocenie zasobów pomocy społecznej za 2025 rok” wynika również wzrost liczby organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą Wejherowo. W

2019 r. współpracę prowadzono z 22 organizacjami pozarządowymi, natomiast w kolejnych latach widoczny był stopniowy wzrost liczby realizowanych zadań oraz wysokości przekazywanych środków finansowych. Tendencja ta może świadczyć o rosnącej aktywności społecznej mieszkańców oraz wzmacnianiu potencjału lokalnych organizacji pozarządowych. Coraz większa liczba partnerstw wpływa również na rozwój lokalnego systemu wsparcia i zwiększenie dostępności działań skierowanych do mieszkańców gminy.

Tabela 26.

Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gmina Wejherowo w latach 2019-2025

Obszar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą Wejherowo	22	24	26	29	31	34	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ocen Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2025.

Analiza danych budżetowych oraz zakresu realizowanych zadań wskazuje jednak, że udział organizacji pozarządowych w realizacji zadań z zakresu polityki społecznej pozostaje ograniczony. Gmina nie zlecała organizacjom pozarządowym realizacji zadań na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ani ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Oznacza to, że organizacje pozarządowe pełnią obecnie głównie funkcję uzupełniającą wobec działań realizowanych bezpośrednio przez jednostki organizacyjne gminy.

Wnioski te są zbieżne z obserwowanymi w skali kraju tendencjami, zgodnie z którymi współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi koncentruje się przede wszystkim na działaniach sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych, natomiast rzadziej obejmuje realizację usług społecznych o charakterze systemowym[33] [34].

Organizacje pozarządowe pełnią ważną funkcję w budowaniu lokalnych więzi społecznych oraz aktywizacji mieszkańców. Ich działalność umożliwia realizację działań odpowiadających na potrzeby różnych grup społecznych. Szczególne znaczenie mają inicjatywy integrujące społeczność lokalną, wspierające rozwój dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu. Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi stanowi istotny element rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz lokalnego systemu pomocy społecznej.

[33] Stowarzyszenie Klon/Jawor, *Kondycja organizacji pozarządowych 2024*, https://fakty.ngo.pl/raporty/kondycja-organizacji-pozarzadowych-2024-bkj, dostęp: 21.05.2026 r.

[34] Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, *Finansowanie organizacji pozarządowych przez jednostki samorządu terytorialnego w 2020 i 2021 r. Raport z badania*, Kwidzyn 2021.

Kluczowe wnioski z analizy działalności organizacji pozarządowych:

- Organizacje pozarządowe stanowią istotny element lokalnego systemu polityki społecznej i aktywności obywatelskiej;
- Na terenie Gminy Wejherowo funkcjonują organizacje realizujące działania w obszarze sportu, kultury, edukacji, integracji społecznej oraz wsparcia mieszkańców;
- Współpraca Gminy Wejherowo z organizacjami pozarządowymi ma charakter finansowy i pozafinansowy;
- Zauważalny jest wzrost liczby organizacji pozarządowych współpracujących z gminą oraz liczby realizowanych zadań publicznych;
- Współpraca Gminy Wejherowo z organizacjami pozarządowymi koncentruje się głównie na działaniach sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych, natomiast udział organizacji pozarządowych w realizacji usług społecznych pozostaje ograniczony;
- Działania organizacji pozarządowych wspierają integrację mieszkańców oraz aktywność społeczną części lokalnej społeczności;
- Istotne znaczenie mają działania skierowane do dzieci i młodzieży, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi sprzyja rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianiu lokalnego kapitału społecznego.

6.3 Inicjatywy lokalne i partnerstwa

Pojęcie inicjatyw lokalnych i partnerstw wykorzystane w niniejszej diagnozie rozumie się szeroko i obejmuje różne formy współpracy służące rozwiązywaniu problemów społecznych oraz zaspokajaniu potrzeb mieszkańców. Oprócz inicjatywy lokalnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie uwzględniono również działania realizowane wspólnie przez instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, służby publiczne oraz grupy mieszkańców. Tak rozumiane partnerstwa stanowią istotny element lokalnego systemu wsparcia społecznego, umożliwiają wymianę doświadczeń, lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów oraz zwiększają skuteczność działań podejmowanych na rzecz mieszkańców Gminy Wejherowo.

Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych wymaga współpracy wielu podmiotów działających na rzecz mieszkańców. Obok działań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego istotną rolę odgrywają organizacje społeczne, instytucje publiczne, grupy mieszkańców oraz podmioty wspierające lokalną społeczność. Współpraca ta pozwala lepiej identyfikować potrzeby mieszkańców, szybciej reagować na pojawiające się problemy oraz efektywniej wykorzystywać dostępne zasoby.

Na terenie Gminy Wejherowo funkcjonuje rozbudowany system współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację działań społecznych. Współpraca obejmuje między innymi obszary pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy domowej, profilaktyki uzależnień, wsparcia rodzin, aktywizacji społecznej oraz pomocy osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami. W realizację działań zaangażowane są jednostki organizacyjne gminy, organizacje pozarządowe, służby publiczne oraz instytucje działające na terenie powiatu.

Przykładem lokalnego partnerstwa jest działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego. W jego skład wchodzą przedstawiciele pomocy społecznej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sądu, prokuratury oraz innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Współpraca tych instytucji umożliwia podejmowanie skoordynowanych działań pomocowych wobec rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Istotnym elementem lokalnego systemu współpracy jest również działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja współpracuje z placówkami oświatowymi, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wejherowie, Policją, podmiotami leczniczymi oraz organizacjami społecznymi w zakresie profilaktyki uzależnień, pomocy rodzinom oraz działań edukacyjnych kierowanych do mieszkańców. Dzięki temu możliwe jest prowadzenie kompleksowych działań obejmujących zarówno profilaktykę, jak i wsparcie osób wymagających pomocy.

Ważną rolę odgrywa także współpraca z organizacjami i instytucjami wspierającymi mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Obejmuje ona między innymi działania realizowane wspólnie z Pomorską Grupą Poszukiwawczo-Ratowniczą GRYF, Bakiem Żywności w Trójmieście, Fundacja Amor Veritatis, Caritas, Polskim Czerwonym Krzyżem, Ośrodkiem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wejherowie oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność społeczną. Partnerstwa te umożliwiają realizację działań pomocowych, edukacyjnych oraz integracyjnych kierowanych do różnych grup mieszkańców.

Istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia jest również współpraca z Centrum Zdrowia Psychicznego w Lęborku. Została ona nawiązana w odpowiedzi na obserwowany wzrost problemów związanych ze zdrowiem psychicznym mieszkańców oraz potrzebę zapewnienia łatwiejszego dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej. W ramach

zawartego porozumienia realizowana jest współpraca pomiędzy pracownikami Centrum Zdrowia Psychicznego a pracownikami socjalnymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie. Obejmuje ona konsultacje dotyczące sytuacji osób objętych wsparciem, koordynację działań pomocowych oraz podejmowanie inicjatyw służących wzmacnianiu zdrowia psychicznego mieszkańców. Współpraca ta stanowi ważny element lokalnego systemu wsparcia środowiskowego i przyczynia się do zwiększania dostępności pomocy dla osób doświadczających kryzysów psychicznych.

Przykładem współpracy służącej aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców jest współdziałanie z Centrum Integracji Społecznej w Łęczycach oraz organizacjami prowadzącymi działania reintegracyjne. Współpraca ta pozwala na kierowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do programów wspierających powrót na rynek pracy oraz rozwijanie kompetencji społecznych.

Partnerstwa lokalne wykorzystywane są również przy planowaniu rozwoju społecznego gminy. W proces opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wejherowo zaangażowano przedstawicieli różnych instytucji i środowisk lokalnych, w tym pomocy społecznej, Policji, ochrony zdrowia, kultury, oświaty, organizacji społecznych oraz służb publicznych. Pozwala to uwzględnić różnorodne perspektywy oraz potrzeby mieszkańców przy planowaniu kierunków rozwoju polityki społecznej gminy.

Ważnym elementem kapitału społecznego Gminy Wejherowo pozostają Ochotnicze Straże Pożarne oraz Koła Gospodyń Wiejskich funkcjonujące na terenie poszczególnych sołectw. Podmioty te angażują się nie tylko w realizację swoich celów statutowych i działalności podstawowej, lecz również aktywnie uczestniczą w życiu społecznym i kulturalnym gminy. Ochotnicze Straże Pożarne pełnią istotną rolę w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców, a jednocześnie wspierają organizację wydarzeń lokalnych, działań edukacyjnych oraz inicjatyw integracyjnych. Koła Gospodyń Wiejskich przyczyniają się do podtrzymywania lokalnych tradycji, integracji mieszkańców oraz aktywności społecznej różnych grup wiekowych. Istotną rolę w życiu lokalnych społeczności odgrywają również parafie, które oprócz działalności duszpasterskiej angażują się w przedsięwzięcia o charakterze społecznym, charytatywnym i integracyjnym. Działalność tych podmiotów wzmacnia więzi społeczne, buduje lokalną tożsamość oraz zwiększa zaangażowanie mieszkańców w sprawy wspólnoty samorządowej.

Współpraca instytucjonalna stanowi jeden z najważniejszych zasobów społecznych Gminy Wejherowo. Dzięki zaangażowaniu wielu podmiotów możliwe jest skuteczniejsze rozwiązywanie problemów społecznych, rozwijanie działań profilaktycznych oraz budowanie lokalnej solidarności i odpowiedzialności za mieszkańców wymagających wsparcia.

Kluczowe wnioski z analizy inicjatyw lokalnych i partnerstw:

- Gmina Wejherowo dysponuje rozwiniętą siecią partnerstw wspierających realizację działań społecznych;
- Ważnym elementem lokalnej współpracy pozostaje działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Partnerstwa z organizacjami społecznymi i instytucjami publicznymi zwiększają dostępność pomocy dla mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;
- Współpraca międzyinstytucjonalna umożliwia skuteczniejsze przeciwdziałanie przemocy domowej, uzależnieniom oraz wykluczeniu społecznemu;
- Istotnym zasobem gminy jest współpraca z podmiotami realizującymi działania aktywizacyjne, edukacyjne i integracyjne;
- Rozwijanie partnerstw lokalnych sprzyja budowaniu kapitału społecznego oraz zwiększa skuteczność lokalnej polityki społecznej;
- Aktywność Ochotniczych Straży Pożarnych, Kół Gospodyń Wiejskich oraz parafii stanowi istotny element lokalnego kapitału społecznego i wzmacnia zdolność społeczności do samoorganizacji oraz podejmowania działań na rzecz mieszkańców.

6.4 Potencjał podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych

Analiza potencjału podmiotów ekonomii społecznej została opracowana na podstawie Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej „Pomorska Ekonomia Społeczna 2030”[35], informacji publikowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego, danych dotyczących organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Gminy Wejherowo oraz materiałów wykorzystanych przy opracowaniu niniejszej

[35] Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego, *Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Pomorska Ekonomia Społeczna 2030. Aktualizacja diagnozy*, Gdańsk 2025.

diagnozy społecznej. Celem analizy jest określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Do usług tych należą między innymi działania z zakresu wsparcia rodziny, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, aktywizacji zawodowej, kultury, sportu, integracji społecznej oraz wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami[36].

Podmioty ekonomii społecznej odgrywają istotną rolę w lokalnym systemie usług społecznych. Do sektora tego zaliczane są przede wszystkim organizacje pozarządowe, spółdzielnie socjalne, przedsiębiorstwa społeczne, koła gospodyń wiejskich oraz inne podmioty prowadzące działalność społeczną lub reintegracyjną[37]. Ich działalność służy nie tylko świadczeniu usług na rzecz mieszkańców, lecz również aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Na terenie Gminy Wejherowo funkcjonują organizacje społeczne prowadzące działalność w obszarach odpowiadających katalogowi usług społecznych określanych w przepisach o centrach usług społecznych. Szczególne znaczenie mają działania skierowane do dzieci i młodzieży, rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Aktywność organizacji obejmuje również obszar sportu, kultury, integracji społecznej, edukacji oraz działalności charytatywnej.

Istotnym elementem lokalnego sektora ekonomii społecznej była Powiatowo-Gminna Spółdzielnia Socjalna KASZUBIA, utworzona przez Gminę Wejherowo i Powiat Wejherowski. Spółdzielnia realizowała działalność usługową oraz pełniła funkcję reintegracyjną, tworząc miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W związku z wystąpieniem Powiatu Wejherowskiego ze Spółdzielni i brakiem drugiego członka założyciela podmiot został postawiony w stan likwidacji, która zakończyła się w 2026 roku. Likwidacja spółdzielni oznacza zmniejszenie potencjału lokalnego sektora ekonomii społecznej. Jednocześnie negatywne skutki społeczne tego procesu zostały ograniczone poprzez utworzenie „Gminnego Zakładu Komunalnego Kaszubia" Sp. Z o.o. oraz przejęcie przez nowy podmiot pracowników zatrudnionych wcześniej w spółdzielni. Pozwoliło to zachować miejsca pracy oraz ciągłość realizacji części usług wykonywanych na rzecz mieszkańców gminy.

Potencjał podmiotów ekonomii społecznej wynika przede wszystkim z ich znajomości lokalnych potrzeb, bliskości mieszkańców oraz zdolności do elastycznego reagowania na pojawiające się problemy społeczne. Istotnym atutem sektora jest możliwość realizacji działań uzupełniających wobec usług świadczonych przez instytucje publiczne[38]. W praktyce podmioty ekonomii społecznej mogą wspierać realizację usług społecznych poprzez prowadzenie zajęć

[36] Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 165 ze zm.).
[37] Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 806).
[38] Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej*, Warszawa 2022.

dla dzieci i młodzieży, organizację usług sąsiedzkich, aktywizację seniorów, działania integracyjne, wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz realizację inicjatyw środowiskowych.

Jednocześnie analiza dostępnych danych wskazuje, że potencjał sektora ekonomii społecznej może być w przyszłości wykorzystywany w szerszym zakresie. Dotyczy to szczególnie rozwoju usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, usług wspierających samodzielne funkcjonowanie osób starszych oraz działań aktywizacyjnych skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W kontekście postępującego procesu starzenia się społeczeństwa oraz wzrostu zapotrzebowania na usługi społeczne znaczenie podmiotów ekonomii społecznej będzie prawdopodobnie rosło[39].

W skali kraju i województwa pomorskiego obserwowany jest wzrost znaczenia ekonomii społecznej jako elementu systemu usług społecznych. Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej wskazuje, że podmioty ekonomii społecznej coraz częściej uczestniczą w realizacji usług użyteczności publicznej oraz działań służących integracji społecznej i zawodowej mieszkańców. Jednocześnie dokument podkreśla potrzebę dalszego wzmacniania współpracy pomiędzy samorządami a podmiotami ekonomii społecznej oraz zwiększania udziału tych podmiotów w realizacji lokalnych usług społecznych[40].

Przedstawione informacje wskazują, że na terenie Gminy Wejherowo istnieje potencjał do rozwijania współpracy z podmiotami ekonomii społecznej przy realizacji usług społecznych. Szczególnie istotne mogą być działania skierowane do seniorów, rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W kolejnych latach ważnym kierunkiem będzie dalsze wzmacnianie lokalnej aktywności obywatelskiej oraz rozwijanie partnerstw pomiędzy samorządem, organizacjami społecznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców.

Kluczowe wnioski z analizy potencjału podmiotów ekonomii społecznej:

- Na terenie gminy funkcjonują podmioty prowadzące działalność odpowiadającą zakresowi usług społecznych określonych w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- Największy potencjał sektora związany jest z realizacją działań na rzecz dzieci, rodzin, seniorów, osób z

[39] Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego, *Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Pomorska Ekonomia Społeczna 2030. Aktualizacja diagnozy*, Gdańsk 2025.
[40] Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego, *Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Pomorska Ekonomia Społeczna 2030. Aktualizacja diagnozy*, Gdańsk 2025.

niepełnosprawnościami oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

- Likwidacja Powiatowo-Gminnej Spółdzielni Socjalnej KASZUBIA zmniejszyła potencjał sektora podmiotów ekonomii społecznej, ale utworzenie Gminnego Zakładu Komunalnego Kaszubia Sp. z o.o. pozwoliło zachować miejsca pracy osób z tej spółdzielni;
- Podmioty ekonomii społecznej mogą stanowić istotne uzupełnienie lokalnego systemu usług społecznych;
- Rozwój współpracy pomiędzy samorządem a podmiotami ekonomii społecznej może przyczynić się do zwiększenia dostępności usług świadczonych mieszkańcom;
- W związku ze starzeniem się społeczeństwa oraz wzrostem potrzeb społecznych znaczenie sektora ekonomii społecznej będzie prawdopodobnie wzrastać;
- Istotnym kierunkiem rozwoju pozostaje wzmacnianie lokalnych partnerstw oraz wspieranie aktywności organizacji działających na rzecz mieszkańców.

7 Analiza interesariuszy

Interesariuszami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są osoby, grupy społeczne, instytucje i organizacje, które uczestniczą w rozwiązywaniu problemów społecznych lub pozostają pod wpływem działań realizowanych w ramach lokalnej polityki społecznej. Do interesariuszy zalicza się zarówno podmioty odpowiedzialne za planowanie i realizację działań, jak również mieszkańców korzystających ze wsparcia oraz osoby, których sytuacja życiowa może ulec zmianie w wyniku wdrażania strategii.

Analiza interesariuszy pozwala określić potencjał lokalnej społeczności, wskazać podmioty odpowiedzialne za realizację działań oraz zidentyfikować potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Pozwala również ocenić możliwości współpracy pomiędzy instytucjami oraz określić obszary wymagające dalszego rozwoju partnerstw lokalnych.

W procesie opracowania strategii uwzględniono interesariuszy reprezentujących sektor publiczny, społeczny, edukacyjny, zdrowotny, bezpieczeństwa publicznego, organizacje pozarządowe, grupy mieszkańców oraz podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie Gminy Wejherowo.

Skuteczność realizacji lokalnej polityki społecznej zależy od współpracy pomiędzy poszczególnymi grupami interesariuszy. Kluczową rolę pełnią instytucje samorządowe i pomocowe, które koordynują działania podejmowane na rzecz mieszkańców. Jednocześnie coraz większe znaczenie mają organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, instytucje kultury, podmioty ochrony zdrowia oraz służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne. Szczególne znaczenie w lokalnym systemie wsparcia posiada współpraca z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Centrum Zdrowia Psychicznego w Lęborku, placówkami oświatowymi oraz podmiotami realizującymi usługi na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Analiza problemów społecznych przedstawiona w poprzednich rozdziałach wskazuje, że wiele zjawisk ma charakter wielowymiarowy. Problemy rodzinne, przemoc domowa, uzależnienia, bezrobocie czy kryzys zdrowia psychicznego wymagają współpracy wielu instytucji jednocześnie. Żaden podmiot działający samodzielnie nie jest w stanie skutecznie rozwiązać wszystkich problemów społecznych występujących na terenie gminy.

Istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia pozostają również mieszkańcy oraz organizacje społeczne. Ich zaangażowanie zwiększa skuteczność działań profilaktycznych, integracyjnych i pomocowych. Rozwój partnerstw lokalnych należy traktować jako jeden z ważnych warunków skutecznej realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Rysunek 7.

Źródło: opracowanie własne.

Poszczególne grupy interesariuszy oczekują przede wszystkim poprawy dostępności usług społecznych oraz skutecznego reagowania na pojawiające się problemy społeczne. Mieszkańcy oczekują wsparcia odpowiadającego rzeczywistym potrzebom lokalnej społeczności, natomiast instytucje i organizacje współpracujące oczekują jasnego określenia kierunków działań oraz zasad współpracy.

W kolejnych latach szczególnego znaczenia nabierać będą działania związane ze wsparciem rodzin, przeciwdziałaniem przemocy domowej, ochroną zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, aktywizacją seniorów oraz rozwojem usług środowiskowych. Wymaga to dalszego wzmacniania współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami uczestniczącymi w realizacji polityki społecznej.

Rysunek 8.

Interesariusze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wejherowo

(kluczowi interesariusze i podmioty współpracujące)

Interesariusz	Potencjał i zasoby	Najważniejsze problemy i potrzeby	Rola w realizacji Strategii
Mieszkańcy gminy	wiedza o lokalnych potrzebach, aktywność społeczna	dostępność usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych	główni odbiorcy i współtwórcy działań
Dzieci i młodzież	potencjał rozwojowy, aktywność edukacyjna	problemy emocjonalne, zdrowie psychiczne, cyberprzemoc	odbiorcy działań profilaktycznych i edukacyjnych
Rodziny z dziećmi	funkcje opiekuńcze i wychowawcze	trudności wychowawcze, konflikty rodzinne, przemoc domowa	odbiorcy wsparcia oraz partnerzy działań wychowawczych
Seniorzy	doświadczenie życiowe, aktywność społeczna	samotność, potrzeby opiekuńcze i zdrowotne	odbiorcy usług społecznych i aktywizacyjnych
Osoby z niepełnosprawnościami	aktywność społeczna i zawodowa	bariery dostępności, potrzeba usług wspierających	odbiorcy działań zwiększających samodzielność
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie	doświadczenie w realizacji polityki społecznej	rosnąca liczba zadań i potrzeb mieszkańców	koordynator realizacji Strategii
Wójt Gminy Wejherowo	kompetencje wykonawcze i zarządcze	zapewnienie warunków organizacyjnych realizacji strategii	lider wdrażania Strategii
Urząd Gminy Wejherowo	potencjał organizacyjny i administracyjny	koordynacja działań międzywydziałowych	realizacja zadań własnych gminy
Rada Gminy Wejherowo	kompetencje uchwałodawcze	zapewnienie podstaw prawnych i finansowych działań	przyjmowanie i monitorowanie Strategii
Placówki oświatowe	codzienny kontakt z dziećmi i rodzinami	problemy wychowawcze i emocjonalne uczniów	realizacja działań profilaktycznych i edukacyjnych
Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo	potencjał integracyjny i edukacyjny	potrzeba rozwijania oferty dla różnych grup mieszkańców	działania integracyjne i aktywizacyjne
Ochrona zdrowia	wiedza specjalistyczna	rosnące potrzeby zdrowotne mieszkańców	wsparcie zdrowotne i profilaktyczne
Policja, sąd i kuratorzy	działania interwencyjne i ochronne	przemoc domowa, bezpieczeństwo publiczne	współpraca w rozwiązywaniu problemów społecznych
Organizacje pozarządowe	elastyczność działania, wolontariat	ograniczone zasoby kadrowe i finansowe	realizacja działań społecznych i pomocowych
OSP, KGW i parafie	integracja społeczności lokalnej	aktywizacja mieszkańców i rozwój współpracy	wzmacnianie kapitału społecznego
Przedsiębiorcy	miejsca pracy i aktywność gospodarcza	dostępność pracowników i usług społecznych	wspieranie rozwoju lokalnego rynku pracy

Źródło: opracowanie własne.

Kluczowe wnioski z analizy interesariuszy:

- Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wymaga współpracy wielu grup interesariuszy reprezentujących sektor publiczny, społeczny i prywatny;
- Najważniejszymi interesariuszami strategii są mieszkańcy Gminy Wejherowo, którzy są jednocześnie odbiorcami i współtwórcami działań społecznych;
- Problemy społeczne mają charakter wielowymiarowy i wymagają współpracy pomiędzy pomocą społeczną, oświatą, kulturą, ochroną zdrowia, wymiarem

sprawiedliwości, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami;

- Istotnym zasobem gminy jest aktywność organizacji społecznych, jednostek OSP, kół gospodyń wiejskich, parafii oraz innych inicjatyw obywatelskich;
- W kolejnych latach szczególnego znaczenia nabierać będzie rozwój partnerstw lokalnych oraz koordynacja działań pomiędzy interesariuszami;
- Skuteczna realizacja strategii będzie wymagała wykorzystania potencjału, wiedzy i doświadczenia wszystkich kluczowych interesariuszy.

8 Prognoza sytuacji społecznej

Prognoza sytuacji społecznej została opracowana na podstawie analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, ocen zasobów pomocy społecznej Gminy Wejherowo za lata 2019-2025, dotychczasowych ustaleń części diagnostycznej oraz dostępnych dokumentów strategicznych i projektów zmian ustawowych. Prognoza ma charakter trendowy. Oznacza to, że wskazuje najbardziej prawdopodobne kierunki zmian, jeżeli obecne procesy społeczne, demograficzne i prawne będą się utrzymywały.

8.1 Prognoza liczby i struktury ludności

W najbliższych latach należy zakładać dalszy wzrost liczby mieszkańców Gminy Wejherowo. Wynika to z położenia gminy w strefie oddziaływania Trójmiasta, dodatniego bilansu migracji oraz rozwoju funkcji mieszkaniowej. Gmina pozostaje atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla rodzin z dziećmi oraz osób aktywnych zawodowo. Jednocześnie trzeba uwzględnić, że ogólnopolskie prognozy demograficzne wskazują na spadek liczby ludności w Polsce oraz starzenie się społeczeństwa.

W przypadku Gminy Wejherowo najważniejszym zjawiskiem będzie więc nie tyle spadek liczby mieszkańców, ile zmiana struktury wieku. W kolejnych latach będzie rosła liczba osób starszych, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Oznacza to wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne, zdrowotne, transportowe i środowiskowe. Wzrost liczby osób starszych będzie również powodował większe zapotrzebowanie na działania przeciwdziałające samotności i izolacji społecznej oraz na rozwój usług wspierających aktywność społeczną seniorów. Jednocześnie utrzymujący się napływ rodzin z dziećmi będzie powodował konieczność dalszego rozwijania usług dla rodzin, dzieci i młodzieży.

8.2 Prognoza struktury wykształcenia i aktywności zawodowej mieszkańców

W kolejnych latach należy oczekiwać dalszego wzrostu znaczenia kwalifikacji zawodowych, kompetencji technicznych oraz umiejętności cyfrowych. Zmiany na rynku pracy będą wynikały nie tylko z ogólnych procesów gospodarczych, lecz także z dużych inwestycji realizowanych w regionie. Szczególne znaczenie będzie miała budowa pierwszej elektrowni jądrowej w lokalizacji Lubiatowo-Kopalino w gminie Choczewo.

Inwestycja ta może istotnie wpłynąć na rynek pracy w powiecie wejherowskim i sąsiednich powiatach. Należy przewidywać wzrost zapotrzebowania na pracowników budowlanych, technicznych, transportowych, logistycznych, administracyjnych oraz usługowych. Może to sprzyjać aktywizacji zawodowej mieszkańców, ale jednocześnie może zwiększać presję na lokalny rynek mieszkaniowy, transport, edukację i usługi publiczne. Wzrost liczby osób

pracujących przy inwestycji lub w jej otoczeniu może również zwiększyć liczbę osób czasowo lub stale przebywających na terenie gminy i w jej sąsiedztwie.

W tym kontekście ważne będzie rozwijanie współpracy z instytucjami rynku pracy, szkołami, organizacjami pozarządowymi i pracodawcami. Szczególnego znaczenia nabierze podnoszenie kwalifikacji mieszkańców oraz wspieranie osób pozostających poza rynkiem pracy. Dotyczy to zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, młodzieży wchodzącej na rynek pracy oraz osób powracających do aktywności zawodowej po okresie sprawowania opieki nad członkami rodziny.

8.3 Prognoza liczby osób z niepełnosprawnościami

W perspektywie obowiązywania Strategii należy spodziewać się wzrostu liczby osób wymagających wsparcia z powodu niepełnosprawności, choroby przewlekłej lub ograniczonej sprawności. Zjawisko to będzie związane przede wszystkim ze starzeniem się mieszkańców. Wzrost liczby osób starszych będzie powodował wzrost liczby osób wymagających rehabilitacji, usług opiekuńczych, usług asystenckich, transportu oraz dostosowania przestrzeni publicznej.

Należy jednak podkreślić, że wzrost potrzeb nie zawsze będzie oznaczał wyłącznie wzrost liczby osób posiadających formalne orzeczenie o niepełnosprawności. Część mieszkańców będzie wymagała wsparcia z powodu ograniczeń funkcjonalnych, chorób przewlekłych, wieku lub czasowej utraty samodzielności. Dlatego w planowaniu działań społecznych ważne będzie szersze spojrzenie na osoby wymagające pomocy, a nie tylko na osoby posiadające orzeczenie.

W kolejnych latach będzie również rosło znaczenie wsparcia rodzin i opiekunów osób zależnych. Dane dotyczące świadczenia pielęgnacyjnego, opieki wytchnieniowej oraz usług asystenckich wskazują, że coraz większa część rodzin będzie zaangażowana w długotrwałą opiekę nad osobami wymagającymi stałego wsparcia. Oznacza to potrzebę rozwijania usług odciążających, poradnictwa, wsparcia psychologicznego oraz działań informacyjnych.

8.4 Prognoza potrzeb społecznych

W kolejnych latach potrzeby społeczne mieszkańców Gminy Wejherowo będą miały charakter wielowymiarowy. Nie będą dotyczyły wyłącznie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Istotne pozostają również potrzeby rodzin z dziećmi, dzieci i młodzieży, osób doznających przemocy domowej, osób z problemem uzależnień, osób w kryzysie bezdomności oraz mieszkańców doświadczających trudności finansowych, zdrowotnych lub mieszkaniowych.

W obszarze rodziny i opieki nad dziećmi należy przewidywać dalsze zapotrzebowanie na pracę socjalną, asystenturę rodziny, poradnictwo psychologiczne, działania profilaktyczne oraz wsparcie środowiskowe. Szczególne znaczenia nabierze wczesne reagowanie na trudności

opiekuńczo-wychowawcze, konflikty rodzinne, przemoc domową, uzależnienia oraz problemy szkolne dzieci. Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej wskazuje, że profilaktyka rodzinna będzie jednym z najważniejszych kierunków działań.

W odniesieniu do dzieci i młodzieży należy przewidywać wzrost zapotrzebowania na pomoc psychologiczną, działania profilaktyczne oraz wsparcie emocjonalne, a także na działania ukierunkowane na ochronę zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy. Badania ogólnopolskie wskazują na narastające problemy zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, doświadczenia przemocy, przeciążenie emocjonalne oraz ryzyko uzależnień behawioralnych. Tendencje te są zbieżne z obserwowanym lokalnie wzrostem potrzeb w zakresie poradnictwa psychologicznego.

Istotne znaczenie będzie miało również rozwijanie współpracy z podmiotami ochrony zdrowia psychicznego, w tym z Centrum Zdrowia Psychicznego w Lęborku, w celu zapewnienia mieszkańcom dostępu do kompleksowego wsparcia.

W obszarze przemocy domowej należy przewidywać dalszą potrzebę rozwijania działań profilaktycznych, interwencyjnych i edukacyjnych. Wzrost liczby ujawnianych przypadków przemocy może wynikać zarówno ze skali problemu, jak i z większej świadomości społecznej oraz większej aktywności instytucji. Szczególnego znaczenia nabierze współpraca pomocy społecznej, policji, oświaty, ochrony zdrowia, sądu, kuratorów oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W obszarze uzależnień należy zakładać utrzymywanie się problemów związanych z alkoholem, substancjami psychoaktywnymi, lekami stosowanymi niezgodnie z przeznaczeniem oraz uzależnieniami behawioralnymi. Szczególnego znaczenia nabierze profilaktyka skierowana do dzieci i młodzieży, edukacja rodziców oraz wczesna identyfikacja ryzykownych zachowań. Rozwój nowych technologii będzie powodował wzrost znaczenia działań dotyczących nadużywania internetu, gier, mediów społecznościowych i urządzeń cyfrowych.

W odniesieniu do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów należy przewidywać wzrost zapotrzebowania na usługi środowiskowe. Dotyczy to usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, rehabilitacji, usług asystenckich, opieki wytchnieniowej, transportu oraz wsparcia psychologicznego. Coraz ważniejsze będzie także przeciwdziałanie samotności, izolacji społecznej oraz ograniczonemu dostępowi do informacji o pomocy.

W obszarze bezdomności należy zakładać utrzymywanie się potrzeby zabezpieczenia schronienia, pracy socjalnej oraz działań aktywizacyjnych. W przypadku Gminy Wejherowo szczególne znaczenie będzie miała współpraca z podmiotami zewnętrznymi, ponieważ tworzenie własnej placówki całodobowej przy obecnej skali problemu nie jest rozwiązaniem ekonomicznie uzasadnionym. Jednocześnie należy monitorować potrzeby mieszkaniowe, liczbę osób oczekujących na lokalne oraz sytuację osób zagrożonych utratą mieszkania.

8.5 Prognoza kluczowych problemów społecznych

W perspektywie obowiązywania Strategii jednym z głównych problemów społecznych pozostanie kryzys części rodzin. Będzie on widoczny przede wszystkim w trudnościach opiekuńczo-wychowawczych, konfliktach rodzinnych, przemocy domowej, uzależnieniach, problemach szkolnych dzieci oraz wzroście liczby dzieci objętych pieczą zastępczą. Jeżeli obecne tendencje się utrzymają, wzrośnie znaczenie działań profilaktycznych i środowiskowych realizowanych zanim dojdzie do konieczności ingerencji instytucjonalnej.

Drugim ważnym problemem będzie zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży. Należy przewidywać dalszy wzrost zapotrzebowania na pomoc psychologiczną, działania wzmacniające kompetencje wychowawcze rodziców oraz profilaktykę rówieśniczą i szkolną. Problem ten będzie wymagał współpracy pomocy społecznej, szkół, poradni, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. Szczególnego znaczenia nabierze rozwijanie współpracy z podmiotami świadczącymi wsparcie psychiatryczne w środowisku lokalnym. Coraz większego znaczenia nabierać będą problemy związane z przemocą rówieśniczą, cyberprzemocą oraz negatywnymi skutaniami nadmiernego korzystania z technologii cyfrowych. Zjawiska te mogą wpływać na pogorszenie dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży oraz zwiększać zapotrzebowanie na działania profilaktyczne, edukacyjne i interwencyjne.

Trzecim istotnym problemem pozostanie przemoc domowa. W kolejnych latach należy zakładać dalszą potrzebę wzmacniania systemu reagowania, szczególnie w zakresie pracy grup diagnostyczno-pomocowych, wsparcia osób doznających przemocy oraz oddziaływań wobec osób stosujących przemoc. Należy także przewidywać większą liczbę zgłoszeń ze strony szkół, ochrony zdrowia i innych instytucji, zwłaszcza w związku ze wzrostem świadomości społecznej i obowiązkami wynikającymi ze standardów ochrony małoletnich.

Kolejnym problemem będą uzależniania oraz zachowania ryzykowne. Oprócz alkoholu i narkotyków coraz większego znaczenia będą nabierały uzależnienia behawioralne, w tym nadmierne korzystanie z internetu, gier i mediów społecznościowych. Problem ten może szczególnie dotyczyć dzieci i młodzieży, dlatego wymaga dalszego rozwoju profilaktyki, edukacji i współpracy ze szkołami.

Ważnym problemem pozostanie również starzenie się mieszkańców oraz wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Będzie to wpływało na zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne, transportowe i asystenckie. Jednocześnie wzrośnie obciążenie rodzin i opiekunów, którzy będą potrzebowali usług odciążających oraz wsparcia psychologicznego.

Należy również przewidywać utrzymywanie się problemu bezdomności i zagrożenia wykluczeniem mieszkaniowym. Wzrost kosztów utrzymania, ogranicza dostępność mieszkań oraz problemy zdrowotne i rodzinne mogą zwiększać ryzyko kryzysu mieszkaniowego. W tym

zakresie ważne będzie monitorowanie sytuacji osób zagrożonych bezdomnością oraz rozwijanie współpracy z placówkami zapewniającymi schronienie.

8.6 Prognoza wydatków gminy na pomoc społeczną

W kolejnych latach należy przewidywać dalszy wzrost wydatków gminy na realizację zadań społecznych. Wzrost ten będzie wynikał z kilku nakładających się czynników. Najważniejsze z nich to starzenie się mieszkańców, wzrost liczby osób wymagających opieki, rosnące koszty usług, wzrost kosztów pobytu w domach pomocy społecznej oraz większe potrzeby rodzin, dzieci i osób z niepełnosprawnościami.

Szczególnie kosztownym obszarem pozostanie pobyt mieszkańców w domach pomoc społecznej. Wzrost liczby osób starszych i niesamodzielnych może zwiększać liczbę mieszkańców wymagających całodobowej opieki. Jednocześnie wzrost kosztów utrzymania placówek będzie wpływał na wysokość opłat ponoszonych przez gminę. Z tego względu ważne będzie rozwijanie usług środowiskowych, które mogą opóźniać konieczność kierowania mieszkańców do opieki całodobowej.

Wydatki mogą wzrosnąć również w związku z projektowaną reformą systemu pomocy społecznej. Projekt zakłada pierwszy etap reformy systemu pomocy społecznej, ukierunkowany na zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych, poprawę efektywności działań pomocowych oraz lepszą koordynację wsparcia. W przypadku wejścia projektowanych rozwiązań w życie gmina będzie musiała uwzględnić rosnące znaczenie usług środowiskowych, mieszkalnictwa wspomaganego, monitorowania jakości usług oraz organizacyjnego wzmocnienia systemu pomocy społecznej.

Istotny wpływ na przyszłe wydatki może mieć także projektowana reforma ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku wejścia projektowanych zmian w życie należy liczyć się ze wzrostem znaczenia działań profilaktycznych, pracy z rodziną biologiczną oraz organizacji lokalnego systemu wsparcia rodzin. Z punktu widzenia gminy szczególnie ważne będzie dalsze finansowanie zadań związanych z asystenturą rodziny, pracą socjalną, poradnictwem oraz współfinansowaniem pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Wzrost wydatków będzie dotyczył również działań na rzecz dzieci i młodzieży. Rosnące potrzeby w zakresie zdrowia psychicznego, poradnictwa psychologicznego, profilaktyki przemocy, profilaktyki uzależnień oraz wsparcia rodzin będą wymagały zapewnienia środków na działania specjalistyczne i środowiskowe. Wydatki te należy traktować jako inwestycję w ograniczenie kosztów interwencji w przyszłości.

Należy również przewidywać wzrost wydatków związanych z rozwojem usług dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, w szczególności usług opiekuńczych, usług asystenckich i opieki wytchnieniowej.

W kolejnych latach ważne będzie także pozyskiwanie środków zewnętrznych. Dotyczy do w szczególności programów wspierających osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, opiekunów osób zależnych, rodziny z dziećmi oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Jednocześnie należy dążyć do większej stabilności usług, aby mieszkańcy nie byli uzależnienie wyłącznie od cyklicznych naborów projektowych.

Kluczowe wnioski z prognozy sytuacji społecznej:

- Liczba mieszkańców Gminy Wejherowo będzie nadal rosła, głównie z powodu migracji osiedleńczych i atrakcyjnego położenia gminy;
- Równocześnie będzie postępował proces starzenia się mieszkańców, co zwiększy zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zdrowotne, rehabilitacyjne i środowiskowe;
- Budowa elektrowni jądrowej w lokalizacji Lubiatowo-Kopalino może istotnie wpłynąć na rynek pracy, migracje, potrzeby mieszkaniowe oraz zapotrzebowanie na usługi publiczne w regionie;
- W kolejnych latach wzrośnie znaczenie działań wspierających rodziny, dzieci i młodzież, zwłaszcza w zakresie profilaktyki, poradnictwa psychologicznego i asystentury rodziny;
- Jednym z kluczowych wyzwań pozostanie wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz możliwe skutki finansowe reformy systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej;
- Należy przewidywać dalsze zapotrzebowanie na działania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, uzależnieniom oraz problemom zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży;
- Wzrośnie liczba mieszkańców wymagających wsparcia z powodu niepełnosprawności, chorób przewlekłych, wieku lub ograniczonej samodzielności;
- Coraz większego znaczenia będzie wymagało zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług zdrowia psychicznego oraz rozwijanie współpracy pomiędzy pomocą społeczną, oświatą i podmiotami ochrony zdrowia;

- Coraz większego znaczenia nabierze wsparcie opiekunów osób zależnych, w tym opieka wytchnieniowa, usług asystenckie, poradnictwo i wsparcie psychologiczne;
- Należy przewidywać utrzymanie się problemu bezdomności oraz zagrożenia wykluczeniem mieszkaniowym;
- W kolejnych latach należy zakładać wzrost wydatków gminy na pomoc społeczną, usługi środowiskowe, pieczę zastępczą, wsparcie rodzin oraz działania wynikające z reform pomocy społecznej, systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, a także na działania profilaktyczne i specjalistyczne związane ze zdrowiem psychicznym dzieci i młodzieży.

9 Kluczowe wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Rozdział ten stanowi syntetyczne podsumowanie najważniejszych ustaleń wynikających z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej Gminy Wejherowo. Jego celem jest uporządkowanie zgromadzonych informacji oraz wskazanie najważniejszych problemów społecznych, grup mieszkańców wymagających szczególnego wsparcia, kluczowych zasobów lokalnych oraz trendów, które mogą wpływać na sytuację społeczną gminy w najbliższych latach. Przedstawione wnioski stanowią punkt wyjścia do części analitycznej dokumentu, w szczególności do opracowania analizy SWOT oraz określenia celów i kierunków działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wejherowo na lata 2027-2031.

9.1 Najważniejsze problemy społeczne Gminy Wejherowo

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy można wskazać kilka problemów społecznych o największym znaczeniu strategicznym dla Gminy Wejherowo w perspektywie 2027-2031. Są to zjawiska, które mają szeroki zakres oddziaływania, dotyczą kilku grup mieszkańców jednocześnie albo wykazują tendencję wzrostową. Do tej grupy należą przede wszystkim: pogarszenie się sytuacji części gospodarstw domowych, starzenie się mieszkańców, kryzys części rodzin, rosnące znaczenie problemów zdrowia psychicznego, uzależnienia i przemoc domowa oraz utrzymujące się ryzyko bezdomności i wykluczenia społecznego. Problemy te są ze sobą powiązane i często współwystępują w tych samych rodzinach lub gospodarstwach domowych.

Pierwszym z kluczowych problemów jest pogarszanie się sytuacji części mieszkańców w obszarze bezpieczeństwa socjalnego i materialnego. Po wcześniejszym spadku liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej od 2021 r. ponownie widoczny jest wzrost korzystania ze wsparcia, a ubóstwo pozostaje jedną z głównych przyczyn udzielania pomocy. Diagnoza wskazuje również na wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia, przy jednoczesnym wzroście liczby osób bezrobotnych w 2025 r. Oznacza to, że mimo korzystnego położenia gminy i ogólnej poprawy wskaźników dochodowych, część gospodarstw nadal doświadcza trudności związanych z kosztami utrzymania, chorobą, niepełnosprawnością i niestabilnością zatrudnienia.

Drugim problemem o wysokim znaczeniu strategicznym jest postępujące starzenie się mieszkańców oraz wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W latach 2019-2025 wskaźnik starości w gminie wzrósł z 56,7 do 63,8, a diagnoza problemów osób starszych wskazuje na utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów, rehabilitacji, usług zdrowotnych i transportu. Równolegle rośnie znaczenie problemów związanych z niepełnosprawnością, chorobami przewlekłymi i ograniczoną samodzielnością. Zjawiska te zwiększają zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne, asystenckie, środowiskowe i wytchnieniowe oraz powodują większe obciążenie rodzin i opiekunów osób zależnych.

Rysunek 9.

Źródło: opracowanie własne.

Szczególnej uwagi wymaga kryzys części rodzin, który coraz częściej ma charakter wieloproblemowy. W diagnozie wskazano współwystępowanie trudności opiekuńczo-wychowawczych, przemocy domowej, uzależnień, problemów zdrowotnych, konfliktów rodzinnych i trudności szkolnych dzieci. Najbardziej wyraźnym sygnałem pogłębiania się tego problemu jest wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej. W latach 2019-2025 liczba dzieci z Gminy Wejherowo objętych pieczą zastępczą wzrosła z 42 do 84, co oznacza podwojenie skali zjawiska i potwierdza potrzebę wzmacniania profilaktyki rodzinnej, pracy socjalnej i asystentury rodziny.

Coraz większego znaczenia nabierają również problemy zdrowia psychicznego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Diagnoza wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną, wsparcie emocjonalne i działania profilaktyczne. Istotnymi problemami stają się także przemoc rówieśnicza, cyberprzemoc, przeciążenie technologią oraz trudności w budowaniu relacji społecznych. Problemy te mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie rodzin, szkół i instytucji pomocowych, dlatego powinny być traktowane jako jeden z głównych obszarów interwencji społecznej w kolejnych latach.

Do najważniejszych problemów społecznych gminy należą także uzależnienia oraz przemoc domowa. Alkohol pozostaje najczęściej występującym problemem uzależnień, a diagnoza wskazuje na wzrost liczby osób kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz wzrost liczby spraw kierowanych do sądu. Jednocześnie rośnie znaczenie uzależnień behawioralnych, zwłaszcza związanych z internetem, smartfonami i grami, a w obszarze przemocy domowej widoczny jest wzrost liczby rodzin i osób objętych działaniami grup diagnostyczno-pomocowych. Problemy te silnie oddziałują na bezpieczeństwo rodzin, sytuację dzieci oraz skalę interwencji podejmowanych przez lokalny system wsparcia.

Ważnym problemem pozostaje również ryzyko bezdomności, wykluczenia mieszkaniowego i barier w dostępie do usług. Diagnoza wskazuje, że problem bezdomności w gminie ma charakter stały, rośnie liczba osób korzystających z pomocy w formie schronienia, a jednocześnie zwiększa się liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne. W przypadku części mieszkańców wykluczenie społeczne wiąże się także z ograniczonym dostępem do transportu, specjalistycznych usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i wsparcia środowiskowego. Oznacza to, że obok działań interwencyjnych konieczne będzie dalsze rozwijanie usług dostępnych jak najbliżej miejsca zamieszkania mieszkańców.

Podsumowując, najważniejsze problemy społeczne Gminy Wejherowo koncentrują się w sześciu wzajemnie powiązanych obszarach: bezpieczeństwa socjalnego i materialnego, starzenia się i niesamodzielności, kryzysu rodzin, zdrowia psychicznego, uzależnień i przemocy oraz bezdomności i barier w dostępie do usług. Taki układ porządkuje ustalenia diagnozy i pozwala w sposób przejrzysty przejść do części analitycznej dokumentu. Jednocześnie wskazuje problemy, które powinny zostać potraktowane jako podstawowe pola analizy SWOT i późniejszego planowania celów strategicznych.

9.2 Grupy mieszkańców szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym

Analiza problemów społecznych powinna wskazywać nie tylko same zjawiska, ale również grupy mieszkańców, których te problemy dotyczą. Taki sposób porządkowania wniosków ułatwia przejście od diagnozy do analizy strategicznej i późniejszego formułowania celów działań. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy można wskazać kilka grup mieszkańców Gminy Wejherowo, u których ryzyko wykluczenia społecznego jest szczególnie wysokie, ponieważ współwystępują trudności materialne, zdrowotne, rodzinne, mieszkaniowe lub komunikacyjne.

Rysunek 10.

Źródło: opracowanie własne.

Do grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym należą przede wszystkim osoby starsze, zwłaszcza osoby samotne, o ograniczonej sprawności i mające trudności w codziennym funkcjonowaniu. Diagnoza wskazuje, że seniorzy najczęściej doświadczają utrudnionego dostępu do lekarzy specjalistów, rehabilitacji, transportu oraz informacji o dostępnych formach wsparcia. Istotnym problemem pozostają również samotność i ograniczenie kontaktów społecznych, które częściej dotyczą osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe,

wdów, wdowców oraz osób mających trudności z przemieszczaniem się. Ryzyko wykluczenia tej grupy wzmacnia postępujący proces starzenia się mieszkańców oraz rosnące zapotrzebowanie na usługi środowiskowe i opiekuńcze.

Drugą ważną grupą są osoby z niepełnosprawnościami, osoby przewlekle chore oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi. W diagnozie podkreślono, że niepełnosprawność wiąże się z ograniczonym dostępem do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych, transportowych i informacyjnych, a także z podwyższonym ryzykiem ubóstwa i wykluczenia społecznego. Szczególnej uwagi wymagają również mieszkańcy korzystający ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ponieważ wzrost liczby tych osób może świadczyć o rosnącym zapotrzebowaniu na wsparcie środowiskowe w obszarze zdrowia psychicznego. Z perspektywy lokalnej polityki społecznej jest to grupa wymagająca działań łączących wsparcie społeczne, zdrowotne, rehabilitacyjne i środowiskowe.

Do grup wysokiego ryzyka należy zaliczyć także opiekunów osób zależnych, w szczególności opiekunów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Diagnoza pokazuje, że opiekunowie doświadczają dużego obciążenia fizycznego, psychicznego i organizacyjnego, a ich sytuację pogarsza utrudniony dostęp do specjalistów, rehabilitacji i usług odciążających. Długotrwałe sprawowanie opieki może ograniczać życie zawodowe, rodzinne i społeczne opiekunów, a w konsekwencji prowadzić do ich przeciążenia i izolacji. Z tego względu grupa ta powinna być traktowana nie tylko jako zaplecze wsparcia dla osób zależnych, ale również jako samodzielny odbiorca działań pomocowych.

Szczególnej uwagi wymagają również dzieci i młodzież wychowujące się w rodzinach przeżywających kryzys oraz dzieci i młodzież doświadczające trudności emocjonalnych, przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy. W diagnozie wskazano, że problemy rodzinne coraz częściej mają charakter wieloproblemowy i obejmują jednocześnie ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, przemoc domową, konflikty rodzinne oraz bezradność opiekuńczo-wychowawczą. Skutkiem tych zjawisk jest wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej, co stanowi wyraźny sygnał pogłębiania się kryzysu części rodzin. Jednocześnie rośnie znaczenie problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, a także zjawisk związanych z przemocą rówieśniczą, wykluczeniem w środowisku szkolnym i cyberprzemocą.

W grupie szczególnie zagrożonej wykluczeniem społecznym znajdują się także rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziny niepełne oraz osoby samotnie wychowujące dzieci. Diagnoza wskazuje na wzrost liczby rodzin niepełnych wymagających wsparcia, a także na częste współwystępowanie w rodzinach problemów materialnych, zdrowotnych, wychowawczych i relacyjnych. W takich gospodarstwach ryzyko wykluczenia społecznego dotyczy nie tylko dorosłych, ale również dzieci, których bezpieczeństwo i rozwój mogą być zagrożone. Z punktu widzenia strategii jest to grupa wymagająca wczesnej profilaktyki, pracy socjalnej, asystentury rodziny oraz lepszego dostępu do poradnictwa i wsparcia psychologicznego.

Do grup ryzyka należy zaliczyć również osoby pozostające w trudnej sytuacji materialnej i zawodowej, w tym osoby ubogie, bezrobotne, długotrwale bezrobotne, osoby o ograniczonej aktywności zawodowej oraz mieszkańców mających utrudniony dostęp do usług. W diagnozie

podkreślono, że ubóstwo w gminie nie ma charakteru masowego, ale pozostaje istotnym problemem dla części mieszkańców i często współwystępuje z chorobą, niepełnosprawnością, zadłużeniem, samotnym rodzicielstwem lub trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Jednocześnie wśród osób bezrobotnych przez cały analizowany okres przeważały kobiety, a w ostatnim roku widoczny był wzrost liczby osób bezrobotnych i rodzin korzystających z pomocy z tego powodu. Ryzyko wykluczenia tej grupy zwiększają także bariery komunikacyjne i ograniczony dostęp do usług publicznych, szczególnie w gminie o rozporoszonej strukturze osadniczej.

Do grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym należą także osoby doświadczające przemocy domowej, osoby uzależnione oraz osoby zagrożone bezdomnością lub wykluczeniem mieszkaniowym. Diagnoza wskazuje, że przemoc domowa dotyczy głównie kobiet i dzieci, a uzależnienia wpływają nie tylko na osoby uzależnione, ale również na funkcjonowanie całych rodzin. Z kolei problem bezdomności na terenie gminy dotyczy przede wszystkim osób samotnych, najczęściej mężczyzn i często współwystępuje z uzależnieniem od alkoholu, bezrobociem, problemami zdrowotnymi oraz kryzysem rodzinnym. Do grup szczególnie zagrożonych bezdomnością zaliczono osoby długotrwale bezrobotne, osoby uzależnione, osoby doświadczające przemocy domowej, osoby samotne i pozbawione wsparcia rodziny oraz osoby opuszczające placówki i instytucje całodobowego pobytu.

Podsumowując, do grup mieszkańców szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Wejherowo należą przede wszystkim: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i osoby przewlekle chore, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, opiekunowie osób zależnych, dzieci i młodzież wychowujące się w rodzinach w kryzysie, rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze, osoby ubogie i bezrobotne oraz osoby zagrożone przemocą, uzależnieniami i bezdomnością. W wielu przypadkach są to grupy nakładające się na siebie, ponieważ te same osoby lub rodziny doświadczają kilku problemów jednocześnie. Taki układ porządkuje wyniki diagnozy i stanowi czytelny punkt wyjścia do analizy SWOT, w szczególności do identyfikacji słabych stron gminy oraz obszarów wymagających interwencji strategicznej.

9.3 Kluczowe zasoby i potencjały rozwojowe Gminy Wejherowo

Na podstawie diagnozy widać, że Gmina Wejherowo dysponuje licznymi zasobami społecznymi i instytucjonalnymi, które stanowią jej mocne strony. Należą do nich przede wszystkim sprawnie funkcjonujące instytucje publiczne – rozbudowany system oświaty (przedszkola, żłobki i szkoły) oraz infrastruktura kulturalno-edukacyjna (Biblioteka i Centrum Kultury, świetlice wiejskie) – a także sieć podstawowej opieki zdrowotnej. Dzięki temu mieszkańcy mają dostęp do edukacji, podstawowej opieki zdrowotnej oraz przestrzeni sprzyjających integracji społecznej i aktywności kulturalnej.

Rysunek 11.

Źródło: opracowanie własne.

Ważnym atutem jest aktywność społeczności lokalnej i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Na terenie gminy działają stowarzyszenia rodzinne, Ochotnicze Straże Pożarne, grupy wolontariackie i inne organizacje pozarządowe. Gmina realizuje też roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi, co umożliwia finansowanie i koordynację wielu działań pomocowych, profilaktycznych i edukacyjnych. Ponadto coraz większą rolę odgrywają podmioty ekonomii społecznej – zaangażowane w realizację usług publicznych i integracyjnych – co wzmacnia potencjał lokalnego rynku pracy i wsparcia społecznego.

System pomocy społecznej i wsparcia rodzin również stanowi istotny zasób gminy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie prowadzi Placówki Wsparcia Dziennego, Klub Gier, Kluby Seniora, Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy Domowej, które pomagają rodzinom i osobom zależnym, a pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny udzielają pomocy długofalowo. Istnieją struktury koordynujące wsparcie (np. Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), co integruje działania różnych instytucji. Dzięki temu lokalny system wsparcia obejmuje zarówno pomoc finansową, jak i usługi społeczne, co stanowi przewagę przy rozwiązywaniu problemów społecznych.

Istotnym potencjałem rozwojowym gminy pozostaje również rozwinięta współpraca międzyinstytucjonalna obejmująca jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe, służby publiczne oraz podmioty ochrony zdrowia. Dzięki temu możliwe jest podejmowanie skoordynowanych działań na rzecz mieszkańców oraz skuteczniejsze reagowanie na pojawiające się problemy społeczne.

Podsumowując, główne zasoby Gminy Wejherowo to: instytucje publiczne (edukacyjne, kulturalne, zdrowotne), usługi społeczne (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie, Placówki Wsparcia Dziennego), społeczność lokalna i organizacje pozarządowe (wolontariat, OSP, stowarzyszenia), kapitał ludzki (zaangażowani pracownicy instytucji publicznych i społecznych), rozwinięta współpraca międzyinstytucjonalna oraz rozwijający się sektor ekonomii społecznej. Te zasoby stanowią podstawę potencjału rozwojowego gminy – dzięki nim można skuteczniej planować działania strategiczne i formułować cele.

9.4 Trendy społeczne wymagające interwencji w perspektywie 2031 roku

Analiza wyników diagnozy pozwala wskazać kluczowe trendy, które w najbliższych latach będą miały największy wpływ na sytuację społeczną Gminy Wejherowo. Ich skala i dynamika sprawiają, że wymagają one zaplanowanych działań i systematycznej interwencji w okresie 2027-2031. Dotyczą one przede wszystkim zmian demograficznych, zdrowia mieszkańców, kondycji rodzin, rynku pracy oraz zagrożeń społecznych.

Na podstawie dotychczasowej diagnozy i prognoz demograficznych widać, że do 2031 r. Gmina Wejherowo nadal będzie przyciągać nowych mieszkańców, zwłaszcza młodych rodzin. W połączeniu z naturalnym starzeniem się społeczeństwa spowoduje to wzrost liczby osób starszych w populacji. Wskaźnik starości w gminie już rośnie i wraz ze wzrostem liczby seniorów będzie zwiększać się zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną i wsparcie społeczne. Prognozy demograficzne wskazują dodatkowo, że w Polsce może wystąpić spadek liczby ludności i dalsze starzenie się społeczeństwa. Ten trend demograficzny oznacza konieczność przygotowania gminy do rosnącego obciążenia usług medycznych, opiekuńczych i środowiskowych dla seniorów. Jednocześnie w rosnącej liczbie seniorów i osób z niepełnosprawnościami zwiększa się rola opiekunów – potrzebne są usługi wytchnieniowe, asystenckie i poradnictwo dla rodzinnych opiekunów.

Szczególną uwagę należy zwrócić na sytuację rodzin i dzieci. Obserwowane zjawiska wskazują na ryzyko wzrostu liczby rodzin wieloproblemowych, co zwiększy potrzebę wsparcia socjalnego i wychowawczego. Rosnąca skala kryzysu rodzin przejawia się m.in. podwojeniem liczby dzieci objętych pieczą zastępczą, co świadczy o narastających trudnościach opiekuńczo-wychowawczych. Równolegle wśród młodzieży coraz większego znaczenia nabierają problemy zdrowia psychicznego oraz zjawiska związane z agresją (przemoc rówieśnicza, cyberprzemoc). W efekcie rośnie zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną, wsparcie emocjonalne i działania profilaktyczne w szkołach oraz środowiskach dzieci i młodzieży. Konieczne jest zatem wzmocnienie profilaktyki rodzinnej, edukacji prozdrowotnej i łatwiejszy dostęp do poradnictwa psychologicznego dla dzieci i młodzieży.

Rysunek 12.

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie ważne są trendy związane z ubóstwem i wykluczeniem mieszkaniowym. Coraz więcej mieszkańców gminy doświadcza problemów finansowych i bezrobocia, o czym świadczy wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Wzrasta też kolejka oczekujących na mieszkania socjalne, co sygnalizuje ograniczony dostęp do tanich lokali. W efekcie nasilające się ryzyko bezdomności wymaga rozwijania programów interwencyjnych i wsparcia mieszkaniowego. Perspektywa budowy elektrowni jądrowej w Lubiatowie może dodatkowo spowodować napływ pracowników i wzrost zapotrzebowania na mieszkania oraz usługi publiczne, co należy uwzględnić w strategicznym planowaniu.

Podsumowując, najważniejsze trendy społeczne Gminy Wejherowo dotyczą trzech głównych obszarów: demograficznego (ciągły napływ nowych mieszkańców i rosnąca liczba seniorów), rodzinno-wychowawczego (narastający kryzys wieloproblemowych rodzin i potrzeby dzieci/młodzieży) oraz gospodarczego i mieszkaniowego (ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie mieszkaniowe). Uwzględnienie tych trendów stanowi czytelną podstawę dalszej analizy SWOT i planowania celów strategicznych.

10 Bibliografia

Czabański, A. i Witkowska, H. (2026). *Raport. Samobójstwa i próby samobójcze w Polsce w latach 2020–2025 na podstawie danych Komendy Głównej Policji na dzień 20.01.2026 r.* Warszawa.

European Union Drugs Agency (EUDA). (2026, Maj 12). *Nowe substancje psychoaktywne — bieżąca sytuacja w Europie (Europejski raport narkotykowy 2024)*. Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web European Union Drugs Agency (EUDA): https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024/new-psychoactive-substances_pl

Eurostat. (2026, Czerwiec 1). *Disability and social inclusion statistics*. Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Eurostatu: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Disability_and_social_inclusion_statistics

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę. (2026, Czerwiec 10). *Rówieśnicy. Raport 2026 o przemocy rówieśniczej.* Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę: https://fdds.pl/badania-i-raporty/rowiesnicy-2026-raport-o-przemocy-rowiesniczej/

Gdański Uniwersytet Medyczny. (2021). *PolSenior2. Badanie poszczególnych obszarów stanu zdrowia osób starszych, w tym jakości życia związanej ze zdrowiem*. Gdańsk.

Główny Urząd Statystyczny. (2023). *Osoby niepełnospawne w Polsce w 2021 r.* Warszawa.

Główny Urząd Statystyczny. (2023). *Prognoza ludności na lata 2023-2060.* Warszawa.

Główny Urząd Statystyczny. (2025). *Aktywność ekonomiczna ludności Polski – IV kwartał 2024 r.* Warszawa.

Główny Urząd Statystyczny. (2025). *Sytuacja gospodarstw domowych w 2024 r. w świetle badania budżetów gospodarstw domowych*. Warszawa.

Główny Urząd Statystyczny. (2025). *Sytuacja osób starszych w Polsce w 2024 r.* Warszawa.

Główny Urząd Statystyczny. (2025). *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2024 r.* Warszawa.

Główny Urząd Statystyczny. (2026, Maj 14). *Piecza zastępcza w 2024 r.* Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Głównego Urzędu Statystycznego: https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/dzieci-i-rodzina/dzieci/piecza-zastepcza-w-2024-r-,1,9.html

Główny Urząd Statystyczny. (2026). *Sytuacja gospodarstw domowych w 2025 r. w świetle badania budżetów gospodarstw domowych*. Warszawa.

Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. (2022). *Opieka długoterminowa nad osobami niesamodzielnymi w Polsce – stan obecny i kierunki rozwoju*. Warszawa.

Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. (2026, Maj 20). *Charakterystyka zjawiska przemocy domowej*. Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom: https://kcpu.gov.pl/przemoc/charakterystyka-zjawiska-przemocy-w-rodzinie/?utm_source=chatgpt.com

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. (2021). *Strategia na rzecz Osob z Niepełnosprawnościami 2021-2030*. Warszawa.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. (2022). *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej*. Warszawa.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. (2026, Maj 20). *Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie.* Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: https://static.im-g.pl/im/5/26198/m26198755%2CWYNIKI-BADANIA.pdf

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. (2026, Maj 20). *Wyniki Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych - edycja 2026*. Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: https://www.gov.pl/web/rodzina/wyniki-ogolnopolskiego-badania-liczby-osob-bezdomnych---edycja-2026

Ministerstwo Zdrowia. (2026, Maj 12). *Minister zdrowia wprowadza większą kontrolę nad opioidami*. Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Ministerstwa Zdrowia: https://www.gov.pl/web/zdrowie/minister-zdrowia-wprowadza-wieksza-kontrole-nad-opioidami

Najwyższa Izba Kontroli. (2023). *Opieka nad osobami starszymi świadczona przez gminy.* Warszawa.

Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. (2021). *Finansowanie organizacji pozarządowych przez jednostki samorządu terytorialnego w 2020 i 2021 r. Raport z badania*. Kwidzyn.

NETTLE S.A. (2026, Maj 12). *Recepty na leki psychotropowe i środki odurzające*. Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web eDYP.pl: https://e-dtp.pl/recepty-na-leki-psychotropowe-i-srodki-odurzajace/

Poland.gg. (2026, Kwiecień 30). *Wskaźnik samobójstw w powiecie wejherowskim*. Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Poland.gg: https://poland.gg/pl/samobojstwa/pomorskie/wejherowski?utm_source=chatgpt.com

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego. (2025). *Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Pomorska Ekonomia Społeczna 2030. Aktualizacja diagnozy.* Gdańsk.

Sąd Rejonowy w Wejherowie. (2026, Kwiecień 30). *Program Prewencji Samobójstw*. Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Sądu Rejonowego w Wejherowie: https://wejherowo.sr.gov.pl/informacje-dodatkowe,m,mg,189,287

Stowarzyszenie Klon/Jawor. (2026, Maj 21). *Kondycja organizacji pozarządowych 2024*. Pobrano z lokalizacji Witryna sieci Web Stowarzyszenia Klon/Jawor: https://fakty.ngo.pl/raporty/kondycja-organizacji-pozarzadowych-2024-bkj

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. (2026). Warszawa: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. (2026). Warszawa: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (2023). Warszawa: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. (2026). Warszawa: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych . (2025). Warszawa: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. (2023). Warszawa: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej . (2024). Warszawa: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej. (2025). Warszawa: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej . (2025). Warszawa: Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego.

Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku. (2024). *Barometr zawodów 2025. Województwo pomorskie.* Gdańsk.

11 Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2019-2025 7
Tabela 2. Struktura płci mieszkańców w latach 2019-2025 7
Tabela 3. Ruch naturalny ludności w latach 2019-2025 8
Tabela 4. Migracje ludności w latach 2019-2025 9
Tabela 5. Proces starzenia się społeczeństwa (2019-2025) 10
Tabela 6. Wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie na realizowane zadania w latach 2019-2025 31
Tabela 7. Główne powody korzystania z pomocy społecznej według typu rodziny w 2025 roku 38
Tabela 8. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2019-2025 38
Tabela 9. Dzieci z Gminy Wejherowo w pieczy zastępczej w latach 2019-2025 43
Tabela 10. Skala zjawiska przemocy domowej z podziałem na osoby doznające przemocy domowej oraz osoby stosujące przemoc domową 51
Tabela 11. Stosowanie procedury "Niebieskie Karty" przez uprawnione podmioty 52
Tabela 12. Szczegółowe dane dotyczące funkcjonowania grup diagnostyczno-pomocowych 52
Tabela 13. Liczba zakończonych procedur "Niebieskie Karty" 53
Tabela 14. Działania Gminy Wejherowo skierowane do osób uzależnionych i ich rodzin 55
Tabela 15. Liczba osób uzależnionych oraz członków rodzin korzystających z pomocy OPiRPA 56
Tabela 16. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom Gminy Wejherowo 60
Tabela 17. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności 63
Tabela 18. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone mieszkańcom gminy 64
Tabela 19. Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych z powodu niepełnosprawności oraz liczba zrealizowanych świadczeń 64
Tabela 20. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej 69
Tabela 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia pielęgnacyjnego w latach 2019-2025 74
Tabela 22. Liczba osób w kryzysie bezdomności korzystających z pomocy w formie schronienia w latach 2019-2025 76
Tabela 23. Zasoby mieszkaniowe Gminy Wejherowo 77
Tabela 24. Interwencje policji w kontekście prób samobójczych w latach 2019-2025 84
Tabela 25. Obszary współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2025 r. 90
Tabela 26. Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą Wejherowo w latach 2019-2025 92

12 Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Wejherowo 6
Rysunek 2. Struktura organizacyjna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie 25
Rysunek 3. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie (2025)..... 26
Rysunek 4. Lokalny system wsparcia społecznego w Gminie Wejherowo 27
Rysunek 5. Priorytetowe zadania realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie..... 30
Rysunek 6. Mapa zasobów instytucjonalnych Gminy Wejherowo..... 87
Rysunek 7. Mapa interesariuszy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wejherowo 101
Rysunek 8. Interesariusze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wejherowo 102
Rysunek 9. Najważniejsze problemy społeczne Gminy Wejherowo 112
Rysunek 10. Grupy mieszkańców szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym 114
Rysunek 11. Kluczowe zasoby i potencjały rozwojowe Gminy Wejherowo.....117
Rysunek 12. Trendy społeczne wymagające interwencji w perspektywie 2031 roku 119

13 Spis wykresów

Wykres 1. Struktura wieku mieszkańców w latach 2019-2025 8
Wykres 2. Proces starzenia się społeczeństwa - tabela porównawcza wskaźnika starości..... 11
Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Wejherowo w latach 2019-2025..... 12
Wykres 4. Udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców Gminy Wejherowo na tle powiatu wejherowskiego, województwa pomorskiego i Polski..... 13
Wykres 5. Rodziny korzystające ze wsparcia z powodu bezrobocia w latach 2019-2025..... 14
Wykres 6. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny gospodarstw domowych w Polsce w latach 2019-2025 16
Wykres 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wejherowskim w latach 2019-2025 17
Wykres 8. Korzystający z pomocy społecznej Gmina Wejherowo 18
Wykres 9. Wybrane formy świadczeń pomocy społecznej 19
Wykres 10. Rodziny korzystające ze wsparcia z powodu ubóstwa 21
Wykres 11. Wskaźnik deprywacji lokalnej 22
Wykres 12. Wybrane wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie na realizowane zadania w latach 2019-2025 32
Wykres 13. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji administracyjnych w latach 2019-2025..... 35
Wykres 14. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2019-2025 35
Wykres 15. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w populacji mieszkańców Gminy Wejherowo w latach 2019-2025 36
Wykres 16. Najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2019-2025..... 39
Wykres 17. Rodziny korzystające ze wsparcia GOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 42
Wykres 18. Doznawanie i stosowanie przemocy domowej w ciągu ostatnich 12 miesięcy... 47
Wykres 19. Rodzaj przemocy doznawanej przez mieszkańców w ciągu ostatniego roku 48
Wykres 20. Osoby, które najczęściej stosowały przemoc wobec respondentów..... 48
Wykres 21. Osoby stosujące przemoc wobec uczniów 49
Wykres 22. Rodzaje przemocy doświadczanej przez uczniów..... 50
Wykres 23. Najczęstsze problemy utrudniające codzienne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami..... 61
Wykres 24. Potrzeby osób z niepełnosprawnościami w zakresie usług i wsparcia 62
Wykres 25. Najważniejsze problemy utrudniające codzienne funkcjonowanie osób starszych 67
Wykres 26. Potrzeby seniorów w zakresie usług i wsparcia 69
Wykres 27. Problemy opiekunów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami 72
Wykres 28. Potrzeby opiekunów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami 73
Wykres 29. Formy przemocy rówieśniczej w ujęciu ogólnopolskim 80

Wykres 30. Cyberprzemoc w rozumieniu mieszkańców Gminy Wejherowo 81
Wykres 31. Rodzaj doznanej przemocy przez uczniów i młodzież z terenu Gminy Wejherowo 82
Wykres 32. Struktura obszarów współpracy z organizacjami pozarządowymi 91